

**Helyi
Esélyegyenlőségi
Program**

Somlószőlős Község Önkormányzata

2024-2029

Tartalom

Helyi Esélyegyenlőségi Program (HEP).....	3
Bevezetés.....	3
A település bemutatása.....	3
Településtörténet	8
Településgazdaság	9
Értékeink, küldetésünk	13
Célok	14
A Helyi Esélyegyenlőségi Program Helyzetelemzése (HEP HE).....	16
1. Jogszabályi háttér bemutatása.....	16
2. Stratégiai környezet bemutatása	16
3. A mélyszegénységben élők és a romák helyzete, esélyegyenlősége	18
4. A gyermekek helyzete, esélyegyenlősége, gyermekszegénység	41
5. A nők helyzete, esélyegyenlősége	75
6. Az idősek helyzete, esélyegyenlősége	89
7. A fogyatékkal élők helyzete, esélyegyenlősége	107
8. Helyi partnerség, lakossági önszerveződések, civil szervezetek és for-profit szereplők társadalmi felelősségvállalása	119
9. A helyi esélyegyenlőségi program nyilvánossága	121
A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT)	122
1. A HEP IT részletei.....	122
A helyzetelemzés megállapításainak összegzése	122
Jövőképünk	123
2. Összegző táblázat - A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT)	124
3. Megvalósítás.....	128
3.1 A megvalósítás előkészítése	128
3.2 A megvalósítás folyamata	128
3.3 Monitoring és visszacsatolás	130
3.4 Nyilvánosság	131
3.6 Érvényesülés, módosítás	132
4. Elfogadás módja és dátuma	133

Helyi Esélyegyenlőségi Program (HEP)

Bevezetés

Összhangban az Egyenlő Bánásmódról és az Esélyegyenlőség Előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény, a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szabályairól és az esélyegyenlőségi mentorokról szóló **2021.06.30-án módosított 321/2011. (XII. 27.) Korm. rendelet alapján megjelent Belügyminisztérium „Módszertani útmutató a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szempontjaihoz és a program felülvizsgálatához” c. dokumentum szerint átdolgozva**, Somlószőlős Önkormányzata Esélyegyenlőségi Programban rögzíti az esélyegyenlőség érdekében szükséges feladatokat.

Az önkormányzat vállalja, hogy az elkészült és elfogadott Esélyegyenlőségi Programmal összehangolja a település más dokumentumait¹, valamint az önkormányzat fenntartásában lévő intézmények működtetését. Vállalja továbbá, hogy az Esélyegyenlőségi Program elkészítése során bevonja partneri kapcsolatrendszerét, különös tekintettel a köznevelés állami és nem állami intézményfenntartóira.

Jelen helyzetelemzés az Esélyegyenlőségi Program megalapozását szolgálja.

A település bemutatása

Somlószőlős földrajzi elhelyezkedése

Veszprém megye nyugati szélén, Magyarország legkisebb történelmi borvidékének, a Somlónak északi lábánál elterülő kisközség **Somlószőlős**. A település kiemelkedik a Somlót körül ölelő falvak közül. A falu lakossága ma közel 700 fő.

Mai nevét a szőlőművelésről kapta. Írásos emlékek már 1211-ben és 1266-ban megemlítik, de később 1488-ban, 1568-ban is találkozhatunk Nagh-zewlwns, a Nagy Zelels névvel. A legújabb időkig Nagyszőlősként ismert helység 1898-ban vette fel a ma is használatos Somlószőlős nevet, mivel a történelmi Magyarország területén Ugocsa megyében is található volt egy Nagyszőlős nevű település – ma ukrainai város. 1180-as évektől a tihanyi apátság birtoka volt. A település lakói valószínűleg a kezdetektől, mióta a környéket a szőlőt ismerő és művelő népek lakják (már

¹ Költségvetési koncepció, Gazdasági program, Szolgáltatástervezési koncepció, Településfejlesztési stratégia, Településrendezési terv, Településszerkezeti terv, Településfejlesztési koncepció

a római korban is) szőlőműveléssel foglalkoztak, e foglalkozásról kapták nevüket. A község határában feltárt lelőhelyek tárgyi emlékei az elmúlt kor emberének ittlétéről tanúskodnak. A mai település középkori őse a helység DK-i végén kimagasló dombon, annak nyugati lankáin terült el. Itt áll az Árpád-kori római katolikus templom is.

A település határos Iszkázzal, Kisszőlőssel, Somlóvecsével, Nagyalásonnyal, Pápasalamonnal, Somlójenővel és Somlónászárhely településekkel. A leghosszabb szakaszán Dobával határos.

Földterülete általában termékeny, de a rajta átfolyó Hajagos-patak gyakori áradásával sok gondot okozott. A Somló hegy déli termőterületének egy része Somlószőlőshöz tartozik. Megközelítőleg 2000 hektáros területének 77 %-át szántó és rét, illetve legelő teszi ki, 10 % körüli az erdő, míg a fennmaradó 13 %-án folyik a Somlón szőlőművelés.

A Somló hegy

4-5 millió évvel ezelőtt alakult ki a felső-pliocén korban. Csodálatos természeti táj, amely nem csupán csak erről nevezetes, hanem boráról, melyet sokan ismernek hazánkban és a világon.

A Bakony hegység nyugati lábánál, a Kisalföld síkságából kiemelkedő Somló, mint hatalmas sziget nyúlik a magasba. Az egykori vulkán oldalán gondozott szőlőültetvények díszlenek, kisebb-nagyobb présházak, pincék százai láthatók.

Évszázadokon át úgy tartották, hogy a 432 m magas Somlón terem a magyar föld legjobb bora. E történelmi borvidék bora messze földön híres, a környék levegője tiszta, s az idelátogató elé csodálatos panoráma nyílik. A borvidék szőlőfajtái közül a juhfark szőlő az, amely csak a somlói borvidékhez kötődik. A német nyelvterületen Lammerschwanz néven ismerik. Honfoglaló magyarok hozták magukkal ezt a fajta szőlőt a kazár birodalomból. A juhfark fürtje tömött, kissé vállas, a juh farkára emlékeztető, erről kapta a nevét is. Bora jó évjáratokban finom savaival és kiváló minőségével hívja fel magára a figyelmet. A Somlón jelenleg 500 hektáryi területen folyik szőlőtermesztés, kizárólag fehérborok érlelődnek a pincékben. Egyetlen olyan hely, ahol évszázadok óta körös-körül szőlőt termelnek. Bonfini emlékezik vissza: Mátyás király győzelmi ünnepein – a Visegrádi várban – a márványkútból somlói bort fogyasztottak. Számptalan irodalmi emléke van annak, hogy királyok, főurak rendszeresen fogyasztottak somlói bort. A néphit szerint, aki ezt rendszeresen fogyasztja magas kort él meg. Visszatekintve a történelmi múltra, látni lehet, hogy a Habsburgok, - akik házasságaik révén uralták Európa tekintélyes részét – e gyermekáldásban bővelkedő família tagjai is a somlói bort, a Nászéjszakák borát kedvelték a legjobban. Tapasztalataik szerint e nemes nedű rendszeres fogyasztása után fűgyermek született. Ennek a borvidéknek van a legjelentősebb irodalma a történelmi borvidékek közül, levéltárban ma is megtalálható, a szinte páratlan értékű 1629-es magyar nyelvű bortörvény.

A hegy tetején a Szent István-kilátóból (1938-ban építették) tiszta időben szép kilátás nyílik a *Pannon-tengerre*, a tanú hegyekre, az Alpokra és a környék településeire (melyek körbeveszik a hegyet).

A Somlón, a kilátótól délre, a bazaltorgonák fölött 16 méter magas, tölgyfa gerendákból összeállított keresztet és egy 4 m magas Szent István-szobrot avattak 1998-ban, a király halálának 960. évfordulóján. Az emlékművet Vadász György, Ybl- és Kossuth-díjas építész tervezte, a szobrot Kiss Sándor, Munkácsy-díjas művész alkotta.

Somló vára

A Somló hegy északi, Somlószőlőre tekintő meredek, bazalt pereme fölött egy elkülönült bazaltkúpon, sűrű erdővel körülvéve merednek az ég felé a somlói vár falai.

A várról már XI. századi adat is szól, igaz, hogy az 1092-re keletkezett oklevelet a XIV. században készítették. (A vár valószínűleg a tatárjárás után 1241-42 után épült, mint királyi vár.) 1352-ben castrum Somlo néven szerepel, akkor Nagy Lajos Himfi Benedeknek adományozta. 1386-1389 között Zámbó Miklósé, ezután a Garaiaké, 1463-ban Rozgonyi Jánosé lett. 1478-ban Mátyás király megvette, majd Kinizsi Pálnak adományozta, aki Szapolyai Istvánnak elzálogosította. 1495-ben Bakócz Tamás egi püspök 12.000 forintért megvette a várat és a környékét. Ekkor élte a vár virágkorát. 1517-ben unokaöccse, Erdődi Péter örökölte. 1547-48-ban a devecseri Choron András zálogként szerezte meg, - s a várból fosztogatta a környéket -, 1563-tól 1566-ig a töröké, később a Choron-lányok osztozkodtak rajta. Az elhagyott vár 1707-ben szerepelt utoljára, mint katonai erődítmény. Ekkor Vak Bottyán generális részben helyrehozatta. A Rákóczi-szabadságharc után stratégiai jelentősége végleg megszűnt.

Az egykor a vidék felett uralkodó vár a magyarországi középkori erősségekhez hasonlóan, inkább főúri hatalmat jelképező birtokközpont volt, mintsem katonailag jelentős építmény. Állagmegóvása, helyreállítása elkezdődött.

A település főbb műemlékei

Római katolikus templom

A település DK-i végén, kimagasló domb tetején áll a római katolikus templom. A templom 1965-ben megtalálta a román kori kapuja – Agnus Dei (Isten Báránya) domborművel – és a D-i homlokzat román ízlésű ablakai bizonyítják, hogy a XIII. században épült. A XIV. században kelet felé növelték a templomot, és sokszögű szentéllyel látták el, aminek csúcsíves boltozata megmaradt. A templom a XVIII. századi barokk és az 1877-es romantikus átépítés ellenére is megtartotta középkori (Árpád-kori) jellegét. A feltárás során középkori freskórészletet és XVII. századi falkarcolatot találtak. A déli homlokzaton látható, hogy az épület nyugati szakasza román stílusú templom-maradvány, rajta négy keskeny félköríves résablak helyezkedik el. E templom Árpád-kori vonásokat hordoz, amelyet a reformáció után 1530-1724-ig az evangélikusok használtak. (A falu lakosai ekkor mind evangélikusok – de magyar származásúak -, a település nem nemzetiségi település volt.)

1724-ben újjászervezték a falu katolikus plébániáját, az ősi templomot visszavették az evangélikusoktól.

A templom későbbi átépítésére a XIX. sz. második felében került sor. Ekkor a Zichy-család oroszvári (régén Moson megye, ma Szlovákia) Ferraris ágához került át. 1877-ben épült gróf Zichy Lajos idején, gr. Zichy F. Emánuel végakaratainak megfelelően. A templom déli oldalához a falut birtokló Zichy-család építette saját kriptáját. A bejárat felett a család öntöttvas Johannita lovagrend címere található.

Evangélikus templom

A község területén elterjedő evangélikus hit az 1530-as évekig nyúlik vissza. A török hódoltsági időben a nagyvázsonyi vár (Zichy kapitánysága alatt) környékéhez tartozó településeken sok volt a nem katolikus hitű, és ezt császári rendeletekkel sem tudták megakadályozni. Ezek a területek egy ideig végvári, majd később kettős-adóztatású területek lettek. Lipót a nagyvázsonyi vár katonaságának (és az idetartozóknak) vallásszabadságot adott, pontosabban eltúrta a más hitűeket is a területen, s ezt az állapotot Mária Terézia sem tudta gyökeresen megváltoztatni, majd II. József türelmi rendelete már engedélyezte is.

A cuius regio, eius religio – Akié a terület, azé a vallás – elve nem érvényesült Somlószió településen. A történetírásból ismeretes, hogy a Zichyek 1724-ben újjászervezték a falu katolikus plébániáját, az ősi templomot visszavették az evangélikusoktól.

A nagyvázsonyi Zichy-család a király utasítására ingyen, lapos, mocsaras földterületet adott a lutheránusoknak. Ők ezt az ajándékot megköszönték és szorgalmas munkával lecsapolták. Előbb sövénytemplomot építettek. A helyi hagyományok szerint ugyanis, ha püspökségi ellenőrzés érkezett, hogy laknak-e a faluban más hitűek is a katolikusokon kívül, a sövénytemplomot szétszedték, s az erdőbe menekítették. Ez az épület 1779-ben leégett. 1781 után II. József türelmi rendelete tette lehetővé, hogy 1795-ben felépülhessen a fehér színű, barokk stílusú, a környék egyetlen lutheránus temploma. A templomhajó, az oratórium a parókia udvarában van, a torony hozzáépítve viszont az utcán áll. A toronyaljon belépve három oldalról karzattal körbefogott belső tér tárul a szemlélő elé. Középen a késő barokk oltár és szószék található, valamint a torony felőli oldalon az 1966-ban épített orgona. A toronyban két harang hívogatja a híveket. A templom szomszédságában áll a gyülekezeti ház, mely egyben a Somlósziósi Evangélikus Egyházközösség lelkészének otthona is. E ház előtt található a templomépítő lelkipásztor fia, Döbrentei Gábor író, nyelvújító, a Magyar Tudományos Akadémia első titkárának bronz mellszobra. A Templom másik oldalán áll a település régi kisiskolája. Ez az épület az evangélikus iskola volt. Volt a falu életében olyan időszak, mikor két lelkész és két tanító látta el az evangélikus hitközösségi munkát.

Zichy-kastély

Nagyszőlős (Somlószió) település XVIII. sz. elejétől a nagyvázsonyi uradalomhoz tartozott (katonailag már korábban is), a Zichy-család birtokában volt.

1724 után ennek hatására került az Árpád-kori templom a katolikusok tulajdonába. 1725-ben kezdték el a felújítást Zichy János gróf utasítására. A XIV. századtól XV. század végéig a

Vezsenyi-családhoz tartozott Nagyszőlős. Ettől az időszaktól van utalás arra, hogy a mai kastély helyén egy udvarház állt.

1850-ben az udvarház helyére egyemeletes romantikus stílusú, angol árokkal ellátott kastélyt építettek. E mozgalmas tömegű és aszimmetrikus alaprajzú épület a magyarországi gótizáló romantika egyik korai, angol romantika hatását mutató emléke. Valószínűleg az 1870-es évek végén építették át a kastélyparkot is.

Legutoljára a kastély báró Watzdorff Konradé volt, aki 1844. augusztus 22-én született Drezdában és 1922. május 28-án temették el Somlósözölösön, a Zichy kriptában, (felesége gróf Zichy-Ferraris Emília, 1847-1935). A kastélyt és a birtokot 1936-ban a Watzdorff család tartozásai miatt elárverezték, és a falu tulajdonába került. A birtokot kisebb részekben megvásárolták, az épületet többféle hasznosítás után (tanács, óvoda, magtár) 1999-ben értékesítették.

Emlékművek

Az evangélikus templom előtt áll Döbrentei Gábor nyelvújító mellszobra. Megbecsült emlékhelyek a szinte egy téren elhelyezkedő 1848-as, I. világháborús és II. világháborús emlékek, és a temetőben Stetina Vince (térképész-földmérő), az 1848-49-es forradalom és szabadságharc honvédtisztjének sírja.

Településtörténet

A középkorban folyamatosan Vázsonykő várához, illetve a nagyvázsonyi uradalomhoz tartozott, így a 15. század végén Kinizsi Pál, majd a vázsonyi Horváth család s végül a 17. századtól a Zichy-ek birtokolták. Kinizsi jobbágyaitól 1488-ban 77 forintot hajtottak be országos adóban, tehát Nagyszöllős a megye legnagyobb falvai közé számított.

Megvoltak az adottságai, hogy oppidum-má (azaz mezővárossá) fejlődjék, ezt csak a települést ért mostoha tényezők gátolták meg. 1546-ban a vidék réme, Csoron András tört rá, lakosait teljesen kifosztotta, s 1500 forint kárt is okozott.

Saját földesurai sem kevésbé kegyetlenek. 1548-ban Horváth Péter egy jobbágyot felakasztatott és minden javait a maga számára foglalta le, 1552-ben a bánásmód miatt öt jobbágy szökött el más helységekbe. 1576-ban az uraság két jobbágyot 4 1/2 hónapig fogságban tartott és miután az úr hamis vádja alól őket az úriszék felmentette, az úr „saját jószántukból” örökös jobbágyság vállalására kényszerítette, hogy az elszenvedett jogtalanságok miatt meg ne szökjenek.

A török kori harcok idején a települést többször, így 1553-ban és 1554-ben is a törökök sarcoltál: népét fogságba vitték, egyeseket megöltek. A kitört pestis négy jobbágyot ragadott el. 1557-ben 20 lakott porta mellett 32 a lakatlan, A szegény kolonus-ok száma 20. Még 1570-ben is telkei 77 %-ban elhagyottak, azokon épület sincs. 1576-ban és 1596-ban ismét elnéptelentette a török, 1609-ben is csak kilenc házat találtak benne az adószedők. 1646-ban a devecseri várórség hatalmaskodik rajtuk. A Buda felszabadításával – pontosabban: Bécs ostromával - kezdődő háborús évtizedek hatására lakóinak száma a század eleji szintre süllyedt. (1714-ben 35 olyan jobbágyot jegyeznek fel, akik az elmúlt háborúk idején mentek el Nagyszöllősről és most részben Veszprém megye más falvaiban, részben a megyén kívül, főleg a Komárom megyei Kocs-on élnek.)

Jogszolgáltató fóruma a Zichy-család vázsonykői úriszék-e. Társadalmában a 17. század közepétől néhány kuriális nemesi családot is összeírnak. 1630-ban és 1636-ban a földesúr is manumittál jobbágyokat.

Felekezeti vonatkozásban a 17. század kezdetén 5. fő kivételével teljes népessége evangélikus hitű. 1724 óta katolikus anyaegyház, az evangélikus hívők ugyancsak önálló egyházat alkotnak. (Prédikátoruk legkorábban 1682-ben záloglevélben szerepel.) Mind a két felekezet tartott iskolát.

Településgazdaság

Történelmi agrárhelység. A középkortól kezdődően az általában termékeny határán kétnyomásos gazdálkodás folyt. Inkább rozsot és tavaszt terem. A rajta átfolyó Hajagos patak kiöntéseivel károkat okoz.

A Somló-hegy egy része Nagyszöllős határába tartozik s azon 1696-ban helybeli gazdák 209 kapás szőlőt gondoznak; a „vidéki” szőlősgazdák száma 1720-ban 140. A helybeliek szőlőterülete ebben az évben 89, a vidékieké 535 1/2 kapás szőlő.

Úrbéri szolgáltatásai mindenben azonosak az agrárhelységek terheivel s e tekintetben az egész középkoron át semmi haladás nem észlelhető. A tizedet a győri püspöknek szolgáltatják. Robotjuk még 1768-ban is limitálatlan. Egyetlen változás az eredeti viszonyokhoz képest, hogy a cenzus és viktuália fejében a 18. század közepén már évi árendát fizetnek. Ha a bírságoló szabályokban foglalt valamely cselekményt elkövetik, meg kell fizetniük a kiszabott büntetéspénzt.

A község fő megélhetési forrását a 19. században is a szőlő alkotta. (Fényes Elek írja: „a somlai hegynek északnyugati része ide tartozik, mely állandó bort terem s különösen zamatjára a többi somlai bort felülmúlja”.) 1828-ban 106 kapás szőlőjét más községben lakók művelik. 1857-ben 207 kh. a promontórium. Ugyanakkora a 20. század negyvenes éveiben is.

1716-ban - és később is - egyes összeírások Nagyszöllőst „oppidum”-nak mondják, 1746-ban azonban ennek már csupán az emléke él. A várossá fejlődés folyamata elindult ugyan, mert megvoltak csirái, ezt bizonyítja, hogy a 16. században évente két országos vására volt. (Viszont ez az oppidum egyetlen jellemzője, mert a terhek tisztára örökös jobbágyi terhek, aminthogy a lakosság státusa még 1768-ban is örökös jobbágy.) Nem kétséges, hogy a megindult városiasító folyamatot a nagy elnéptelenedés akasztotta meg, mert így hiányzott a helyi urbanizálódó népesség településalakító ereje.

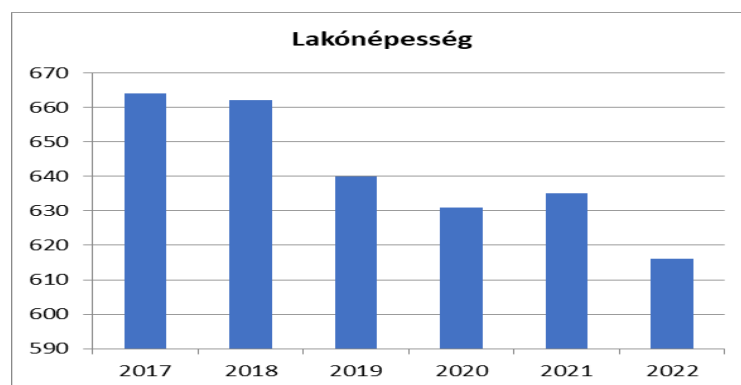
A falu kovácsán kívül iparos, kézműves 1828-ban sincs. A község viszonylag erőteljes növekedése aztán a múlt század közepén megakadt. Az egyenlőtlen birtokmegosztás - 1895-ben a Löwyek-nek 1147 kat. h. a birtoka -, valamint a távoli piac s a rossz közlekedés következtében a lakosság nem találta meg a megélhetését, ezért jelentős számban vándorolt el a faluból.

Lakosságszám alakulása

Az alábbi táblázatban ábrázoljuk Somlószőlős lakosságszámát 2017 – 2022. év adatai alapján:

Év	Fő (TS 001)	Változás
2017	664	bázis év
2018	662	99,70%
2019	640	96,68%
2020	631	98,59%
2021	635	100,63%
2022	616	97,01%

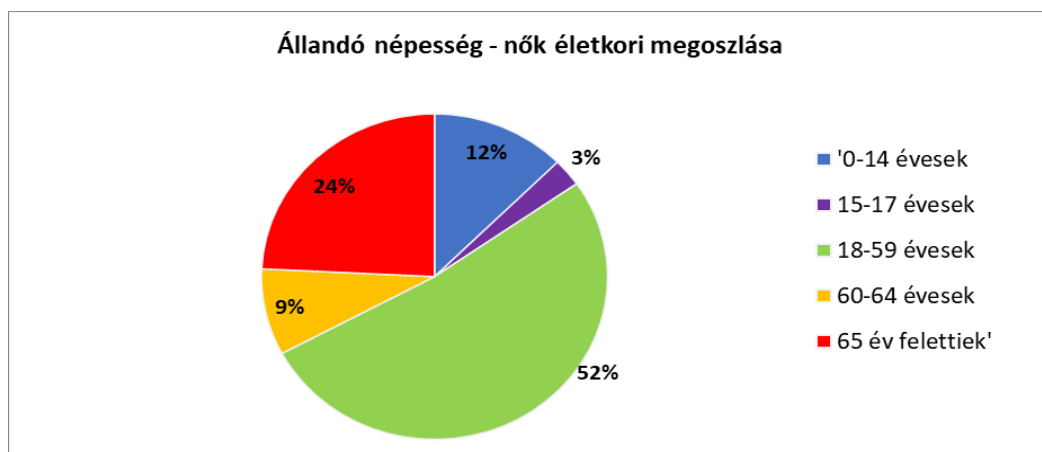
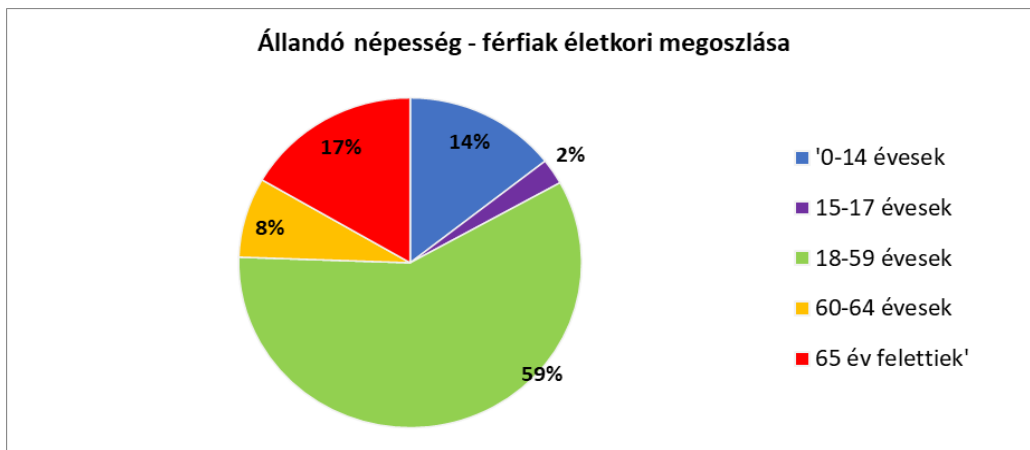
Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

A táblázat alapján megállapítható, hogy a vizsgált öt évben a lakosság száma tendenciaszerű csökkenést mutat, közel 50 fővel.

Korcsoport	Fő			Az állandó népességből a megfelelő korcsoportú nők és férfiak aránya (%)	
	Férfiak	Nők	Összesen (TS 003)	Férfiak (TS 005)	Nők (TS 007)
Állandó népesség száma (férfiak TS 004, nők TS 006)	319	326	645	49,46%	50,54%
0-2 évesek (összes száma TS 008, aránya TS 009)			16	2,48%	
0-14 éves (férfiak TS 010, aránya TS 011; nők TS 012, aránya TS 013)	46	41	87	7,13%	6,36%
15-17 éves (férfiak TS 014, aránya TS 015; nők TS 016, aránya TS 017)	8	9	17	1,24%	1,40%
18-59 éves (férfiak TS 018, aránya TS 019; nők TS 020, aránya TS 021)	187	169	356	28,99%	26,20%
60-64 éves (férfiak TS 022, aránya TS 023; nők TS 024, aránya TS 025)	25	28	53	3,88%	4,34%
65 év feletti (férfiak TS 026, aránya TS 027; nők TS 028, aránya TS 029)	53	79	132	8,22%	12,25%

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

Az állandó népesség számát úgy értelmezzük, mint a bejelentett állandó népességet. Tehát az adott területen bejelentett lakóhellyel (állandó lakással) rendelkező személyek tartoznak a bejelentett állandó népesség körébe. A 65 év felettek száma a lakosság körülbelül 20 %-át teszi ki, így megállapítható, hogy Somlószőlős lakossága fokozatosan öregszik.

Megfigyelhetjük továbbá a fenti táblázatból, hogy a férfiak és nők aránya összességében hasonló a településen. Az életkor szerinti megoszlásban csekély eltéréseket tapasztalhatunk. Arányaiban az egyik legnagyobb eltérést a 65 év feletti korosztálynál tapasztalhatjuk, nevezetesen a nők 12,25 %-kal szemben a férfiak 8,25 %-át. Ez az adat 79, illetve 53 főt tartalmaz. A 18-59 éves korosztályban azonban a férfiak száma magasabb, 18 fővel.

3. számú táblázat - Öregedési index			
Év	65 év feletti állandó lakosok száma (fő) (TS 026 és TS 028 összesen)	0-14 éves korú állandó lakosok száma (fő) (TS 010 és TS 012 összesen)	Öregedési index % (TS 030)
2017	127	86	147,67%
2018	129	88	146,59%
2019	133	86	154,65%
2020	132	87	151,72%
2021	141	73	193,15%
2022	141	70	201,43%

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

Az öregedési index azt jelzi, hogy 100 fő 14 év alattira mennyi 65 éven felüli fő jut. Ez az index megmutatja, hogy az adott település népességére mi a jellemző: amennyiben az index 100 felett van, akkor a 65 év felettek vannak többen, ha 100 alatti, akkor túlsúlyban vannak a 14 év alattiak, vagyis fiatalos a népegykezerkezerzet, tehát a táblázat adatai szerint Somlószőlős község lakossága előregedett, sőt az öregedés index 2017-ről 2022-re felfelé ívelő tendenciát mutat, 2022-re már több, mint 200 %.

4. számú táblázat - Belföldi vándorlások	
Év	Állandó oda-, és elvándorlások különbségének 1000 állandó lakosra vetített száma (fő) (TS 031)
2017	13,62
2018	3,02
2019	-30,72
2020	-9,44
2021	4,74
2022	-4,75

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

E táblázat az állandó jellegű odavándorlás és az elvándorlás adatait mutatja. Somlószőlősben negatív vándorlási egyenleg figyelhető meg összességében 5 év távlatában, mivel több az elvándorlás, mint az odavándorlás.

5. számú táblázat - Természetes szaporodás	
Év	Az élve születések és halálozások különbözetének 1000 lakosra vetített száma (fő) (TS 032)
2017	-7,56
2018	-4,52
2019	-9,22
2020	-3,15
2021	0,00
2022	-7,92

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

A demográfiai tényezők vizsgálata azt mutatja, hogy a halálozások és az elvándorlások száma majdnem minden évben meghaladja a születések és a beköltözések számát, vagyis a lakosság szám változásai az elvándorlás és a halálozási arány növekedését mutatják. Somlószőlős legnagyobb demográfiai problémáját tehát az állandósult természetes fogyás jelenti, aminek következtében a település lakosság száma lassú ütemben, de folyamatosan csökken, a település öregszik.

Értékeink, küldetésünk

Az esélyegyenlőség minden állampolgár számára fontos érték, érvényesítése nem pusztán követelmény, hanem az önkormányzatoknak is hosszú távú érdeke, hiszen azt a célt szolgálja, hogy mindenkinek esélye legyen a munkavállalásra, a karrierre, a jó minőségű szolgáltatásokra – függetlenül attól, hogy nő vagy férfi, egészséges vagy fogyatékossgal él, milyen a származása vagy az anyagi helyzete.

Az esélyegyenlőség megvalósításának alapfeltétele a diszkriminációmentesség, szegregációmentesség. Az esélyegyenlőségi programnak a településen élő hátrányos helyzetű csoportokra kell irányulnia, akik számára a sikeres élet és társadalmi integráció esélye a helyi társadalmat célzó fejlesztések és beruházások ellenére korlátozott marad a különböző területeken jelentkező hátrányaikat kompenzáló esélyegyenlőségi intézkedések nélkül.

A helyi esélyegyenlőségi programnak kiemelt figyelmet kell fordítania:

- az egyenlő bánásmód követelményének érvényesítésére a helyi önkormányzat döntéshozatalában, illetve az általa fenntartott vagy támogatott intézményekben, és az önkormányzat által ellenőrzött szolgáltatások körében;
- a nevelés, oktatás területén a jogellenes elkülönítés megelőzésére;
- a közszolgáltatásokhoz, valamint az egészségügyi szolgáltatásokhoz való egyenlő esélyű hozzáférés biztosítására;
- munkaerő-piaci szegregáció visszaszorítására, a hátrányos helyzetűek munkaerő-piaci hátrányainak csökkentésére, foglalkoztatási esélyeik javítására;
- a lakóhelyi szegregáció felszámolására;
- a hátrányos helyzetű csoportok tagjai részvételének elősegítésére a döntéshozatalban, a közügyek irányításában.
- alapvető követelmény az esélyteremtő tevékenység, valamint ennek tervszerű dokumentálása a települési esélyegyenlőségi program kidolgozásával és megvalósításával.
- mindig a helyzet megismerése, a fontosabb problémák feltárása a kiindulópont. Ezt követően a lehetséges faktorok számbavétele, feladataik megjelölése következik. Az esélyegyenlőség megteremtése érdekében a helyzetelemzés mellett a legtöbb, amit

tehetünk, hogy képzett és felkészült, a probléma iránt érzékeny, elkötelezett együttműködő partnerek hálózatát alakítjuk ki.

Célok

Cél, hogy Somlószlós olyan település legyen, ahol érvényesül az elsődleges alapelv, mely szerint minden embert egyenlőnek kell tekinteni. Közvetlen vagy közvetett diszkrimináció vagy hátrányos megkülönböztetés Somlószlós községben senkit ne érjen sem faj, szín, nem, nyelv, vallás, politikai vagy más vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, vagyoni, születési vagy egyéb helyzet szerint.

Somlószlós Önkormányzat Esélyegyenlőségi Programjának célja a helyi viszonyokhoz igazodó, a hátrányos helyzetben élő somlószlósi állampolgárokat segítő, támogató feladatok megszervezése, ütemezése, az eddig jól bevált hagyományok megerősítése, megtartása.

Ezen belül:

- Az összetartó, szolidáris társadalom erősítése, a hátrányos megkülönböztetés megszüntetése, az esélyegyenlőség, egyenlő bánásmód biztosítása a hátrányos helyzetű csoportok számára.
- A megfelelő pénzbeli, természetbeni juttatásokhoz való hozzájutás, valamint az önkormányzat intézményeiben a különböző közszolgáltatásokhoz való egyenlő hozzáférés biztosítása.
- A foglalkoztatási, oktatási, egészségügyi, szociális, igazgatási és területfejlesztési célok összehangolása az esélyegyenlőség biztosítása érdekében.
- Az esetleges szegregációs és szelekciós mechanizmusok lehetőségének kiszűrése.
- A hátrányos helyzetű egyének és csoportok esélyegyenlőségének előmozdítása a társadalmi folyamatokban, a már eddig jól bevált hagyományok megerősítése, megtartása, valamint szükség esetén új támogató szolgáltatások bevezetése, melyek csökkentik a meglévő hátrányokat, hozzájárulnak a somlószlósi állampolgárok életminőségének javításához.
- A diszkriminációmentesség és szegregációmentesség biztosításával a társadalmi integráció támogatása.

A Helyi Esélyegyenlőségi Program átfogó célja

Somlószlós település Önkormányzata az Esélyegyenlőségi Program elfogadásával érvényesíteni kívánja:

- az egyenlő bánásmód, és az esélyegyenlőség biztosításának követelményét,
- a közszolgáltatásokhoz történő egyenlő hozzáférés elvét,
- a diszkriminációmentességet,
- szegregációmentességet,
- a foglalkoztatás, a szociális biztonság, az egészségügy, az oktatás és a lakhatás területén a helyzetelemzés során feltárt problémák komplex kezelése érdekében szükséges intézkedéseket. A köznevelési intézményeket – az óvoda kivételével – érintő intézkedések érdekében együttműködik az intézményfenntartó központ területi szerveivel (tankerülettel).

Cél a településen élő hátrányos helyzetű csoportok helyzetének feltérképezése és a feltárt problémák komplex kezelésre szolgáló (más települési programokkal összehangolt) intézkedési terv megalkotása, a helyben érintett szereplők bevonásával, szükség szerint a települések közötti együttműködések kialakításával.

A HEP helyzetelemző részének célja

Elsődleges célunk számba venni a 321/2011. (XII. 27.) Korm. rendelet 1. § (2) bekezdésében nevesített, esélyegyenlőségi szempontból fókuszban lévő célcsoportokba tartozók számát és arányát, valamint helyzetét a településen.

E mellett célunk a célcsoportba tartozókra vonatkozóan áttekinteni a szolgáltatásokhoz történő hozzáférésük alakulását, valamint feltárni az ezeken a területeken jelentkező problémákat.

További célunk meghatározni az e csoportok esélyegyenlőségét elősegítő feladatokat, és azokat a területeket, melyek fejlesztésre szorulnak az egyenlő bánásmód érdekében.

A célok megvalósításának lépéseit, azok forrásigényét és végrehajtásuk tervezett ütemezését az HEP IT tartalmazza.

A HEP IT célja

Célunk a helyzetelemzésre építve olyan beavatkozások részletes tervezése, amelyek konkrét elmozdulásokat eredményeznek az esélyegyenlőségi célcsoportokhoz tartozók helyzetének javítása szempontjából.

További célunk meghatározni a beavatkozásokhoz kapcsolódó kommunikációt.

Szintén célként határozzuk meg annak az együttműködési rendszernek a felállítását, amely a programalkotás és végrehajtás során biztosítja majd a megvalósítás, nyomon követés, ellenőrzés-értékelés, kiigazítás támogató strukturális rendszerét, vagyis a HEP Fórumot és a hozzá kapcsolódó tematikus munkacsoportokat.

A HEP jelentősége

A HEP-ek nem csupán a felzárkózási stratégia településszintű megvalósításának alapegységei, hanem fontos szerepet töltenek be a kormányzati konzultációs rendszerben azzal, hogy megteremtik a lehetőséget a kormányzati célok társadalmasítására, a fejlesztési elképzelésekhez történő csatlakozásra és fordított irányban az alulról felfelé történő információáramlásban is lehetőséget biztosítanak a településszintű előrehaladás nyomon követésére és fejlesztési igények megfogalmazására a felzárkózási, esélyteremtési feladatokhoz kapcsolódóan

1. Jogszabályi háttér bemutatása

1.1 A program készítését előíró jogszabályi környezet rövid bemutatása

Az Alaptörvény 4. módosításával bekerült a XV. cikk (4) pontjaként, hogy „Magyarország az esélyegyenlőség és a társadalmi felzárkózás megvalósulását külön intézkedésekkel segíti.”

A helyi esélyegyenlőségi program elkészítését az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény (továbbiakban: Ebktv.) előírásai alapján végeztük. A program elkészítésére vonatkozó részletszabályokat a törvény végrehajtási rendeletei,

- a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szabályairól és az esélyegyenlőségi mentorokról” szóló 321/2011. (XII.27.) Korm. rendelet „2. A helyi esélyegyenlőségi program elkészítésének szempontjai” fejezete és 2021.06.30-i módosítása
- a Belügyminisztérium honlapján megjelent „MÓDSZERTANI ÚTMUTATÓ a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szempontjaihoz és a program felülvizsgálatához” alapján alkalmaztuk, különös figyelmet fordítva a
- a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény (továbbiakban: Mötv.)
- a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény (továbbiakban: Szt.)
- a foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról szóló 1991. évi IV. törvény (továbbiakban: Flt.)
- a nemzetiségek jogairól szóló 2011. évi CLXXIX. törvény (továbbiakban: nemzetiségi törvény)
- az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény (továbbiakban: Eütv.)
- a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény (továbbiakban: Gyvt.)
- a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény (továbbiakban: Nkntv.) előírásaira.

2. Stratégiai környezet bemutatása

A felzárkózás politika alapidokumentumaként Magyarország Kormánya 2011-ben fogadta el a Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégiát [1430/2011. (XII. 13.) Korm. hat.], majd 2014-ben annak frissítéseként a Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia II-t [1603/2014. (XI. 4.) Korm. hat.] 2021-ben elkészült a **Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia 2030** (MNTFS 2030), amely a következő 10 évre alapozza meg a felzárkózás-politika fő irányait.

- **Új Roma Stratégia (2019-2030)**
- **Nemzeti Ifjúsági Stratégia (2009-2024)**
- **„Legyen jobb a gyermekeknek” Nemzeti Stratégia (2007-2032)**
- **„A nők szerepének erősítése a családban és a társadalomban” (2021-2030)**
- **Idősügyi Nemzeti Stratégia (2010-2022), (2023-2024)**
- **Országos Fogytékosságügyi Program (2015-2025)**

A HEP-ekben leképeződik a felzárkózási stratégia szemlélete, így azok a felzárkózás politika helyi szintű részeként és a végrehajtás eszközeiként működnek.

A helyi felzárkózás politika tervezési alapjaként épít a HEP-ekre a Pénzügyminisztérium összefogásában készült Nemzeti Fejlesztés 2030, Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepció is.

Az Ebktv. 31. § (2) bekezdése értelmében a programalkotás során gondoskodni kell a HEP és a települési önkormányzat által készítendő egyéb fejlesztési tervek, koncepciók, továbbá a köznevelési esélyegyenlőségi terv, illetve a szakképzési esélyegyenlőségi terv és az integrált településfejlesztési stratégia antiszegregációs célkitűzéseinek összhangjáról.

2.1 Kapcsolódás helyi stratégiai és települési önkormányzati dokumentumokkal, koncepciókkal, programokkal

- **Gazdasági program** - a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény 116. §-a értelmében a képviselő-testület hosszú távú fejlesztési elképzeléseit gazdasági programban, fejlesztési tervben rögzíti, melynek elkészítéséért a helyi önkormányzat felelős.
- **Településrendezési terv** – Az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvény (továbbiakban 1997. évi LXXVIII. tv.) 6. §-a alapján a települési önkormányzat – a fővárosban a fővárosi és a kerületi önkormányzatok a külön jogszabályban meghatározott hatáskörük szerint – a településrendezési feladatukat a helyi építési szabályzat, valamint a településrendezési tervek elkészítésével és azok elfogadásával látják el.

2.2 A helyi esélyegyenlőségi program térségi, társulási kapcsolódásainak bemutatása

A Mötv. 87. §-a értelmében a helyi önkormányzatok képviselő-testületei megállapodhatnak abban, hogy egy vagy több önkormányzati feladat- és hatáskör, valamint a polgármester és a jegyző államigazgatási feladat- és hatáskörének hatékonyabb, célszerűbb ellátására jogi személyiséggel rendelkező társulást hoznak létre.

2.3 A települési önkormányzat rendelkezésére álló, az esélyegyenlőség szempontjából releváns adatok, kutatások áttekintése, adathiányok kimutatása

Az esélyegyenlőség szempontjából releváns adatokat a TEIR adatbázison kívül a védőnő, óvónő, családsegítő, polgármester, rendőrség és a közös önkormányzati hivatal nyilvántartásai biztosították.

Célszerű és szükséges volt támaszkodni egyéb adatforrásokra is: releváns (helyi, térségi, országos) kutatások adataira, az önkormányzat által gyűjtött adatokra, illetve a partnerek által nyújtott adatszolgáltatásra. Mindezek alapján vázolható fel a település átfogó helyzetképe esélyegyenlőségi szempontból, illetve az is láthatóvá válik, hogy mely területeken szükséges további adatok gyűjtése.

3. A mélyszegénységben élők és a romák helyzete, esélyegyenlősége

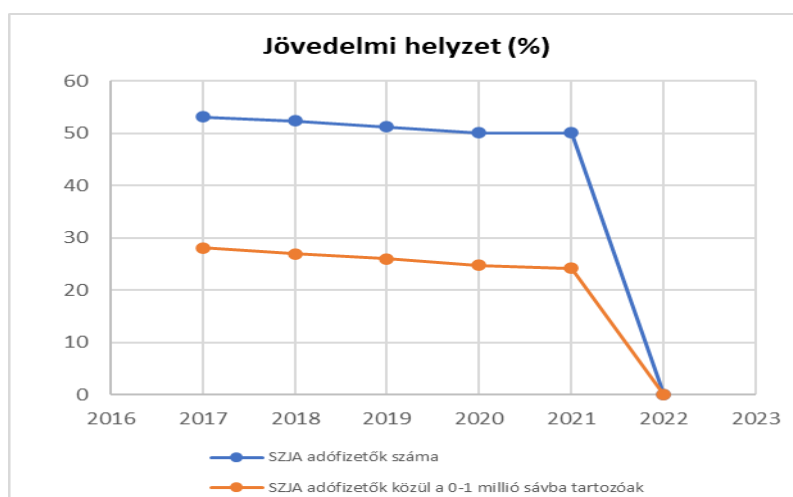
3.1 Jövedelmi és vagyoni helyzet

Napjainkban egyre gyakrabban használt fogalom a mélyszegénység. Nemcsak tudományos fogalom a szociológiában, de egyben a hétköznapi élet jelensége. Azt jelenti, amikor valaki vagy valakik tartósan a létminimum szintje alatt élnek és szinte esélyük sincs arra, hogy ebből önerőből kilépjenek.

A mélyszegénység összetett jelenség, amelynek okai többek között társadalmi és gazdasági hátrányok, iskolai, képzettségbeli és foglalkoztatottságbeli deficitekben mutatkoznak meg, és súlyos megélhetési zavarokhoz vezetnek. A szegénység kialakulásának okai többek közt a rendszerváltást követően a munkahelyek megszűnésére, a munkanélküliségre, a munkaerő-piaci esélyek szűkülésére – nem kis részben az oktatás és képzés hiányosságaira –, a jóléti ellátások által kezelni nem tudott egyéni, családi válsághelyzetekre, a megfelelő ellátásokhoz, szolgáltatásokhoz történő hozzáférés hiányosságaira vezethetők vissza. A mélyszegénység hatása az alapvető létfeltételekben, a lakhatási, táplálkozási körülményekben, az érintettek egészségi állapotában is jelentkezik. A szegénység szempontjából meghatározó társadalmi jellemző a családok gyermekszáma, illetve a gyermekszegénység, valamint a falusi lakókönyezet.

Év	Az SZJA adófizetők száma	Az SZJA adófizetők közül a 0-1 millió forintos jövedelemsávba tartozók
	az állandó népesség %-ában (TS 059)	az állandó népesség %-ában (TS 060)
2017	53,12	28,08
2018	52,30	26,98
2019	51,24	25,98
2020	50,08	24,77
2021	50,08	24,21
2022	0,00	0,00

Forrás: TeIR, KSH Tstar

A táblázat adataiból látszik, hogy Somlószőlős községben a 2022. évre nincs adat, azért 0 % az arány. A 2017 – 2021-es évekre vonatkozóan az SZJA adófizetők száma az állandó népesség számához viszonyítva 50 % körül forog, ebbe értelemszerűen nem tartoznak bele a kiskorúak, illetve a nyugdíjasok. Összességében a 4 év viszonylatában csökkenés mutatkozik a adófizetők számában, illetve azon adófizetők közt is akik a 0-1 millió forintos jövedelemsávba tartoznak.

3.2 Foglalkoztatottság, munkaerő-piaci integráció

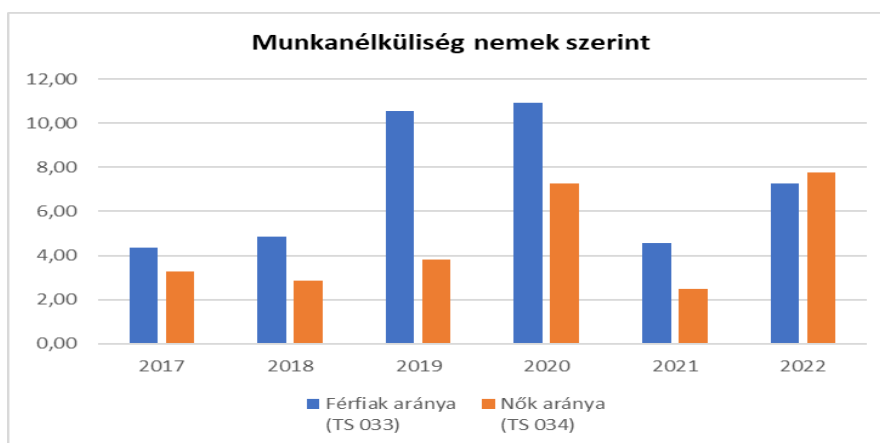
A HEP 1. számú mellékletében elhelyezett táblázatokba gyűjtött adatok, valamint a helyi önkormányzat a foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról szóló 1991. évi IV. törvény (továbbiakban: Flt.) és a Möt-v-ben foglalt feladatai alapján településünkre jellemző foglalkoztatottságot, munkaerő-piaci lehetőségeket kívánjuk elemezni az elmúlt évek változásainak bemutatásával, a különböző korosztályok, illetve nemek szerinti bontásban. Az elemzést összevetjük térségi és országos adatokkal is.

a) foglalkoztatottak, munkanélküliek, tartós munkanélküliek helyzete;

Ezek az adatok arra mutatnak rá, hogy a teljes lakónépességhez képest milyen arányú a nyilvántartott foglalkoztatottak, munkanélküliek, tartós munkanélküliek száma, ez miként változott az elmúlt években, illetve, hogy milyen az arány a férfiak és nők között a vizsgált területen. Meg kell vizsgálni az adatok alakulásának tendenciáit és összefüggésbe hozni a település gazdasági mutatóinak alakulásával.

3.2. 1. számú táblázat - Munkanélküliségi ráta nemek szerint			
Év	Nyilvántartott álláskeresők aránya az állandó népességben a 15-64 évesek körében		
	Férfiak aránya (TS 033)	Nők aránya (TS 034)	Összesen
2017	4,35	3,27	3,81%
2018	4,87	2,87	3,87%
2019	10,55	3,83	7,19%
2020	10,91	7,28	9,10%
2021	4,57	2,48	3,53%
2022	7,27	7,77	7,52%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

Ha nemek szerint elemezzük Somlószőlősben a munkanélküliségi rátát, látható, hogy 2017-ben a nyilvántartott álláskereső aránya az állandó lakónépességhez képest 3,81 %, 2020-ban volt a legtöbb 9,10 %-kal, majd a következő évben drasztikusan csökkent, 2022-ben azonban ismét emelkedett. 2017-2022 között az utolsó év kivételével mindig a férfi munkanélküliek aránya volt magasabb.

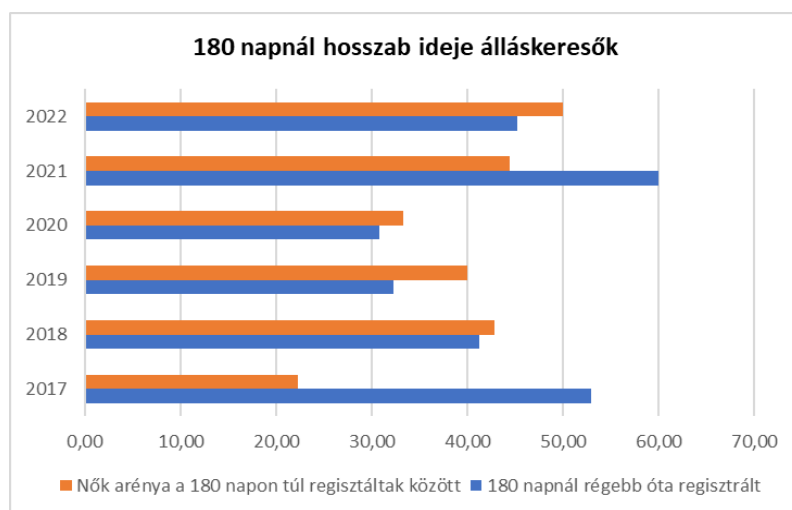
3.2.2. számú táblázat - Nyilvántartott álláskereső száma korcsoportok szerint							
Nyilvántartott álláskereső száma összesen	Év	2017	2018	2019	2020	2021	2022
	Fő összesen	17	17	31	39	15	31
20 éves, vagy az alatti (TS 037)	Fő	0,00	0,00	1,00	2,00	0,00	1,00
	%	0,00%	0,00%	3,23%	5,13%	0,00%	3,23%
21-25 év (TS 038)	Fő	1,00	0,00	2,00	4,00	0,00	2,00
	%	5,88%	0,00%	6,45%	10,26%	0,00%	6,45%
26-30 év (TS 039)	Fő	2,00	0,00	1,00	3,00	1,00	2,00
	%	11,76%	0,00%	3,23%	7,69%	6,67%	6,45%
31-35 év (TS 040)	Fő	0,00	1,00	2,00	5,00	1,00	3,00
	%	0,00%	5,88%	6,45%	12,82%	6,67%	9,68%
36-40 év (TS 041)	Fő	3,00	3,00	4,00	3,00	2,00	1,00
	%	17,65%	17,65%	12,90%	7,69%	13,33%	3,23%
41-45 év (TS 042)	Fő	2,00	1,00	4,00	7,00	1,00	5,00
	%	11,76%	5,88%	12,90%	17,95%	6,67%	16,13%
46-50 év (TS 043)	Fő	1,00	1,00	5,00	0,00	1,00	3,00
	%	5,88%	5,88%	16,13%	0,00%	6,67%	9,68%
51-55 év (TS 044)	Fő	1,00	3,00	2,00	3,00	1,00	4,00
	%	5,88%	17,65%	6,45%	7,69%	6,67%	12,90%
56-60 év (TS 045)	Fő	4,00	4,00	2,00	4,00	1,00	3,00
	%	23,53%	23,53%	6,45%	10,26%	6,67%	9,68%
61 éves, vagy afeletti (TS 046)	Fő	3,00	4,00	8,00	8,00	7,00	7,00
	%	17,65%	23,53%	25,81%	20,51%	46,67%	22,58%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

Somlószőlősben 2017-ben a nyilvántartott álláskereső száma 17 fő volt, 2022-ben ez a szám 31-re nőtt. A 2020-as évi emelkedéshez képest 2021-ben kevesebb mint a felére csökkent az összesített létszám. A 2019. évben a 61 évesnél idősebb lakosság körében duplájára emelkedett a nyilvántartott álláskereső száma, 8 főre, majd ez a szám a későbbi években csak eggyel csökkent.

3.2.3. számú tábla - A 180 napnál hosszabb ideje nyilvántartott álláskeresők aránya		
Év	180 napnál hosszabb ideje regisztrált munkanélküliek aránya (TS 057)	Nők aránya a 180 napon túli nyilvántartott álláskeresőkön belül (TS 058)
	%	%
2017	52,94	22,22
2018	41,18	42,86
2019	32,26	40,00
2020	30,77	33,33
2021	60,00	44,44
2022	45,16	50,00

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

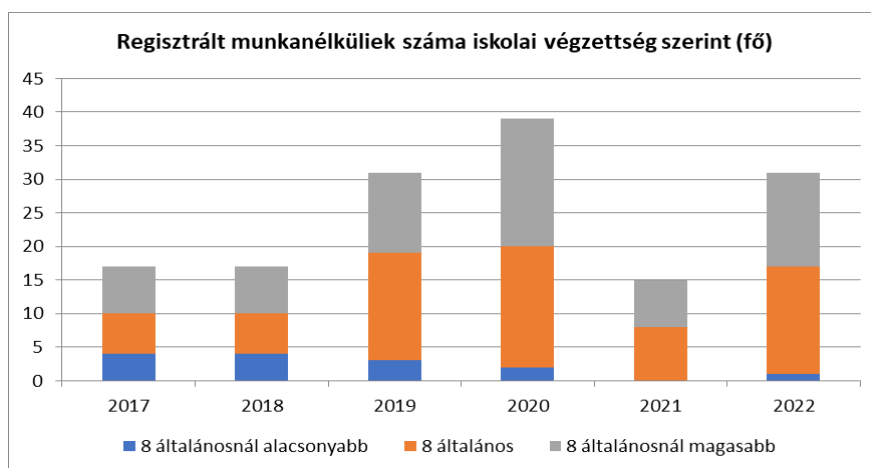

A táblázat adataiból megállapítható, hogy a 180 napnál hosszabb ideje nyilvántartott álláskeresők arányát tekintve a nők aránya a 2022. évben volt egyedül 50 %, a korábbi években mindig alacsonyabb. Kiugró mutató a 2017. évben volt, amikor a 52,94 %-os 180 napnál hosszabb ideje nyilvántartott álláskeresők arányához viszonyítva 22,22 % volt a nők aránya, azaz nagyon alacsony, ami azt jelenti, hogy a férfiak ebben az időszakban jóval többen voltak hosszú távon munkanélküliek.

b) alacsony iskolai végzettségűek foglalkoztatottsága;

3.2.4. számú táblázat - Regisztrált munkanélküliek/nyilvántartott álláskeresők száma iskolai végzettség szerint							
Év	Regisztrált munkanélküliek/nyilvántartott álláskeresők száma összesen (TS 052)	Regisztrált munkanélküliek/nyilvántartott álláskeresők megoszlása iskolai végzettség szerint					
		8 általánosnál alacsonyabb végzettség (TS 036)		Általános iskolai végzettség (TS 035)		8 általánosnál magasabb iskolai végzettség	
	Fő	Fő	%	Fő	%	Fő	%
2017	17	4	23,53%	6	35,29%	7	41,18%
2018	17	4	23,53%	6	35,29%	7	41,18%
2019	31	3	9,68%	16	51,61%	12	38,71%
2020	39	2	5,13%	18	46,15%	19	48,72%
2021	15	0	0,00%	8	53,33%	7	46,67%
2022	31	1	3,23%	16	51,61%	14	45,16%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

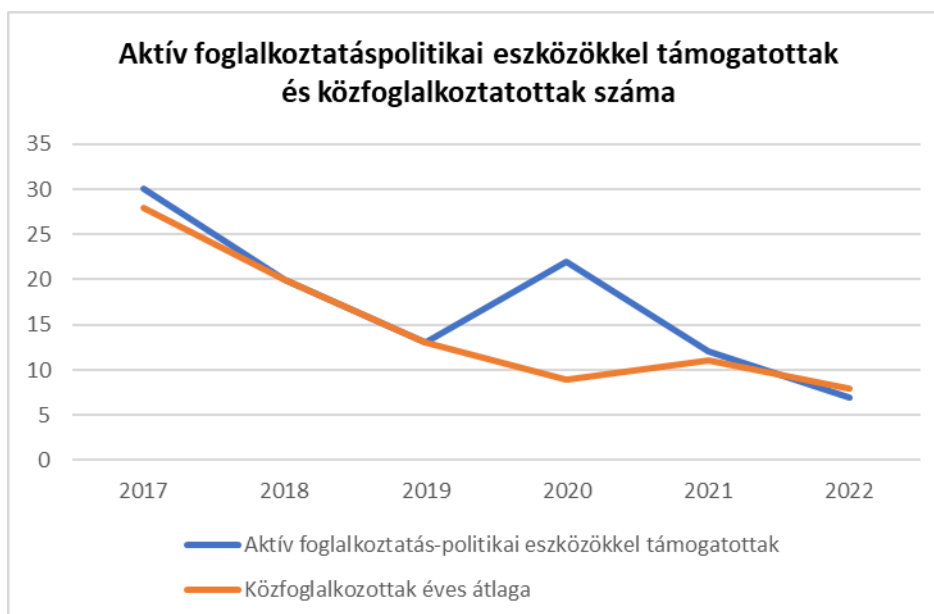

Somlósziölőben a regisztrált munkanélküliek/nyilvántartott álláskeresők közül a 8 általános iskolánál alacsonyabb végzettségűek mindegyikét 2017-ről 2021-re sikerült bevonni a foglalkoztatásba. Ez 4 főt jelent. A 8 általános iskolánál magasabb iskolai végzettségűek 2017-ben, 2018-ban és 2020-ban többen vannak, mint a 8 általános iskolánál alacsonyabb végzettségűek. Az utóbbi évek tendenciája azt mutatja, hogy a 8 általános iskolai végzettségűek aránya és a 8 általános iskolánál alacsonyabb iskolai végzettségűek aránya nagyjából ugyanannyi az utóbbi 4 évben a községben a regisztrált munkanélküliek/nyilvántartott álláskeresők körében.

- c) közfoglalkoztatás, közfoglalkoztatásból az elsődleges munkaerőpiacra történő átlépés lehetőségei;

3.2.5. számú táblázat - Foglalkoztatáspolitikai		
Év	Aktív foglalkoztatás-politikai eszközökkel támogatottak száma (TS 050)	Közfoglalkoztatottak száma (TS 055)
	Fő	(éves átlag - fő)
2017	30	28
2018	20	20
2019	13	13
2020	22	9
2021	12	11
2022	7	8

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

A táblázat adataiból megállapítható, hogy Somlószlóiban a 2017 - 2019-es években az aktív foglalkoztatás-politikai eszközökkel támogatottak száma majdnem megegyezik a közfoglalkoztatottak számával, azonban 2020-ban drasztikus eltérést látunk, ami valószínűleg a pandémiától való félelemnek köszönhető. 2021-ben viszonylag normalizálódott a helyzet.

- d) a foglalkoztatáshoz való hozzáférés esélyének mobilitási, információs és egyéb tényezői; közlekedés, potenciális munkalehetőségek, tervezett beruházások, lehetséges vállalkozási területek, helyben/térségben működő foglalkoztatási programok;

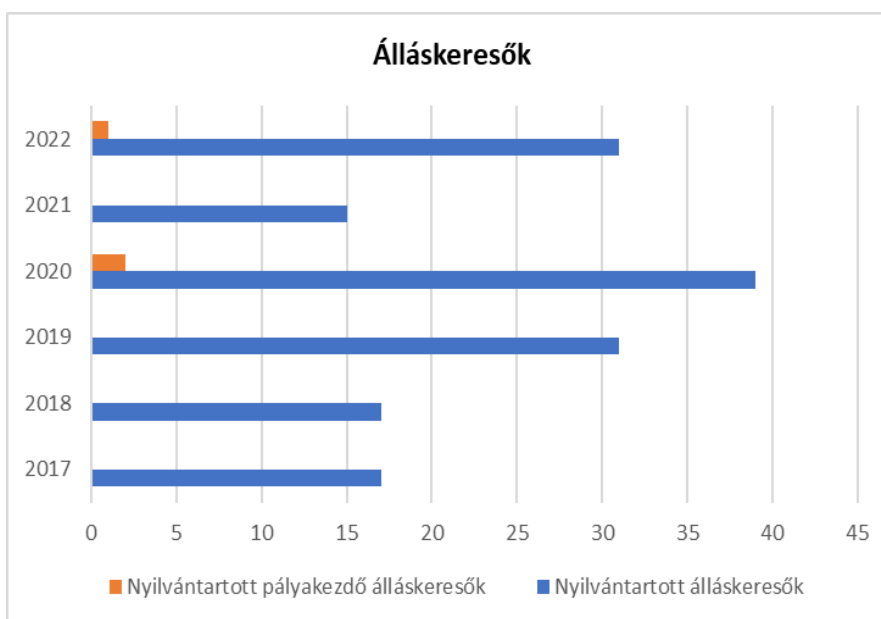
Somlószlós lakossága részére helyben is van munkalehetőség, például Sütőipari Szociális Szövetkezet (Pékség), a Somló-Környéki Kft, de a Somló hegy is biztosít állandó és alkalmi munkahelyeket a szőlőtermesztésben. Az önkormányzatnál is van lehetőség közfoglalkoztatásra. egy része ingázik. A környező városok (Ajka, Pápa, Veszprém) azonban felszívják a munkaerő jelentős részét, mivel az elmúlt években kialakították azt a tendenciát, hogy céges járatokkal

viszik a munkavállalókat, mely nagy könnyebbség a tömegközlekedés igénybevételéhez képest, mert a menetrend szerinti buszok minden útba eső településre bemennek, így a munkába járás idejét 25 percről akár másfél órára is megnöveli.

- e) fiatalok foglalkoztatását és az oktatásból a munkaerőpiacra való átmenetet megkönnyítő programok a településen; képzéshez, továbbképzéshez való hozzáférésük;

3.2.6. számú táblázat - Pályakezdő álláskeresők száma		
Év	Nyilvántartott álláskeresők száma (TS 052)	Nyilvántartott pályakezdő álláskeresők száma (TS 053)
	Fő	Fő
2017	17	0
2018	17	0
2019	31	0
2020	39	2
2021	15	0
2022	31	1

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

Somlósziölös községben a fiatalok foglalkoztatását és az oktatásból a munkaerőpiacra való átmenetet megkönnyítő programok helyben nem elérhetőek. A táblázat adataiból látszik is, hogy szükség sincs rá igazából, mivel a nyilvántartott pályakezdő álláskeresők száma csekély, a vizsgált 6 évből 4-ben egy sem volt, azaz mindenkinek sikerül elhelyezkedni a iskola befejezését követően. A fiatalok képzéshez, továbbképzéshez való hozzáférése a környező városokban, Pápán és Ajkán valósul meg. Több középiskola, a legkülönbözőbb szakokon fogadja az általános iskolából kikerült diákokat. A 2013–2014-es tanévben Devecserben is nyílt egy szakközépiskola,

jelenleg is több tanuló jár oda. Ez a középiskolai oktatási intézmény van a legközelebb és a tanulók odajutás is messzemenőleg a legkönnyebb.

- f) munkaerő-piaci integrációt segítő szervezetek és szolgáltatások feltérképezése, szakképzéshez, felnőttképzéshez és egyéb munkaerő-piaci szolgáltatásokhoz való hozzáférés, helyi foglalkoztatási programok;

A munkaerő-piaci integrációt térségünkben a Veszprém Megyei Kormányhivatal Devecseri Járási Hivatal Foglalkoztatási Osztálya koordinálja.

- g) mélyszegénységben élők és romák települési önkormányzati saját fenntartású intézményekben történő foglalkoztatása;

Mélyszegénységben élőket és romákat az Önkormányzat a közfoglalkoztatásban alkalmaz. Somlószőlős Község Roma Nemzetiségi Önkormányzata a helyi roma közösségeket összefogja különböző programok keretein belül.

- h) hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén;

Településünkön a foglalkoztatás területén a hátrányos megkülönböztetés nem jellemző. A távolság, utazási nehézségek nyilvánvalóan hátrányt jelentenek az innen bejáró dolgozóknak, akár a környező településeken, akár a közeli városokban kapnak munkalehetőséget. Hátrány nyilvánvalóan a több műszakos rendben való elhelyezkedésből adódó nehézség, ez elsősorban a gyermekkel/gyermekkel rendelkező édesanyák körében okoz problémát. Segítség, ha a településen lakik az előző generáció, ha a nagymamák, nagypapák, rokonok besegítenek a gyermekek ellátásába, felügyeletébe.

- i) digitális ismeretek megszerzésének és hozzáféréseinek lehetőségei.

A településen van internet szolgáltatás. A digitális ismeretek megszerzéséhez minden adott. Már az általános iskolában is oktatják az informatikát, sőt ma már szinte minden kiskorúnak van okostelefonja, melyet könnyen kezelnek. Az idősebb korosztály nem annyira fogékony az internet világának és a technikai fejlődés vívmányainak elsajátítására.

3.3 Pénzbeli és természetbeni szociális ellátások, aktív korúak ellátása, munkanélküliséghez kapcsolódó támogatások

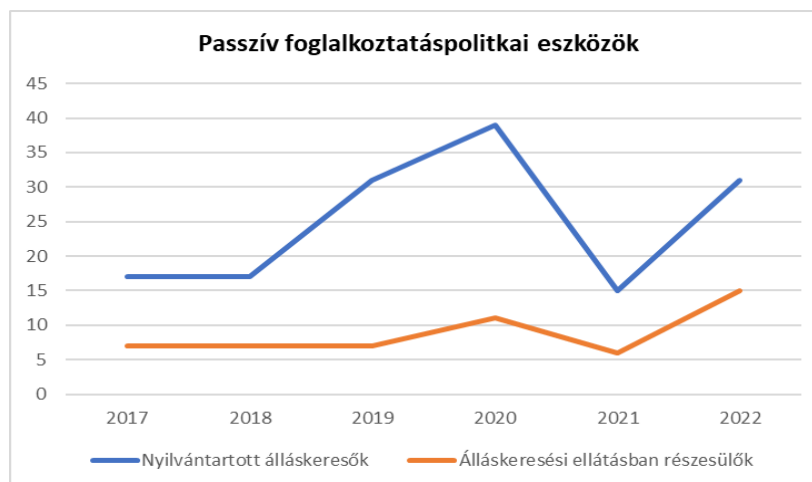
E területen az Szt. 25. §-a és 47. §-a alapján a szociálisan rászoruló személyek részére a következő pénzbeli és természetbeni ellátási formák adhatók:

- **Pénzbeli ellátások:** időskorúak járadéka, foglalkoztatást helyettesítő támogatás, egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatás, gyermekek otthongondozási díja, ápolási díj, illetve a képviselő-testület által rendeletben megállapított települési támogatás
- **Egyes szociális rászorultságtól függő pénzbeli ellátások** egészben vagy részben természetbeni szociális ellátás formájában is nyújthatók.
- **Természetbeni ellátás** továbbá a köztemetés, közgyógyellátás, egészségügyi szolgáltatásra való jogosultság.

Az Ft. alapján a munkanélküliek az illetékes Vármegyei Kormányhivatal Járási Hivatalának Foglalkoztatási Osztályától álláskeresési járadékban, illetve nyugdíj előtti álláskeresési segélyben részesülhetnek a törvényben rögzített feltételek fennállása esetén.

3.3. 1. számú táblázat - Passzív foglalkoztatás-politikai eszközök - Álláskeresők ellátásai I.				
Év	Nyilvántartott álláskeresők száma (TS 052)		Álláskeresési ellátásban részesülő nyilvántartott álláskeresők száma (TS 047)	
	Fő	15-64 év közötti népesség %-ában	Fő	Nyilvántartottak %-ában
2017	17	3,77%	7	41,18%
2018	17	3,82%	7	41,18%
2019	31	7,36%	7	22,58%
2020	39	9,47%	11	28,21%
2021	15	3,56%	6	40,00%
2022	31	7,65%	15	48,39%

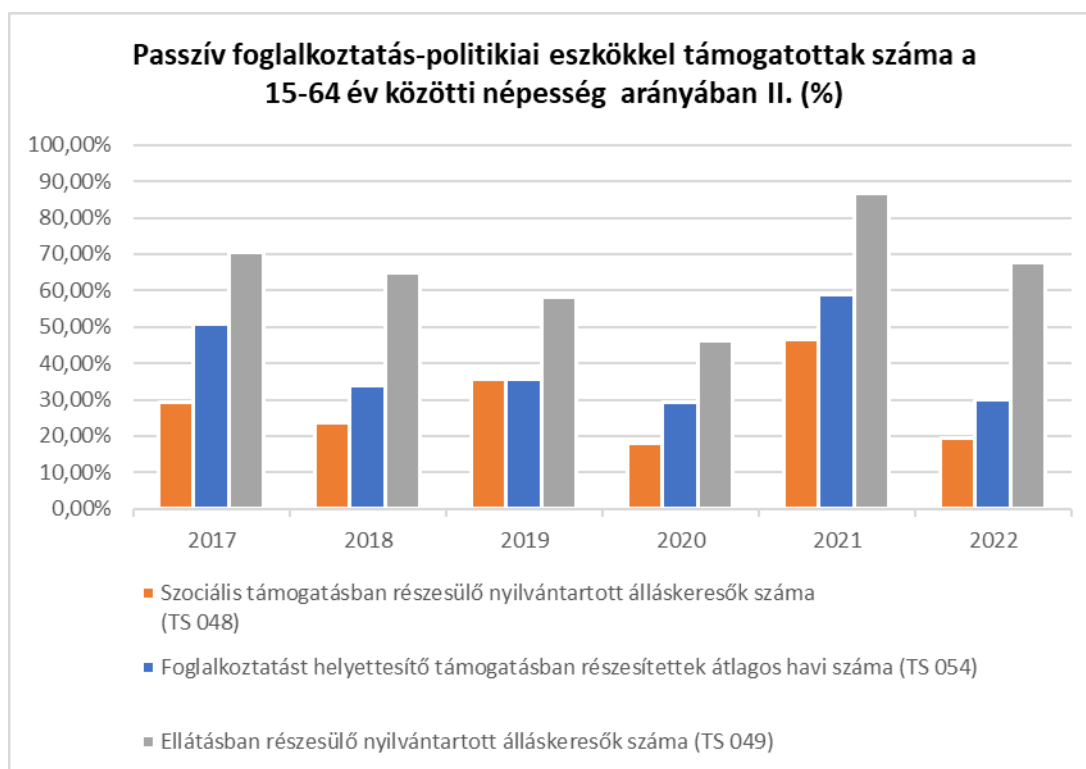
Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

A passzív foglalkoztatáspolitikai eszközök elnevezésű táblázat adataiból jól látható, hogy az összes nyilvántartott álláskereső számához viszonyítva hányan kaptak a vizsgált években Somlószőlősben álláskeresői ellátást. Továbbra is megállapítható, hogy a 2020-as évben volt a legmagasabb a 15-64 év közti népesség körében a számuk, 9,47 %-kal. A legtöbbben azonban 2022-ben részesültek álláskeresői járadékban, ami azt jelenti, hogy a hosszú távú munkaviszonya ezeknek az embereknek megszűnt.

3.3.2. számú táblázat - Passzív foglalkoztatás-politikai eszközök - Álláskeresői ellátásai II.						
Év	Szociális támogatásban részesülő nyilvántartott álláskeresői száma (TS 048)		Foglalkoztatást helyettesítő támogatásban részesítettek átlagos havi száma (TS 054)		Ellátásban részesülő nyilvántartott álláskeresői száma (TS 049)	
	Fő	Nyilvántartottak %-ában	Fő	Nyilvántartottak %-ában	Fő	Nyilvántartottak %-ában
2017	5	29,41%	9	50,65%	12	70,59%
2018	4	23,53%	6	33,82%	11	64,71%
2019	11	35,48%	11	35,74%	18	58,06%
2020	7	17,95%	11	29,28%	18	46,15%
2021	7	46,67%	9	59,00%	13	86,67%
2022	6	19,35%	9	30,10%	21	67,74%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

Az aktív korúak ellátása fogalom kétfajta ellátást foglal magában: egyrészt a foglalkoztatást helyettesítő támogatást, másrészt az egészségügyi és gyermekfelügyeleti támogatást. A foglalkoztatást helyettesítő támogatásban részesítettek számának vizsgálatakor megállapíthatjuk, hogy a nyilvántartottak %-ában mérve 2021-ben volt a legmagasabb.

3.3.3. számú táblázat - Egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatás	
Év	Egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatásban részesítettek havi átlagos száma (TS 056)
	fő
2017	2
2018	2
2019	2
2020	2
2021	1
2022	1

Forrás: TeIR, KSH

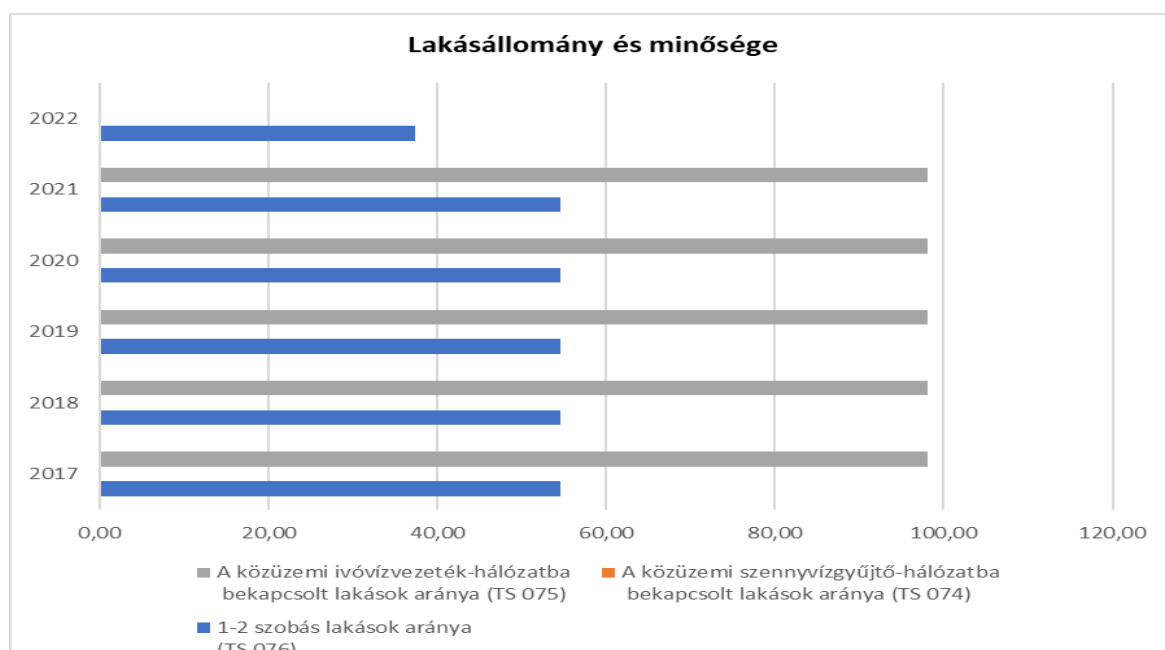
Az egészségügyi és gyermekfelügyeleti támogatásról elmondhatjuk, hogy a vizsgált időszakban kettő főről egy főre csökkent a létszámuk.

3.4 Lakhatás, lakáshoz jutás, lakhatási szegregáció

E fejezetben a lakhatáshoz kapcsolódó területet elemezzük, kiemelve a bérlakás-állományt, a szociális lakhatást, az egyéb lakáscélra nem használt lakáscélú ingatlanokat, feltárva a településen fellelhető elégtelen lakhatási körülményeket, veszélyeztetett lakhatási helyzeteket és hajléktalanságot, illetve a lakhatást segítő támogatásokat. E mellett részletezzük a lakhatásra vonatkozó egyéb jellemzőket, elsősorban a szolgáltatásokhoz való hozzáférést.

3.4.1. számú táblázat - Lakásállomány						
Év	Lakásállomány (db) (TS 073)	Épített lakások száma (TS 077)	Épített lakások száma 1000 lakásra (TS 078)	1-2 szobás lakások aránya (TS 076)	A közüzemi szennyvízgyűjtő-hálózatba bekapcsolt lakások aránya (TS 074)	A közüzemi ivóvízvezeték-hálózatba bekapcsolt lakások aránya (TS 075)
	db	db	db	%	%	%
2017	308	0	0,00	54,55	0,00	98,05
2018	308	0	0,00	54,55	0,00	98,05
2019	308	0	0,00	54,55	0,00	98,05
2020	308	0	0,00	54,55	0,00	98,05
2021	308	0	0,00	54,55	0,00	98,05
2022	297	0	0,00	37,37	0,00	0,00

Forrás: TeIR, KSH Tstar, önkormányzati adatok

Somlósziölősen a 2017-2021 közt 308 darab volt a lakások száma. 2022-ben ez a szám 297-re csökkent. Sajnálatos módon a vizsgált időszakban nem épült új lakás a településen és a közüzemi szennyvízhálózat sem lett kiépítve. Lakóingatlanaink száma így évek óta változatlan. Sajnos az utóbbi időkben senki nem építkezik, a fiatal házaspárok, akik helyben maradnak, a szülőkkel együtt élnek, vagy régebbi építésű, megüresedett házakat vásárolnak.

a) bérlakás-állomány

3.4.2. számú táblázat - Bérlakás és szociális lakás állomány opcionális (önkormányzati adatok)							
Év	Lakásállomány (db) (TS 073)	Ebből elégtelen lakhatási körülményeket biztosító lakások száma	Bérlakás állomány (db)	Ebből elégtelen lakhatási körülményeket biztosító lakások száma	Szociális lakásállomány (db)	Ebből elégtelen lakhatási körülményeket biztosító lakások száma	Egyéb lakáscélra használt nem lakáscélú ingatlanok (db)
	db	db	db	db	db	db	db
2017	308	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
2018	308	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
2019	308	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
2020	308	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
2021	308	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
2022	297	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.

Forrás: TeIR, KSH Tstar, önkormányzati adatok

A bérlakás-állományra nézve nincsenek adatok a rendszerben, azonban tudjuk, hogy jelenleg 3 kiadó lakása van az önkormányzatnak, melyből egyben laknak, a másik kettő felújításra szorul.

b) szociális lakhatás

Községünkben jelenleg 3 szociális lakás található, melyek az önkormányzat tulajdonában vannak.

c) egyéb lakáscélra használt nem lakáscélú ingatlanok

Községünkben hajléktalan személy nem él. A Somlón vannak többen állandó lakcímre bejelentkezve a gazdasági épületekbe, ezek alapján véve pinceként funkcionálnak, de megfelelő átalakítással takaros kis lakóingatlanokat lehet belőlük csinálni, melyet meg is tesznek egyre többen.

d) lakhatást segítő támogatások

Somlószőlős községben az önkormányzat a szociális ellátások helyi szabályairól szóló rendeletében a települési támogatás keretein belül lakhatási támogatást biztosít a szociálisan rászoruló háztartások részére a háztartás tagjai által lakott lakás, vagy nem lakás céljára szolgáló, de általa életvitelszerűen lakott helyiség fenntartásával kapcsolatos rendszeres kiadásai (vízhasználati díj, villanyáram, gázfogyasztás vagy fűtési költségek és a szemétszállítási díj) viseléséhez. A támogatás megállapításának feltétele, hogy a háztartásában az egy főre jutó havi jövedelem ne haladja meg a szociális vetítési alap összegének (28.500 Ft) 200 %-át (57.000 Ft), egyedül élő esetében 300 %-át (85.500 Ft) és a háztartás tagjai egyikének se legyen vagyona.

3.4.3. számú táblázat - Lakhatást segítő támogatások		
Év	Települési támogatásban részesítettek száma (pénzbeli és természetbeni) (TS 136)	Egyéb önkormányzati támogatásban részesítettek száma (TS 137)
	Fő	Fő
2017	n.a.	0
2018	n.a.	27
2019	n.a.	64
2020	n.a.	55
2021	n.a.	50
2022	n.a.	64

A táblázat hiányos, nincs adat a települési támogatásban részesítettek számáról, pénzbeli és természetbeni formában, az egyéb önkormányzati támogatásban viszont 2022-ben 64 főt részesítettek, mely adat évről-évre emelkedést mutat.

e) eladósodottság

Komoly probléma az eladósodás, különösen a hátrányos helyzetű, munkájukat elveszítő vagy alacsony jövedelmű, idős vagy többgyermekes családoknak. A lakásviszonyok problémái általában a közműdíj, illetve a lakáshitel tartozások. A családok a közműdíjat és a hiteltörlesztéseket is csak nehezen, illetve egyáltalán nem tudják teljesíteni.

- f) lakhatás egyéb jellemzői: külterületeken és nem lakóövezetben elhelyezkedő lakások, minőségi közszolgáltatásokhoz, közműszolgáltatásokhoz, közösségi közlekedéshez való hozzáférés bemutatása

Somlószőlősben külterületnek minősülnek a Somló-hegyen épült zártkerti gazdasági épületek, melyek alapfunkciója pince. Egyre többen újítják fel, 1-2 szobás szintet épülnek rá és költöznek ide a nagyvárosi nyüzsgés forgatagából vagy szálláshelyet alakítanak ki. A Somló egész területén villany van, a vízhálózat kiépítése jelenleg zajlik több szakaszon. A kommunális hulladék elszállítása gondot okoz, mivel a szemetet hetente kétszer lehet lehozni a faluba az erre a célra rendszeresített hulladékzsákokban és innen viszi el a hulladékot szállító szolgáltató. A kereslet azonban elég kicsi, így nem egyértelmű, hogy a hegyen lévő ingatlantulajdonosok hova viszik a keletkezett hulladékot. Valószínűleg azok haza, akik nem itt laknak. A közösségi közlekedés viszonylag könnyen hozzáférhető az ő számukra is, hiszen a hegy több oldalán rendszeresen megállnak a menetrend szerinti távolsági buszok.

3.5 Telepek, szegregátumok helyzete

- a) a telep, /szegregátum mint lakókörnyezet jellemzői (kiterjedtsége, területi elhelyezkedése, megközelíthetősége, a közösségi közlekedés, és a munkába jutás egyéb lehetőségei, lakásállományának állapota, közműellátottsága, közszolgáltatásokhoz való hozzáférés lehetőségei, egyéb környezet-egészségügyi jellemzői);
- b) a telepen, /szegregátumokban élők általános jellemzői és társadalmi problémák szempontjából főbb mutatói: életkori megoszlás, iskolai végzettség, foglalkoztatottsági helyzet, segélyezettek, hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek aránya;;
- c) a szegregációval veszélyeztetett területek, a lakosság területi átrendeződésének folyamatai.

Településünkön telep, szegregáció nem alakult ki.

3.6 Egészségügyi és szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférés

E fejezet jogszabályi környezetét az alábbiakban foglaljuk össze. Elsőként kiemeljük az Eütv-t.

A települési önkormányzat az egészségügyi alapellátás körében gondoskodik:

- a) a háziorvosi, házi gyermekorvosi ellátásról,
b) a fogorvosi alapellátásról,
c) az iskola-egészségügyi ellátásról.

Az önkormányzat szakellátási intézményműködtetési kötelezettségének részeként gondoskodik

- a) a tulajdonában, illetve fenntartásában lévő, közfinanszírozott egészségügyi szakellátást nyújtó egészségügyi szolgáltató működtetéséről,
- b) a 2013. április 28-án tulajdonában, illetve fenntartásában lévő egészségügyi szolgáltató számára – az egészségügyi ellátórendszer fejlesztéséről szóló törvény alapján – megállapított közfinanszírozott szakellátási feladatok ellátásáról,
- c) a tulajdonában lévő, közfinanszírozott egészségügyi szakellátási feladat ellátására szolgáló vagyonhoz kapcsolódó – az egészségügyi ellátórendszer fejlesztéséről szóló törvény alapján a helyi önkormányzat rendelkezési joga alá tartozó szakellátási kapacitással ellátandó – közfinanszírozott egészségügyi szakellátási feladatok ellátásáról.

A települési önkormányzat a környezet- és település-egészségügyi feladatok körében gondoskodik

- a) a köztisztasági és településtisztasági feladatok ellátásáról,
- b) biztosítja a rovarok és rágcsálók irtását,
- c) folyamatosan figyelemmel kíséri a település környezet-egészségügyi helyzetének alakulását és ennek esetleges romlása esetén – lehetőségeihez képest – saját hatáskörben intézkedik, vagy a hatáskörrel rendelkező és illetékes hatóságnál kezdeményezi a szükséges intézkedések meghozatalát.

A szociálisan rászorultak részére személyes gondoskodást az állam, valamint az önkormányzatok biztosítják. A Szt. értelmében a személyes gondoskodás magában foglalja a szociális alapszolgáltatásokat és szakosított ellátásokat.

Szociális alapszolgáltatások: falugondnoki és tanyagondnoki szolgáltatás, étkeztetés, házi segítségnyújtás, családsegítés, jelzőrendszeres házi segítségnyújtás, közösségi ellátások, támogató szolgáltatás, utcai szociális munka, nappali ellátás.

Személyes gondoskodás körébe tartozó szakosított ellátások: az ápolást, gondozást nyújtó intézmény, a rehabilitációs intézmény, a lakóotthon, az átmeneti elhelyezést nyújtó intézmény, támogatott lakhatás, az egyéb speciális szociális intézmény.

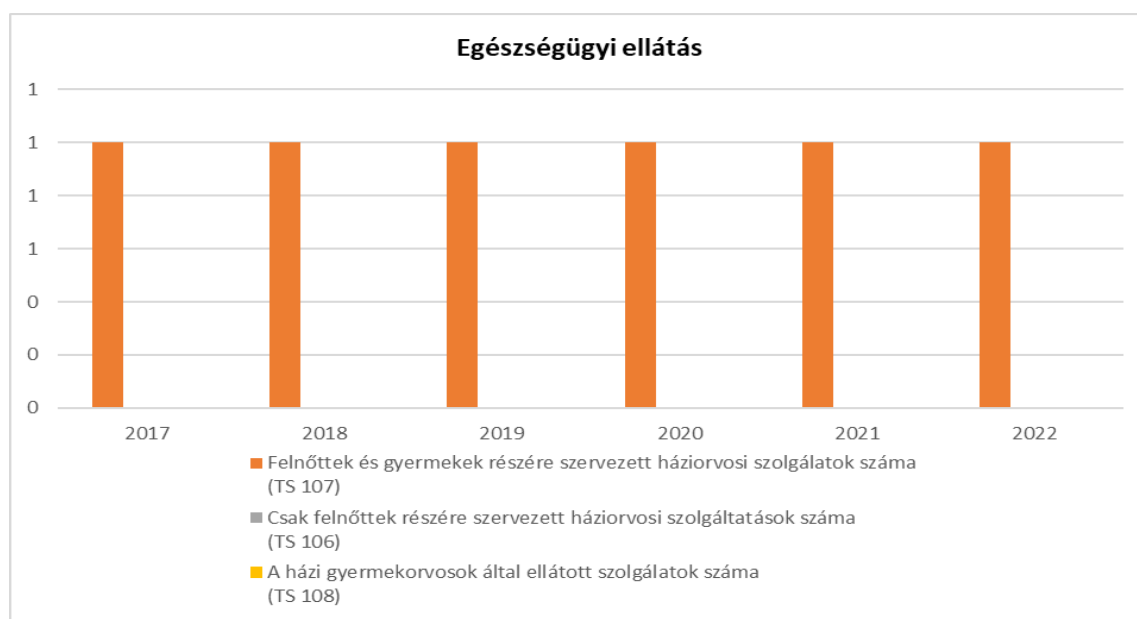
Az Ebktv. rendelkezése értelmében az egyenlő bánásmód követelményét érvényesíteni kell a társadalombiztosítási rendszerekből finanszírozott, továbbá a szociális, illetve gyermekvédelmi pénzbeli és természetbeni, valamint személyes gondoskodást nyújtó ellátások igénylése és biztosítása, a betegségmegelőző programokban és a szűrővizsgálatokon való részvétel, a gyógyító-megelőző ellátás, a tartózkodás céljára szolgáló helyiségek használata, az ételmezési és egyéb szükségletek kielégítése során.

Az egyenlő bánásmódhoz való jog magában foglalja különösen az azonos egészségügyi intézmények használatának, az ugyanolyan színvonalú és hatékony, illetőleg nem magasabb kockázattal járó gyógykezelésben, valamint betegségmegelőző programokban (szűrővizsgálatokban) való részvétel jogát.

a) az egészségügyi alapszolgáltatásokhoz, szakellátáshoz való hozzáférés

3.6.1. számú táblázat – Egészségügyi ellátás						
Év	Felnőttek és gyermekek részére szervezett háziorvosi szolgálatok száma (TS 107)	Csak felnőttek részére szervezett háziorvosi szolgáltatások száma (TS 106)	A házi gyermekorvosok által ellátott szolgálatok száma (TS 108)	Gyógyszertárak és fiókgyógyszertárak száma (TS 110)	Közgyógyellátási igazolvánnyal rendelkezők száma (alanyi és normatív alapon kiadott) (TS 133)	Ápolási díj, alanyi jogon: támogatásban részesítettek évi átlagos száma (TS 135)
	db	db	db	db	Fő	Fő
2017	1	0	0	1	28	4,00
2018	1	0	0	1	12	4,08
2019	1	0	0	1	25	3,33
2020	1	0	0	1	21	3,50
2021	1	0	0	1	21	3,00
2022	1	0	0	1	20	1,91

Forrás: TeIR, KSH Tstar

Somlószőlősben a háziorvosi feladatokat egy orvos látja el, körzeti ápoló végzettségű asszisztensével, a házi gyermekorvosi feladatokra külön orvos nincs. A háziorvosi szolgálat ellátási körzete Dobát és Somlóvecst is magában foglalja. Gyógyszertár is található a faluban.

Természetbeni juttatások közül fontos megemlíteni a közgyógyellátást. A szociálisan rászorult személy részére az egészségi állapot megőrzéséhez és helyreállításához kapcsolódó kiadásainak csökkentésére közgyógyellátási igazolvány (a továbbiakban: igazolvány) állítható ki. Az igazolvánnyal rendelkező személy térítésmentesen jogosult a társadalombiztosítás által támogatott egyes gyógyszerekre, gyógyászati segédeszközökre, protetikai és fogszabályozó eszközökre, ideértve ezek javításának költségeit is, valamint a járóbeteg-szakellátás keretében gyógyfürdőben nyújtott fizioterápiás kezelésre. Ez az adat szintén az egészségügyi ellátás egyik fontos mutatója, amely esélyegyenlőségi szempontból jelentős. A közgyógyellátás a szociálisan

rászorult személy részére - egészségi állapota megőrzéséhez és helyreállításához - az egészségügyi szolgáltatásokkal kapcsolatos kiadások kompenzálását célzó hozzájárulás. Három jogcímen kaphat valaki igazolványt: 1. alanyi jogon, 2. normatív alapon, 3. méltányossági alapon. 2013. január 1-től a közgyógyellátások intézését a járási hivatalok vették át.

Az ápolási díj a tartósan gondozásra szoruló személy otthoni ápolását, gondozását ellátó nagykorú hozzátartozó részére biztosított anyagi hozzájárulás. Akkor jogosult rá a hozzátartozó, ha állandó és tartós felügyeletre szoruló súlyosan fogyatékos, vagy tartósan beteg 18 év alatti személy otthoni gondozását, ápolását végzi és az ápolott személyre tekintettel a gyermekek otthongondozási díjára való jogosultsága neki vagy hozzátartozójának nem áll fenn. 2017-ben 4 fő részesült, míg 2021-re ez a szám 3-ra csökkent. ezt a fajta támogatást szintén a járási hivatal állapítja már meg.

b) prevenció és szűrőprogramokhoz (pl. népegészségügyi, koragyermekkori kötelező szűrésekhez) való hozzáférés

A településen prevenció és szűrőprogramok működnek. Évente egyszer tüdőszűrő programon vehetnek részt a falu lakói. Mammográfias vizsgálatra a meghatározott korosztálynak szintén buszt indít a település, a környező önkormányzatokkal összefogva, mely vizsgálatot Veszprémben végzik.

2023. július 1-jétől elkerült az önkormányzatoktól a védőnői feladatok ellátásszervezése, és ezáltal ezen a területen is állami irányítás valósult meg. 2023. július 1-jét követően az állam az egészségügyi alapellátás körében – a települési önkormányzattal együttműködésben – gondoskodik a védőnői ellátásról. A kora gyermekkori kötelező szűréseket továbbra is helyben, a nemrégiben felújított orvosi rendelőben és védőnői épületben látja el a védőnő.

c) fejlesztő és rehabilitációs ellátáshoz való hozzáférés

Az óvodában a logopédus segíti a gyermekek fejlesztését, azonban Devecserbe kell elvinni őket a falubusszal, helybe már nem jön ki évek óta. A településen élők részére az egészségügyi ellátórendszer biztosít hozzáférést az egészségügyi rehabilitációs ellátásokhoz. A közeli városokba való eljutásban a falugondnok működik közre.

d) közétkeztetésben az egészséges táplálkozás szempontjainak megjelenése

A településen szociális étkeztetés működik, melyet a somlószlósi Kedvenc Ízek Konyha biztosít, a községből jelenleg 45 fő veszi igénybe rendszeresen a napi egyszeri melegételt. Jelenleg is támogatja az állam és az önkormányzat is az étkezést, így a jogosultaknak napi 1.100 forintból megvan a meleg főétel. A helyi szociális rendelet szerint az étkeztetés igénybevétele szempontjából szociálisan rászorult az a személy, aki

- a) aki a reá irányadó nyugdíjkorhatárt betöltötte,
- b) mozgásában korlátozott, krónikus vagy akut megbetegedése miatt önmaga ellátásáról – részben vagy teljesen –nem képes gondoskodni,
- c) fogyatékosági támogatásban vagy emelt összegű családi pótlékban részesül,
- d) pszichiátriai beteg vagy szenvedélybeteg és fekvőbeteg-gyógyintézeti kezelést nem igényel, önmaga ellátására részben képes, vagy
- e) bejelentett lakóhellyel nem rendelkezik és éjszakáit közterületen vagy nem lakás céljára szolgáló helyiségben tölti.

e) sportprogramokhoz való hozzáférés

Somlósziölös község évente egyszer falunapot rendez, ahol a gyermekek sorversenyeken, ügyességi próbákon, mutathatják meg rátermettségüket. A település focicsapata szezonban kéthetente hazai pályán méri össze tudását az ellenféllel. A műfüves pálya is aktív sportolási lehetőséget biztosít, a túrázni vágyók pedig megmászhatják a 432 méter magas Somlót, és a várból, illetve a kilátóból csodálhatják a tájat. Ezenkívül évente megrendezésre kerül a családi nap és a gyermeknap. Sportolásra ad lehetőséget továbbá a helyben működő lovarda.

f) személyes gondoskodást nyújtó szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférés

Somlósziölös Község Önkormányzata természetbeni szociális ellátásként étkeztetést, házi segítségnyújtást, családsegítést és falugondnoki szolgáltatást nyújt. A szociális étkeztetésről fentebb már említést tettünk, a d) pontban. A házi segítségnyújtás keretében az Szt. 63. §-ában meghatározott gondozási szükségletekkel rendelkező házi segítségnyújtást igénylő személyek ellátásáról kell gondoskodni. Az önkormányzat e feladatát a Baptista Szeretetszolgálat útján látja el 2 fő gondozónővel. A falugondnok által biztosított alapszolgáltatások: étkeztetésben való közreműködés, lakosság részére bevásárlás intézése, egészségügyi ellátáshoz való hozzájutás biztosítása, gyermekek szállítása óvodába, iskolába, kirándulásokra, iskolai versenyekre. A falugondnok által biztosított kiegészítő szolgáltatások: segítségnyújtás a lakosság részére a hivatalos ügyek intézésében, lakosság szállítása szervezett sport és kulturális rendezvényekre. A falugondnok által nyújtott közvetett szolgáltatások: a lakosság és az Önkormányzat közötti kapcsolattartás, falugondnoki szolgálat működtetésével kapcsolatos teendők ellátása.

g) drogrevenációs szolgáltatások;

Sajnos Somlósziölösben nem elérhetőek drogrevenációs szolgáltatások. Egyre nagyobb probléma főként a fiatalok körében is ez a fajta szenvedélybetegség.

h) hátrányos megkülönböztetés, az egyenlő bánásmód követelményének megsértése a szolgáltatások nyújtásakor;

A szolgáltatások nyújtásakor hátrányos megkülönböztetés, az egyenlő bánásmód követelményének megsértése nem fordult elő.

i) előnyben részesítés (hátránykompenzáló juttatások, szolgáltatások) a szociális és az egészségügyi ellátórendszer keretein belül.

A pozitív diszkrimináció a szociális és az egészségügyi ellátórendszer keretein belül nem jellemző.

3.6.2. Népkonyha	
Év	Népkonyhán kiosztott ételadagok száma (db)
2017	n.a.
2018	n.a.
2019	n.a.
2020	n.a.
2021	n.a.
2022	n.a.

Forrás: Önkormányzati adat

Népkonyha nincs a településen.

3.7 Közösségi viszonyok, helyi közelet bemutatása

a) közösségi élet szinterei, fórumai;

A településen, a minden évben megrendezésre kerülő rendezvényeknek (románokkal egybekötött falunap, nőnap, idősek napja, adventi ünnepek, családi nap, gyermeknap, szüreti felvonulás) helyet biztosít a Művelődési Ház, a sportpálya, illetve az újonnan felépített piac. Több civil szervezetek tevékenykedik: a 2011-ben alakult Somlószőlői Polgárőr Egyesület, a Somlószőlősért Egyesület, a Somlószőlői Gyerekekért Egyesület és a Somlószőlői Sport Club Egyesület.

A községben könyvtár működik, - hetente kétszer van nyitva - amely internet-hozzáférést is biztosít az intézmény látogatói számára. A településen az információáramlást segíti a település honlapja: www.somloszolos.hu, amely által az állampolgárokhoz eljutnak az önkormányzati hírek. A fontosabb eseményekről minden lakott ingatlanhoz szórólap kerül kijuttatásra.

3.7.1. számú táblázat - Intézményi ellátottság (2020)			
Tornateremmel, tornaszobával ellátott köznevelési intézmények száma (intézmény székhelye szerint) (TS 102)	Sportcsarnok, sportpálya léte (TS 103)	A települési könyvtárak kikölcsönzött egységeinek száma (TS 104)	Közművelődési intézmények száma (TS 105)
db	van/nincs	db	db
0	nem	785	2

Forrás: TeIR, KSH Tstar

A táblázat 2020-as adataival ellentétben van sportpálya a településen, focipálya és műfüves pálya is. Látható, hogy aktív a könyvtári élet, 785 darab könyvet kölcsönöztek ki az odalátogatók. A közművelődési intézmények száma kettő.

b) közösségi együttélés jellemzői, konfliktuskezelési megoldások;

A településen etnikai konfliktus jellemzően nem fordul elő.

c) helyi közösségi szolidaritás megnyilvánulásai;

Szerencsésnek mondhatjuk magunkat, amiért a szolidaritás, az egymás iránt érzett felelősség és a segítő szándék markánsan megjelenik, mind a civil szervezetek, mind a magánszemélyek tevékenységeiben. A civil szervezetekkel való együttműködés eredménye arra utal, hogy településünkön jelentős mértékű összefogás tud megvalósulni a mások iránt érzett szolidaritás jegyében. A krízishelyzetben lévő családok gondjai, illetve más súlyos, megrendítő problémák nyilvánosságra kerülése esetén megtapasztalhattuk a helyiek összefogásának eredményét. A helyi közösség jószándéka és ereje példaértékű.

- d) a helyben élő nemzetiségek kulturális sokszínűségének bemutatása és kulturális identitásuk megőrzésének lehetőségei;

A településen működik roma nemzetiségi önkormányzat, így lehetőség van kulturális sokszínűségük bemutatására és kulturális identitásuk megőrzésére. Minden évben szerveznek roma napot, általában a falunappal egybekötve, egymást segítve a szervezésben és lebonyolításban, ahol különböző programok keretein belül a saját kultúrájukat meg tudják mutatni.

- e) helyi lakossági önszerveződések.

A helyi lakosság időről időre megvalósít valamilyen önszerveződést, ami a közösségben rejlő potenciál jelentőségét jelzi (játsszótér kialakítása).

3.8 A roma nemzetiségi önkormányzat célcsoportokkal kapcsolatos esélyegyenlőségi tevékenysége, partnersége a települési önkormányzattal

Somlószőlősben - ahogy már fentebb említésre került - roma nemzetiségi önkormányzat működik.

A helyi nemzetiségi önkormányzat kötelező és önként vállalt közfeladatait a nemzetiségek jogairól szóló 2011. évi CLXXIX. törvény 115-116. §-ai rögzítik.

A helyi nemzetiségi önkormányzat kötelező közfeladatai a nemzetiségi feladatokat ellátó intézménye fenntartásával kapcsolatos feladatellátás, a saját kezdeményezésére más önkormányzat által átruházott feladat- és hatáskör ellátása, ideértve az átvett intézmény fenntartásával kapcsolatos feladatellátást, a más szervtől átvett intézmény fenntartásával kapcsolatos feladatok ellátása, a képviselt közösség érdekképviselésével, esélyegyenlőségének megteremtésével kapcsolatos feladatok ellátása, különös tekintettel a helyi önkormányzatnak a nemzetiségek jogainak érvényesítésével kapcsolatos feladataira, a nemzetiségi önkormányzat illetékességi területén működő állami, helyi önkormányzati vagy más szerv által fenntartott intézmények működésével, feladatellátásával összefüggő, a nemzetiségi közösség kulturális autonómiája megerősítését szolgáló döntési, együttdöntési jogok gyakorlása, a képviselt közösség kulturális autonómiájának megerősítése érdekében a közösség önszerveződésének szervezési és működtetési feladatok ellátásával történő támogatása, kapcsolattartás a képviselt közösség helyi nemzetiségi civil szervezeteivel, szerveződéseivel, a helyi nemzetiségi önkormányzat területén működő vallási közösségekkel, a nemzetiségi önkormányzat illetékességi területén lévő, a nemzetiségi közösséghez kötődő kulturális javak megőrzése érdekében szükséges intézkedések kezdeményezése, közreműködés a fejlesztési tervek előkészítésében, a nemzetiségi nyelven folyó nevelésre és oktatásra irányuló igények felmérése.

A helyi nemzetiségi önkormányzat – a rendelkezésére álló források keretei között – önként vállalt közfeladata különösen nemzetiségi intézmény alapítása, kitüntetés alapítása, odaítélése feltételeinek és szabályainak meghatározása, nemzetiségi pályázat kiírása, ösztöndíj alapítása.

A nemzetiségi önkormányzat együttműködését az állami és a helyi önkormányzati szervekkel a nemzetiségek jogairól szóló 2011. évi CLXXIX. törvény 79-86. §-ai rögzítik. A települési önkormányzat, illetve az a hivatal, amelyik a helyi nemzetiségi önkormányzat székhelye szerinti helyi önkormányzat önkormányzati hivatali feladatát ellátja, biztosítja a helyi nemzetiségi

önkormányzat részére az önkormányzati működés személyi és tárgyi feltételeit, szakmai segítséget nyújt, továbbá gondoskodik a működéssel kapcsolatos gazdálkodási és adminisztratív végrehajtási feladatok ellátásáról.

A helyi önkormányzat a helyi nemzetiségi önkormányzat részére - annak székhelyén - biztosítja az önkormányzati működés személyi és tárgyi feltételeit, továbbá gondoskodik a működéssel kapcsolatos végrehajtási feladatok ellátásáról.

3.9 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

A mélyszegénységben élők és a romák helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
Naprakész adatok hiánya a szegénység témakörének egyes aspektusairól.	Nyilvántartások folyamatos frissítése, adatgyűjtés, intézmények közti információáramlás erősítése.

4. A gyermekek helyzete, esélyegyenlősége, gyermekszegénység

A gyermekszegénységet több ok miatt is fontos megvizsgálni. Egyrészt a gyermekkori nélkülözés kedvezőtlenül befolyásolja a gyermek fejlődését, jövőjét, másrészt a gyermekjóléti, gyermekvédelmi szolgáltatások igénybevételére az esetek egy részében éppen a családok kedvezőtlen anyagi helyzete miatt kerül sor. Darvas és Tausz (2000) hangsúlyozza, hogy a gyermekek a szegénység szempontjából is speciális helyzetben vannak. Nincs idejük jobb időkre várni. A gyermekkori nélkülözés és depriváció következményei egész életpályájukat meghatározzák. A rossz egészségi állapot, a gyenge iskolai teljesítmény, a tanulási-, magatartási- és beilleszkedési zavarok, az iskolai lemorzsolódás a későbbi társadalmi beilleszkedés szempontjából kedvezőtlen előjelek.

4.1 A gyermekek helyzetének általános jellemzői gyermekek száma, aránya, életkori megoszlása, demográfiai trendek

A gyermekek helyzetét, jogait illetően számos nemzetközi egyezmény tartalmaz lényeges megállapításokat, amelyek iránymutatásként szolgálnak a hazai jogalkotás számára. Ezek közül talán a legfontosabb az 1989-ben született, a Gyermek jogairól szóló New York-i Egyezmény, amelyet Magyarország 1990-ben írt alá, majd az 1991. évi LXIV. törvénnyel hirdetett ki. Ennek részes tagállamai, felismerve a gyermekek speciális helyzetét és szükségleteit, számos gyermekjogi kérdésben megállapodást kötnek. Az Egyezmény kimondja például, hogy részes tagállamai tiszteletben tartják és biztosítják a joghatóságuk alá tartozó gyermekek számára az Egyezményben lefektetett jogokat minden megkülönböztetés, nevezetesen a gyermeknek, vagy szüleinek, vagy törvényes képviselőjének faja, színe, neme, nyelve, vallása, politikai vagy más véleménye, nemzeti, nemzetiségi vagy társadalmi származása, vagyoni helyzete, cselekvőképtelensége, születési vagy egyéb helyzete szerinti különbségtétel nélkül. A hazai jogszabályok az Egyezménnyel összhangban készültek. Legmagasabb szinten az Alaptörvény fekteti le, hogy Magyarország külön intézkedésekkel védi a gyermekeket (Alaptörvény, XV. cikk (5) bekezdés), illetve, hogy minden gyermeknek joga van a megfelelő testi, szellemi és erkölcsi fejlődéséhez szükséges védelemhez és gondoskodáshoz (Alaptörvény, XVI. cikk (1) bekezdés). Törvényi szinten a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény (a továbbiakban: Gyermekvédelmi Törvény vagy Gyvt.), valamint a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény is biztosít külön jogokat a kiskorúak számára.

Már születésünk s talán fogantatásunk pillanatától esélyegyenlőtlenség állhat fenn, hiszen nem mindegy, hogy milyen státuszú családba születünk, hazánk keleti vagy nyugati térségében, tanyán, kis vagy nagy településen, kisvárosban, avagy nagyvárosban. Az esélyegyenlőségre ebben a helyzetben is törekedni kell, tehát a cél az, hogy mindenki egyenlő eséllyel jusson az ellátásokhoz, rendelkezzen a kellő információval minden élethelyzetre, tisztában legyen vele, hol érdeklődhet, tudja, milyen ellátások illetik meg, van-e választási lehetősége. Az ellátásokat hol igényelheti és az igénylésnek mi a módja! Az utóbbi években született szociális vonatkozású jogszabályokban megvalósult a jogalkotó azon törekvése, hogy az irányelveknek megfelelő, egyenlő esélyeket biztosító jogszabályok szülessenek.

4.1. számú táblázat - Gyermekkorú népesség összetétele nemek és korcsoportok szerint (2.számú táblázatból)					
Korcsoport	Fő			Az állandó népességből a megfelelő korcsoportú nők és férfiak aránya (%)	
	Férfiak	Nők	Összesen (TS 003)	Férfiak (TS 005)	Nők (TS 007)
	Fő	Fő	Fő	%	%
Állandó népesség száma (férfiak TS 004, nők TS 006)	319	326	645	49,46%	50,54%
0-2 évesek (összes száma TS 008, aránya TS 009)			16	2,48%	
0-14 éves (férfiak TS 010, aránya TS 011; nők TS 012, aránya TS 013)	46	41	87	7,13%	6,36%
15-17 éves (férfiak TS 014, aránya TS 015; nők TS 016, aránya TS 017)	8	9	17	1,24%	1,40%

Forrás: TeIR, KSH Tstar

Somlószőlősből a 645 fő állandó népesség számából 104 kiskorú gyermek van. 16-an születtek, a nők és a férfiak aránya nagyjából megegyezik a felnőtt és a gyermekkorú lakosság körében is.

Esélyegyenlőségi szempontból a gyermekek demográfiai adatai alapján messzemenő következtetéseket nem tudunk levonni, ugyanakkor, ha a korosztály további gyarapodását szeretnénk szorgalmazni, akkor a kisgyermekes családokat célzó szolgáltatások szervezésére, a családalapítás támogatásának kérdésére érdemes figyelmet fordítani.

- a) veszélyeztetett és védelembe vett, hátrányos helyzetű, illetve halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek, valamint fogyatékkal élő gyermekek jellemzői, egészségügyi, szociális, lakhatási helyzete;

Veszélyeztetettség: olyan – a gyermek vagy más személy által tanúsított – magatartás, mulasztás vagy körülmény következtében kialakult állapot, amely a gyermek testi, értelmi, érzelmi vagy erkölcsi fejlődését gátolja vagy akadályozza (Gyvt. 5. § n) pont)

A védelembe vétel a gyermekvédelmi gondoskodás keretébe tartozó hatósági intézkedés. A kialakult veszélyeztetettség megszüntetése érdekében a gyermekvédelembe vétele a gyermekjóléti szolgáltatás feladata. Ha a szülő vagy más törvényes képviselő a gyermek veszélyeztetettségét az alapellátások önkéntes igénybevételével megszüntetni nem tudja, vagy nem akarja, de alaposan feltételezhető, hogy segítséggel a gyermek fejlődése a családi környezetben mégis biztosítható, a gyámhatóság a gyermeket azonnal végrehajtható határozatával védelembe veszi (Gyvt. 68. § (1) bekezdés).

A gyermekek védelme a gyermek családban történő nevelkedésének elősegítésére, veszélyeztetettségének megelőzésére és megszüntetésére, valamint a szülői vagy más hozzátartozói gondoskodásból kikerülő gyermek helyettesítő védelmének biztosítására irányuló tevékenység. A gyermekek védelmét pénzbeli, természetbeni és személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti alapellátások, illetve gyermekvédelmi szakellátások, valamint a Gyvt-ben meghatározott hatósági intézkedések biztosítják.

Pénzbeli és természetbeni ellátások:

- a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény,
- gyermekétkeztetés,
- a gyermektartásdíj megelőlegezése,
- az otthonteremtési támogatás.

A személyes gondoskodás keretébe tartozó gyermekjóléti alapellátások:

- a) a gyermekjóléti szolgáltatás,
- b) a gyermekek napközbeni ellátása,
- c) a gyermekek átmeneti gondozása,
- d) gyermekek esélynövelő szolgáltatásai.

A személyes gondoskodás keretébe tartozó gyermekvédelmi szakellátások:

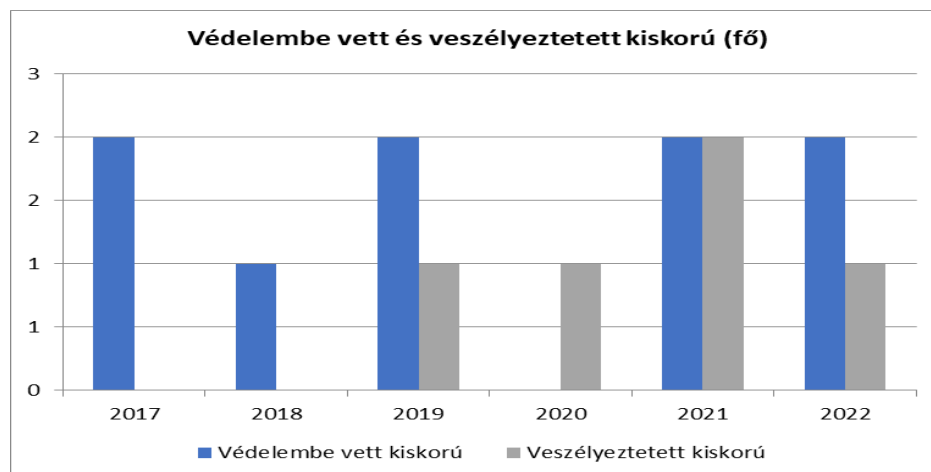
- a) az otthont nyújtó ellátás,
- b) az utógondozói ellátás,
- c) a területi gyermekvédelmi szakszolgáltatás.

A gyermekvédelmi gondoskodás keretébe tartozó hatósági intézkedések:

- a) a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzet fennállásának megállapítása,
- b) a védelembe vétel,
- c) a családba fogadás,
- d) az ideiglenes hatályú elhelyezés,
- e) nevelésbe vétel,
- f) a nevelési felügyelet elrendelése,
- g) az utógondozás elrendelése,
- h) az utógondozói ellátás elrendelése,
- i) a megelőző pártfogás elrendelése

4.1.1. számú táblázat - Védelembe vett és veszélyeztetett kiskorú gyermekek		
Év	Védelembe vett kiskorú gyermekek száma (TS 116)	Veszélyeztetett kiskorú gyermekek száma (TS 115)
	Fő	Fő
2017	2	0
2018	1	0
2019	2	1
2020	0	1
2021	2	2
2022	2	1

Forrás: TeIR, KSH Tstar

Védelembe vett vagy veszélyeztetett kiskorú a 2017-2022-es adatok szerint minden évben volt. Egynek sem szabadna lennie, akkor lenne biztosított teljes mértékben a gyermekek egészséges fejlődése a településen.

A veszélyeztetettség a legtöbb esetben a család- és gyermekjóléti szolgáltatás önkéntes igénybevételevel is kezelhető, azonban azokban az esetekben, mikor ez a típusú ellátás már nem elégséges, hatósági intézkedésre (védelembe vételre) kerül sor. A védelembe vettek tehát azok a gyermekek, akik a veszélyeztetettek közül kerülnek ki, mint hatósági intézkedésben érintett kiskorúak. Az ő esetükben a veszélyeztetettség súlyosabb, nehezebben kezelhető problémát jelent, ezért kötelező magatartásszabályok elrendelése mellett a gyámhatóság védelembe veszi őket. A védelembe vettek száma nagyjából annyi a táblázat adatai alapján, mint a veszélyeztetetteké. A család- és gyermekjóléti szolgálat igyekszik az önkéntességen alapuló együttműködés keretében segíteni a családokat a felmerült problémák megoldásában, a hatóság bevonására csak a legszükségesebb esetekben kerül sor.

A veszélyeztetettség legfőbb okai:

- gyermeknevelési problémák: többnyire a szülői készségek, képességek hiánya miatt alakulnak ki, és önkéntes alapellátás keretében kezelhetők;
- lelki-mentális problémák: egyedülálló felnőttek, és gyermekes szülők esetében is előforduló probléma, felismerése és kezelése sokszor nehéz feladatnak bizonyul;
- családi-kapcsolati konfliktusok: okai főleg a családban fennálló anyagi gondok, a szülők életvitele (az esetek egy részében szenvedélybetegség), de előfordult családon belüli bántalmazás is; a konfliktusok a szülők válása esetén a szülői felügyeleti jog, a gyermektartás díj, és a gyermekkel való kapcsolattartás terén alakulnak ki;
- anyagi (megélhetési) problémák és elégtelen lakáskörülmények: átmeneti vagy tartós jelleggel jelentkeznek, többnyire a munkavállalás nehézségeire vezethetők vissza, melynek oka a kliensek körében elsősorban az alacsony iskolai végzettség és egészségügyi problémák.

Hátrányos helyzetű a Gyvt. 67/A. § (1) bekezdése alapján az a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermek és nagykorúvá vált gyermek, aki esetében az alábbi körülmények közül egy fennáll:

- a szülő vagy a családba fogadó gyám alacsony iskolai végzettsége (ha a gyermeket együtt nevelő mindkét szülőről, a gyermeket egyedül nevelő szülőről vagy a családba fogadó gyámról – önkéntes nyilatkozata alapján - megállapítható, hogy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésekor legfeljebb alapfokú iskolai végzettséggel rendelkezik),
- a szülő vagy a családba fogadó gyám alacsony foglalkoztatottsága (ha a gyermeket nevelő szülők bármelyikéről vagy a családba fogadó gyámról megállapítható, hogy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésekor aktív korúak ellátására jogosult vagy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésének időpontját megelőző 16 hónapon belül legalább 12 hónapig álláskeresőként nyilvántartott személy),
- a gyermek elégtelen lakókörnyezete, illetve lakáskörülményei (ha megállapítható, hogy a gyermek a településre vonatkozó integrált településfejlesztési stratégiában szegregátumnak nyilvánított lakókörnyezetben vagy félkomfortos, komfort nélküli vagy szükséglakásban, illetve olyan lakáskörülmények között él, ahol korlátozottan biztosítottak az egészséges fejlődéséhez szükséges feltételek).

Halmazottan hátrányos helyzetű

- az a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermek és nagykorúvá vált gyermek, aki esetében a fentebb meghatározott három körülmény közül legalább kettő fennáll,
- a nevelésbe vett gyermek,
- az utógondozói ellátásban részesülő és tanulói vagy hallgatói jogviszonyban álló fiatal felnőtt. (Gyvt. 67/A. § (2) bekezdése)

Hátrányos és halmazottan hátrányos helyzetű gyermekek is vannak a településen, nem nagy számban.

A fogyatékossgal élő gyermekek számát illetően nincs pontos adatunk, de tapasztalataink alapján annyit tudunk, hogy nincsenek nagy számban jelen Somlószőlőben.

b) rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülők;

A rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre (RGYK) való jogosultság lényege, hogy az anyagi nehézségekkel küszködő családok számára megkönnyítse a gyermek(ek) ellátását. Az RGYK alapján a gyermek számos jogszabályban definiált kedvezményre lesz jogosult.

A Gyvt. 19. § (1) bekezdése szerint a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultság megállapításának célja annak igazolása, hogy a gyermek szociális helyzete alapján jogosult:

- ingyenes, vagy kedvezményes intézményi gyermekétkeztetésnek és - ha megfelel a törvényben meghatározott egyéb feltételeknek - a szünidei gyermekétkeztetésnek,
- meghatározott pénzbeli támogatásnak és
- a törvényben és más jogszabályban meghatározott egyéb kedvezményeknek az igénybevételére.

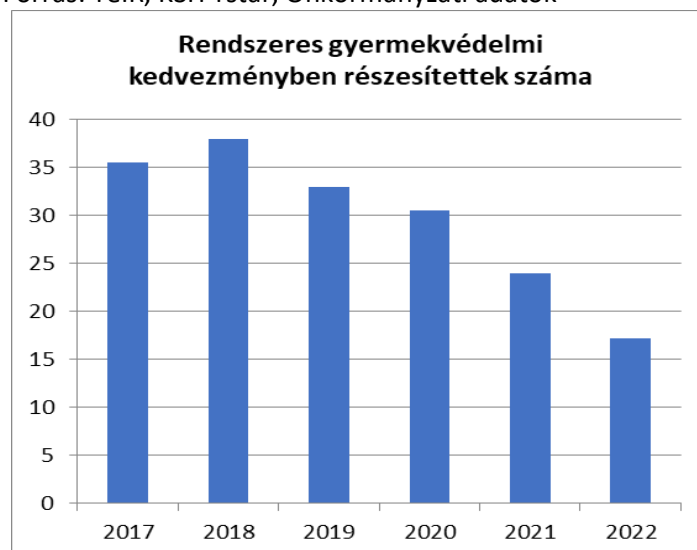
A Gyvt. 19. § (2) bekezdése alapján a gyermek rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult, ha a gyermeket gondozó családban az egy főre jutó havi jövedelem összege nem haladja meg

- a szociális vetítési alap összegének 180 %-át,
 - ha a gyermeket egyedülálló szülő, illetve más törvényes képviselő gondozza, vagy
 - ha a gyermek tartósan beteg, illetve súlyosan fogyatékos, vagy
 - ha a nagykorúvá vált gyermek: középfokú nappali oktatás munkarendje szerint tanulmányokat folytat és 23. életévét még nem töltötte be, vagy felsőfokú oktatási intézmény nappali tagozatán tanul és a 25. életévét még nem töltötte be; és a nagykorúvá válását megelőző második hónap első napja, valamint a nagykorúvá válását megelőző nap közötti időszakban legalább egy napig rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre volt jogosult; (Gyvt. 20. § (2) bekezdés)
- a szociális vetítési alap összegének 165 %-át az előző pont alá nem tartozó esetben, feltéve, hogy a vagyoni helyzet vizsgálata során az egy főre jutó vagyon értéke nem haladja meg külön-külön vagy együttesen a Gyvt-ben meghatározott értéket.

A rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultságot főszabály szerint egy év időtartamra állapítják meg.

4.1.2. számú táblázat - Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek	
Év	Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek évi átlagos száma (TS 111)
	Fő
2017	36
2018	38
2019	33
2020	31
2021	24
2022	17

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatok

Az fenti táblázat és ábra szemlélteti, hogy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermekek száma az utóbbi években csökkent. A jelenség nagyrészt valószínűleg azzal magyarázható, hogy az RGYK-ra való jogosultság sok más ellátáshoz hasonlóan a szociális vetítési alap összegének bizonyos százalékában van meghatározva, azonban a régi öregségi nyugdíjminimum összege évek óta változatlan (28.500 Ft), az RGYK-ra jogosító százalékának értéke pedig nem sokkal emelkedett. Így azonban túlságosan alacsony az a jövedelemhatár, mely alatt a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultság megállapítható. Mindamelllett, hogy ezen ellátás – mivel pénzbeli, természetbeni ellátásokra, kedvezményekre jogosít – kifejezetten hatékonynak mondható, ha a jövedelemhatár nem emelkedik tovább a jövőben, akkor sok, egyébként rászorulónak tekinthető család eshet ki az ellátásból.

c) a gyermek jogán járó helyi juttatásokban részesülők helyzete;

A szociális ellátások helyi szabályairól szóló 2/2023. (I.27.) számú önkormányzati rendelet alapján a szociális rászorultság esetén a jogosult részére a rendeletben foglalt feltétek szerint:

- a) települési támogatás
- aa) rendkívüli települési támogatás,
- ab) temetési támogatás,
- ac) gyógyszer-támogatás,
- ad) lakhatási támogatás,
- ae) iskolakezdési és óvodáztatási támogatás,
- af) születési támogatás,
- b) köztemetés,
- c) személyes gondoskodást nyújtó ellátások állapíthatók meg.

Somlószőlősben a települési támogatás keretén belül iskolakezdési támogatás, óvodáztatási támogatás a szociálisan rászoruló családok részére a tanévkezdés megkönnyítése érdekében nyújtott támogatás, a településen lakóhellyel rendelkező és a településen élő gyermekek részére. Az jogosult rá, akinek a háztartásában az egy főre jutó havi jövedelem nem haladja meg a szociális vetítési alap összegének 800 %-át, azaz jelenleg $28.500 \text{ Ft} \times 800 \% = 228.000 \text{ Ft}$. A támogatás összege 15.000,-Ft, megállapításához iskolalátogatási igazolást, óvodai látogatási igazolást, vagy hallgatói jogviszony igazolást kell benyújtani. Látható, hogy nagyon magas a jövedelemhatár, a cél az, hogy minden gyermek részesüljön ebben a támogatásban. Ehhez a rendszeresített formanyomtatvány és mellékletei beadására van szükség.

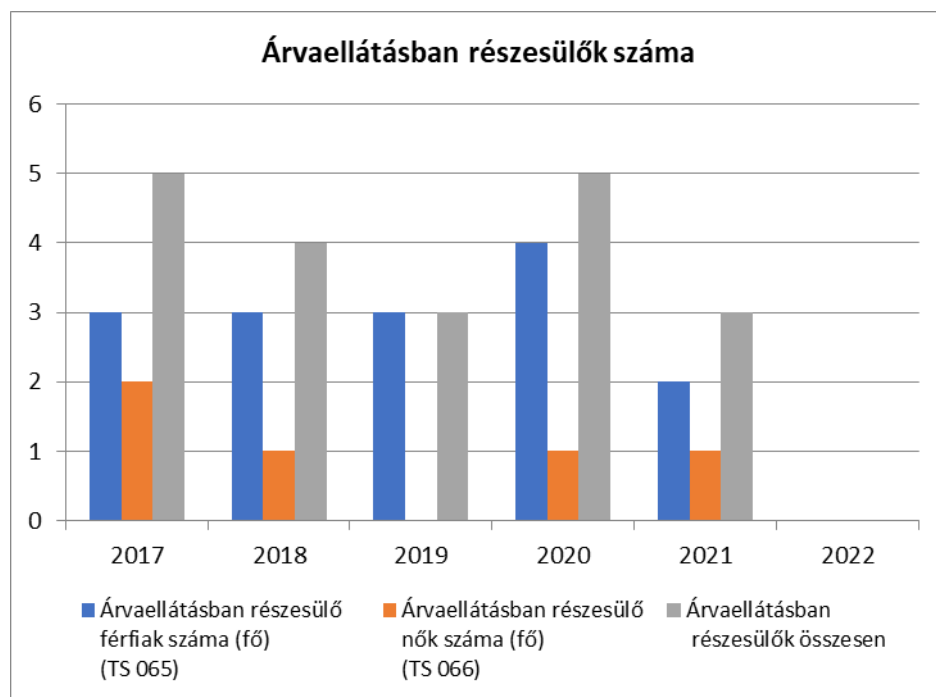
A településen települési támogatás keretén belül egyszeri születési támogatásra jogosult a gyermek születésére tekintettel a szülők vagy a gyermeket egyedül nevelő szülő, ha a kérelem benyújtásakor legalább egy éve a településen bejelentett lakóhellyel rendelkezik és a szülést követő hat hónapon belül a kérelmet benyújtja. A támogatás összege 50.000,-Ft, szintén az a személy jogosult rá, akinek a háztartásában az egy főre jutó havi jövedelem nem haladja meg a szociális vetítési alap összegének 800 %-át.

Az Arany János Tehetséggondozó program is jelen van a településen, a pápai Türr István Gimnázium e szakára járó gyermeket az önkormányzat havi juttatásban részesíti, amelyet egy összegben fizetünk ki.

Az árvaellátás az elhunyt nyugdíjas, illetve nyugdíjban nem részesülő, de nyugdíjjogosultságot szerzett elhunyt személy gyermekének, örökbe fogadott gyermekének, meghatározott feltételek esetén nevelt gyermekének, testvérének, unokájának járó ellátás, melynek szabályait az 1997. évi LXXXI. törvény (Tny.) határozza meg. Az árvaellátás alapvetően a gyermek 16. életévének betöltéséig jár, kivéve, ha nappali rendszerű oktatásban vesz részt a gyermek, ebben az esetben legfeljebb 25. életévének betöltéséig. (Tny. 55. §) Az árvaellátás összege gyermekenként annak a nyugdíjnak a harminc százaléka, ami az elhunytat öregségi nyugdíjként halála időpontjában megillette, vagy megillette volna. A nyugdíj hatvan százaléka jár árvaellátásként annak a gyermeknek, akinek mindkét szülője elhunyt, illetve akinek életben lévő szülője megváltozott munkaképességű. (Tny. 56. § (1) és (2) bekezdés)

4.1.3. számú táblázat - Árvaellátás			
Év	Árvaellátásban részesülő férfiak száma (fő) (TS 065)	Árvaellátásban részesülő nők száma (fő) (TS 066)	Árvaellátásban részesülők összesen
	Fő	Fő	Fő
2017	3	2	5
2018	3	1	4
2019	3	0	3
2020	4	1	5
2021	2	1	3
2022	0	0	-

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatok

Somlószőlősön az árvaellátásban részesülők száma az öt évvel korábbi adatokhoz képest nullára csökkent, ami nagyon jó jel, hiszen ezen adat alapján 2022-ben nem nevelkedett csonka családban gyermek. Az árvaellátásban részesülők közt a fiúk mindig többen voltak, mint a lányok.

d) ingyenes vagy kedvezményes iskolai étkeztetésben részesülők jellemzői

A Gyvt. 2015. szeptember 1-től hatályos módosítása alapján jelentősen bővült azoknak a gyermekeknek a köre, akik számára ingyenes a bölcsődei, óvodai étkezés. A jogszabályváltozás komoly segítséget jelentett elsősorban azoknak az alacsony jövedelemmel rendelkező családoknak, akik a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre pár ezer forint különbözet miatt nem voltak jogosultak, és más kedvezményezetti körbe sem estek bele. Az ingyenes és kedvezményes gyermekétkeztetésre vonatkozó szabályokat a Gyvt. 21/B. (1) határozza meg az alábbiak szerint:

Intézményi gyermekétkeztetést ingyenesen kell biztosítani

- a bölcsődében, mini bölcsődében nyújtott bölcsődei ellátásban vagy óvodai nevelésben részesülő gyermek számára, ha
 - rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesül,
 - tartósan beteg vagy fogyatékos, vagy olyan családban él, amelyben tartósan beteg vagy fogyatékos gyermeket nevelnek,
 - olyan családban él, amelyben három vagy több gyermeket nevelnek,
 - olyan családban él, amelyben a szülő nyilatkozata alapján az egy főre jutó havi jövedelem összege nem haladja meg a kötelező legkisebb munkabér személyi jövedelemadóval, munkavállalói, egészségbiztosítási és nyugdíjjáradékkal csökkentett összegének 130%-át vagy
 - nevelésbe vették;
- az 1-8. évfolyamon nappali rendszerű iskolai oktatásban részt vevő tanuló számára, ha
 - rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesül, vagy
 - nevelésbe vették;
- az előző két pont szerinti életkorú, rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő gyermek számára, akit fogyatékos gyermekek számára nappali ellátást nyújtó, az Szt. hatálya alá tartozó fogyatékosok nappali intézményében helyeztek el;
- az 1-8. évfolyamon felül nappali rendszerű iskolai oktatásban részt vevő tanuló számára, ha
 - nevelésbe vették, vagy
 - utógondozói ellátásban részesül. (Gyvt. 21/B. § (1) bekezdés)

A Gyvt. 21/B. § (2) bekezdése szerint az intézményi gyermekétkeztetést az intézményi térítési díj 50%-os normatív kedvezményével kell biztosítani

- az 1-8. évfolyamon felül nappali rendszerű iskolai oktatásban részt vevő tanuló számára, ha rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesül;
- az 1-8. és az azon felüli évfolyamon nappali rendszerű iskolai oktatásban részt vevő tanuló számára, ha olyan családban él, amelyben három vagy több gyermeket nevelnek, feltéve, hogy rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultság alapján a tanuló nem részesül ingyenes intézményi gyermekétkeztetésben;
- a bölcsődei ellátásban, óvodai nevelésben vagy bármely évfolyamon nappali rendszerű oktatásban részesülő tartósan beteg vagy fogyatékos gyermek számára, feltéve, hogy az (1) bekezdés alapján a gyermek nem részesül ingyenes intézményi gyermekétkeztetésben.

Az ingyenes/kedvezményes gyermekétkeztetés igénybevételének jogcíme általában a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultság, a családban három vagy több gyermek nevelkedése, illetve tartós betegség és fogyatékoság, valamint az, ha a gyermek nevelésbe vétel alatt áll.

Somlószőlősben a Somlónásárhelyi Napköziotthonos Óvoda és Bölcsőde Somlószőlősi Tagintézménye üzemel, teljes létszámmal. A nemrégiben felújított óvoda, illetve épült bölcsőde munkahelyeket teremtett, illetve a szülők elhelyezkedését is segíti, ezáltal a megélhetésük biztosítását szolgálja, így ösztönző hatással van a gyermekvállalásra. Általános iskola nincs, a gyermekek a környező településekre járnak iskolabusszal, falubusszal vagy menetrendszerinti autóbuszjáratokkal.

Összegezve tehát, kedvezményes gyermekétkeztetésre jogosult a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény megállapítása esetén a gyermek, tehát jogosult a gyermekétkeztetés normatív kedvezményének igénybevételére. Ingyenes tankönyvellátásra, továbbá 50%-os mértékű kedvezményes étkezésre jogosult a vonatkozó jogszabályok alapján az a tanuló, aki tartósan beteg, testi, érzékszervi, értelmi, beszéd fogyatékos, autista, több fogyatékoság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos, rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesül, három- vagy többgyermekes családban él. Ingyenes tankönyvellátásra jogosult az a tanuló is, aki: nagykorú és saját jogán iskoláztatási támogatásra jogosult, pszichés fejlődés zavarai miatt a nevelési, tanulási folyamatban tartósan és súlyosan akadályozott (pl. dyslexia, dysgraphia, dyscalculia, mutizmus, kóros hyperkinetikus vagy kóros aktivitászavar).

Ha a szülő (törvényes képviselő) eltérően nem rendelkezik, a fenntartó az óvodában és az iskolában a gyermekek és a tanulók számára az óvodai nevelési napokon, illetve az iskolai tanítási napokon biztosítja a déli meleg főétkezést és két további étkezést. Iskolai étkeztetésben részesülhet az a tanuló is, aki a napközit nem veszi igénybe. Az étkezések közül az ebéd külön is igényelhető (Gyvt. 151. §). Ezen szabályokat kell alkalmazni a nyári szociális gyermekétkeztetés esetében is.

e) magyar állampolgársággal nem rendelkező gyermekek helyzete;

Településünkön nem él nem magyar állampolgárságú gyermek.

f) állampolgársággal rendelkező, illetve magyar állampolgársággal nem rendelkező külföldről visszatért, hátrányos helyzetű családban élő gyerekek jellemzői.

Külföldről visszatért, magyar állampolgársággal rendelkező vagy nem rendelkező, hátrányos helyzetű családban élő gyermekek jellemzőiről nem áll rendelkezésünkre adat.

4.2 Szegregált, telepszerű lakókörnyezetben élő gyermekek helyzete, esélyegyenlősége

Somlószőlősben nem található szegregátumnak minősülő terület, így helyi gyermekek nem élnek telepszerű, szegregált lakókörnyezetben.

4.3 A hátrányos, illetve halmozottan hátrányos helyzetű, valamint fogyatékosággal élő gyermekek szolgáltatásokhoz való hozzáférése

A Möt. rendelkezése értelmében az egészségügyi alapellátás, a szociális, gyermekjóléti és gyermekvédelmi szolgáltatások és ellátások a helyi önkormányzat feladata.

Egészségügyi ellátás: az Eütv. előírja, hogy a települési önkormányzat az egészségügyi alapellátás körében gondoskodik:

- a) a házi orvosi, házi gyermekorvosi ellátásról,
- b) a fogorvosi alapellátásról,
- c) az iskola-egészségügyi ellátásról.

A gyermekjóléti alapellátás keretében biztosított gyermekek napközbeni ellátásának formái

- a) a bölcsődei ellátás,
- b) a napközbeni gyermekfelügyelet, és
- c) az alternatív napközbeni ellátás.

A településen működő Biztos Kezdet Gyerekház célja a szociokulturális hátrányokkal küzdő, elsősorban a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő gyermekek egészséges fejlődésének biztosítását támogató, fejlődési lemaradását kompenzáló, a szülői kompetenciákat erősítő, a szülő és az óvodába még nem járó gyermek számára együttesen nyújtott társadalmi felzárkózást segítő prevenciók szolgáltatás biztosítása. A Biztos Kezdet Gyerekház a gyermek sikeres óvodai beilleszkedése, valamint a gyermek és a család sikeres társadalmi integrációja érdekében együttműködik különösen a család- és gyermekjóléti szolgálattal, a család- és gyermekjóléti központtal, a védőnői szolgálattal, az óvodával, a helyben elérhető egyéb, a gyermekek és a gyermekes családok számára szolgáltatást nyújtó intézménnyel, valamint szükség esetén a gyermekvédelmi jelzőrendszer egyéb tagjaival.

A hátrányos, illetve halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek ilyenre nyilvánításáról már fentebb kitértem.

- a) védőnői ellátás jellemzői (pl. a védőnő által ellátott települések száma, egy védőnőre jutott ellátott, betöltetlen státuszok)

A védőnő feladatait a területi védőnői ellátásról szóló 49/2004. (V. 21.) EszCsM rendelet szabályozza. Feladatát az ellátási területén lakcímmel rendelkező személyekkel kapcsolatosan köteles ellátni. Köteles a védőnői gondozás lehetőségét felajánlani a körzetében életvitelszerűen tartózkodó azon személynek is, akiről tudomást szerez, és ellátása védőnői kompetenciájába tartozik. Ebben az esetben – a gondozásba vétel elfogadását követően – a védőnő haladéktalanul írásban értesíti a bejelentett lakóhely szerint illetékes védőnőt a gondozásba vételről.

A védőnő, a védőnői szolgáltatás nem választható. Ha a szolgáltatás igénybevétele során összeférhetlenség áll fenn, a várandós nő, a gyermek törvényes képviselője, illetve a területi védőnő erre irányuló kérelme alapján a fővárosi és vármegyei kormányhivatal járási (fővárosi kerületi) hivatala a területi védőnő helyett másik védőnőt jelöl ki.

A védőnő feladata:

- a) a nővédelem, ezen belül
 - aa) a családtervezéssel kapcsolatos tanácsadás,
 - ab) az anyaságra való felkészülés segítése,
 - ac) a lakossági célzott szűrővizsgálatok szervezésében részvétel,
 - ad) a népegészségügyi célú méhnyakszűrés végzése;
- b) a várandós anyák gondozása külön jogszabályban foglaltak szerint;
- c) a gyermekágyas időszakban segítségnyújtás és tanácsadás az egészségi állapottal, az életmóddal, szoptatással, valamint a családtervezéssel kapcsolatban;
- d) az újszülött kortól a tanulói jogviszony megkezdéséig a gyermekek gondozása, mely során
 - da) a törvényes képviselővel előzetesen egyeztetett gondozási terv alapján a családlátogatás, védőnői tanácsadás keretében célzott és szükséglet szerinti gondozás végzése, továbbá a harmonikus szülő-gyermek kapcsolat kialakulásának, a gyermek nevelésének és szocializációjának segítése, valamint a gyermek fejlődéséhez igazodóan az egészséges életmódhoz szükséges ismeretek nyújtása,
 - db) az újszülöttek, a koraszülöttek, a kissúlyal születettek, valamint az egészségi és környezeti ok miatt saját kompetencia keretében fokozottan gondozott vagy

már jelzést igénylő veszélyeztetett csecsemők és gyermekek pszichoszomatikus fejlődésének fokozott figyelemmel kísérése és segítése,

dc) a szoptatás és az anyatejes táplálás fokozott figyelemmel kísérése, az anyatejjel való táplálás ösztönzése különösen az első 6 hónapban, az anya tanítása a szoptatás helyes technikájára, a tejelválasztás fokozásának és fenntartásának módjaira; fokozott figyelemmel minden korcsoportban az életkornak, egészségi állapotnak és fejlettségi szintnek megfelelő táplálásra és táplálási nehézségekre,

dd) a külön jogszabály szerinti, 0–4 napos életkorban elvégzendő szűrővizsgálatok meglétének ellenőrzése, a törvényes képviselő tájékoztatása az életkorhoz kötött – külön jogszabályban meghatározott – kötelező vizsgálatokról és az észlelt eltérésről a házi gyermekorvos, illetve a háziorvos (a továbbiakban együtt: háziorvos) írásban történő értesítése,

de) a gyermek fejlődését veszélyeztető tényező észlelésekor a háziorvos, illetve a gyermekjóléti szolgálat haladéktalan értesítése mellett a veszélyeztetett gyermek és családjának fokozott gondozásba vétele,

df) a család felkészítése a beteg csecsemők és gyermekek otthoni ápolására,

dg) az egészségi ok miatt fokozott gondozást igénylő, a krónikus beteg, a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról szóló 1998. évi XXVI. törvény 4. §-ának a) pontja szerinti fogyatékossgal élő, valamint a magatartási zavarokkal küzdő gyermek és családja életviteléhez segítségnyújtás és tanácsadás együttműködve a háziorvossal és szükség esetén más illetékes szakemberekkel,

dh) a családok tájékoztatása az életkorhoz kötött védőoltások fontosságáról, a védőoltások szervezése, nyilvántartása, jelentése a külön jogszabályban, módszertani levélben foglaltak szerint;

e) az óvodában a védőnői feladatok végzése, az oktatási intézményben a tanulók ellátása a külön jogszabályban foglaltak szerint;

f) az oktatási intézménybe nem járó otthon gondozott tanköteles korú gyermek gondozása;

g) családgondozás keretében,

ga) a gondozott családban előforduló egészségi, mentális és környezeti veszélyeztetettség megelőzése, felismerése érdekében segítségnyújtás a helyes életvitelhez, a harmonikus, szerető családi környezet kialakításához,

gb) soron kívüli családlátogatás végzése a nevelési-oktatási intézményt ellátó védőnő írásbeli jelzése alapján,

gc) a család- és gyermekjóléti szolgálat, a fővárosi és vármegyei kormányhivatal népegészségügyi feladatkörében eljáró járási (fővárosi kerületi) hivatala és a háziorvos, házi gyermekorvos írásos értesítése, ha a várandós anya, a korlátozottan cselekvőképes vagy cselekvőképtelen kiskorú gondozója és törvényes képviselője a védőnővel nem működik együtt az a)–d) pontban meghatározott feladatai ellátása során, illetve hatósági eljárás kezdeményezése a gyermek bántalmazása, súlyos elhanyagolása, a gyermek önmaga által előidézett súlyos veszélyeztető magatartása vagy egyéb súlyos veszélyeztető ok fennállása esetén,

gd) figyelemfelhívás a népegészségügyi szűrővizsgálaton történő megjelenés fontosságára, továbbá tájékoztatás az önkéntesen igénybe vehető ajánlott szűrővizsgálatokról,

ge) tájékoztatás az állami, civil karitatív családtámogatási formákról és lehetőségekről,

gf) tájékoztatás a gyermek jogairól, az egészségügyi ellátáshoz való jogairól és a törvényes képviselő ez irányú feladatairól, kötelezettségeiről,

gg) a gyermekvédelemmel kapcsolatos tevékenységéről évente írásos tájékoztató készítése az illetékes gyermekjóléti szolgáltató számára, és másolatának megküldése a szakfelügyeletet ellátó vezető védőnő részére,

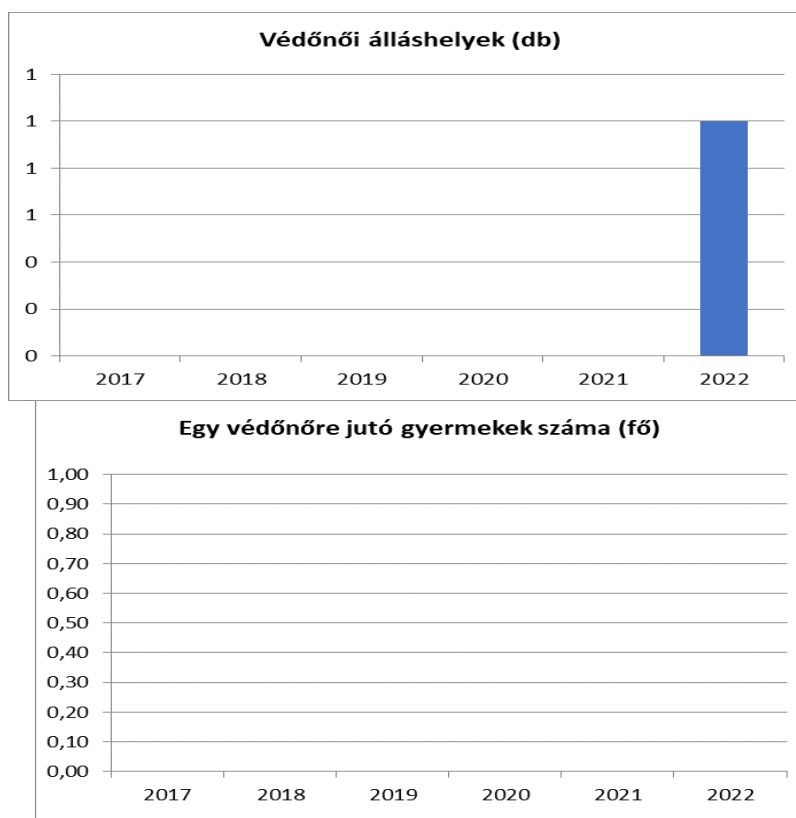
gh) részvétel a gyermekjóléti szolgálat éves tanácskozásán, eseti megbeszélésein,
 gi) szükség esetén, felkérésre – illetékességi körén kívüli körzetben – eseti gyámság ellátása;

h) az egyéni és közösségi egészségfejlesztési, egészségvédelmi programok tervezésében, szervezésében és megvalósításában részvétel.

2023. július 1-jétől elkerült az önkormányzatoktól a védőnői feladatok ellátásszervezése, és ezáltal ezen a területen is állami irányítás valósul meg. 2023. július 1-jét követően az állam az egészségügyi alapellátás körében – a települési önkormányzattal együttműködésben – gondoskodik a védőnői ellátásról.

4.3.1. számú táblázat – Védőnői álláshelyek száma			
Év	Betöltött védőnői álláshelyek száma (TS 109)	0-3 év közötti gyermekek száma	Átlagos gyermekszám védőnőnként
	db	Fő	Fő
2017	0	n.a.	-
2018	0	n.a.	-
2019	0	n.a.	-
2020	0	n.a.	-
2021	0	n.a.	-
2022	1	n.a.	-

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatok

Látható, hogy a táblázat adatai hiányosak. A védőnői állás betöltött volt 2021-ben, szolgálati lakás is volt biztosítva számára. 2022-től új védőnő került a községbe. A védőnői szolgálat három települést ölel fel, Somlószlós, Doba és Somlóvecse, igazodva a háziiorvosi praxishoz.

- b) gyermekorvosi ellátás jellemzői (pl. házi gyermekorvoshoz, gyermek szakorvosi ellátáshoz való hozzáférés, betöltetlen házi gyermekorvosi praxisok száma)

Felnőttek és gyermekek részére szervezett háziiorvosi szolgálat van a településen. A gyermekek szakorvosi ellátáshoz való hozzáférése az ajkai kórházban megoldott. A háziiorvos által ellátott személyek számáról nincs adatunk.

4.3.2. számú táblázat – Gyermekorvosi ellátás					
Év	Felnőttek és gyermekek részére szervezett háziiorvosi szolgálatok száma (TS 107)	Csak felnőttek részére szervezett háziiorvosi szolgáltatások száma (TS 106)	A házi gyermekorvosok által ellátott szolgálatok száma (TS 108)	Gyermekorvos által ellátott gyerekek száma	Felnőtt házi orvos által ellátott gyerekek száma
	db	db	db	Fő	Fő
2017	1	0	0	n.a.	n.a.
2018	1	0	0	n.a.	n.a.
2019	1	0	0	n.a.	n.a.
2020	1	0	0	n.a.	n.a.
2021	1	0	0	n.a.	n.a.
2022	1	0	0	n.a.	n.a.

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatok

- c) 0–7 éves korúak speciális (egészségügyi-szociális-oktatási) ellátási igényeire (pl. korai fejlesztésre, rehabilitációra) vonatkozó adatok

A szakszolgálatok gyógypedagógus, pszichológus, gyógytestnevelő szakemberek révén biztosítanak fejlesztő foglalkozásokat, terápiákat a gyermekek számára. Somlószőlősen az óvodában és bölcsődében sajnos nincs ilyen tevékenység, csak a környező városokban.

A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény alapján a szakszolgálatok feladata:

- Korai fejlesztés és gondozás: a komplex koragyermekkorai intervenció és prevenció, az ellátásra való jogosultság megállapításának időpontjától kezdődően a gyermek fejlődésének elősegítése, a család kompetenciáinak erősítése, a gyermek és a család társadalmi inklúziójának támogatása. A korai fejlesztés és gondozás tevékenységei a komplex gyógypedagógiai fejlesztés, tanácsadás, a társas, a kommunikációs és nyelvi készségek fejlesztése, a mozgásfejlesztés és a pszichológiai segítségnyújtás.

- Nevelési tanácsadás:

- a szülővel az első problémafeltáró beszélgetés lebonyolítása, a gyermek, a tanuló adaptív viselkedésének, szociális érettségének felmérése, ennek eredményeképpen tanácsadásban részesítés vagy a szakszolgálati ellátásba vétel szükségességének meghatározása,

- az Intézmény nevelési tanácsadás feladatának keretében ellátásban részesülők esetében segítség nyújtása a gyermek családi-, és óvodai neveléséhez, a tanuló iskolai neveléséhez és oktatásához, ha a gyermek, tanuló egyéni adottsága, fejlettsége, képessége, tehetsége, fejlődésének üteme indokolja (ez esetben pedagógiai, pszichológiai támogatást, fejlesztést, terápiás gondozást nyújt a gyermeknek, a tanulónak, támogatja a család nevelő, a pedagógus nevelő és oktató munkáját, szükség esetén segíti a nevelési-oktatási intézmények és a család kapcsolattartását)

- pszichés állapot feltárását célzó vizsgálat végzése és szakértői vélemény készítése a szülő, a jogszabályban meghatározott esetben a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény hatálya alá tartozó gyermekvédelmi szakellátást, gyermekjóléti alapellátást végző intézmények kérésére,

- a prevenció tevékenység keretében: együttműködik a védőnői és gyermekorvosi hálózattal, a gyermek korai fejlődési időszakában teljes körű családi mentálhigiénés intervenciót biztosíthat; az óvodai nevelésben részesülő, negyedik életévüket betöltött gyermekek körében a tanulási és beilleszkedési nehézségek megelőzése céljából

- a szülő előzetes hozzájárulásával - szűrést végezhet.

- A komplex pszichológiai és gyógypedagógiai ellátás keretében > folyamatdiagnosztikai célú pszichológiai, gyógypedagógiai-pedagógiai vizsgálatot, valamint gondozást végez > terápiás ellátást, korrekatív megsegítést nyújt a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján a nevelési tanácsadás keretében fejlesztésben részesülő gyermekek, tanulók számára, > a gyermek, a tanuló fejlesztése során az állapotára irányuló változásokat a folyamatdiagnosztika során értékeli, > pszichológiai, gyógypedagógiai, pedagógiai tanácsadást biztosít, és konzultációs lehetőséget nyújt a gyermekek, a tanulók szülei, pedagógusai részére.

- Logopédiai ellátás: feladata a beszédindítás, a hang- beszéd- és nyelvfejlődési elmaradás, a beszédhibák és a nyelvi-kommunikációs zavarok javítása, a diszlexia, a diszortográfia, a

diszgráfia, a diszkalkulia kialakulásának megelőzése a beszéd technikai és tartalmi fejlesztését szolgáló logopédiai terápiás foglalkozáson.

- **Konduktív pedagógia:** feladata a központi idegrendszeri sérültek konduktív nevelése, fejlesztése és gondozása. A konduktív pedagógiai ellátás az óvodai neveléshez, iskolai neveléshez és oktatáshoz kapcsolódóan vagy egyéni fejlesztő foglalkozás keretében nyújtható.

- **Gyógytestnevelés:** feladata a gyermek, a tanuló speciális egészségügyi célú testnevelési foglalkoztatása, ha az iskolaorvosi vagy szakorvosi vizsgálat gyógytestnevelésre utalja.

- **Óvoda- és iskolapszichológia:** feladata a pedagógiai szakszolgálati intézményben a nevelési-oktatási intézményekben dolgozó pszichológusok munkájának összefogása és segítése, melyet az iskola- és óvodapszichológus feladatok koordinátora lát el. A koordinátor feladata továbbá a pedagógiai szakszolgálatnál önkéntesen bejelentkező, az óvodától, iskolától független szolgáltatást igénylő szülők és gyermekek óvodai, iskolai problémákkal összefüggő ellátása, szakmailag indokolt esetben a titoktartás szakmai, etikai elveinek betartása mellett az érintett intézményében dolgozó iskolapszichológussal, óvodapszichológussal való konzultáció. Ha az Intézmény működési körzetében működő nevelési-oktatási intézményben az iskolapszichológus, óvodapszichológus munkakör nem került betöltésre, az adott munkakör betöltéséig, a nevelési-oktatási intézmény 72 vezetőjének erre vonatkozó írásbeli kérésére az Intézmény támogatást nyújthat az ellátás iránti igény kielégítéséhez.

- **Szakértői bizottsági tevékenység:** keretében az intézmény szakértői bizottsága a gyermek, a tanuló komplex pszichológiai, pedagógiai-gyógypedagógiai, továbbá szükség szerint orvosi, sajátos nevelési igény gyanúja esetén komplex pszichológiai, pedagógiaigyógypedagógiai, orvosi vizsgálat alapján szakértői véleményt készít - az iskolába lépéshez szükséges fejlettség megállapítása céljából

- o abban az esetben, ha a gyermek nem járt óvodába,

- o óvodába járó gyermek esetén, annak megítélésére, hogy hétéves korában szükséges-e újabb nevelési évet kezdenie az óvodában,

- o annak megítélésére, hogy a gyermek számára javasolt-e, hogy hatéves kora előtt megkezdje tankötelezettségének teljesítését,

- o óvodába járó gyermek esetén, ha a gyermek iskolába lépéshez szükséges fejlettsége egyértelműen nem dönthető el a fejlődésének nyomon követéséről szóló óvodai dokumentumok alapján, > ha a szülő nem ért egyet a gyermek fejlődésének nyomon követéséről szóló óvodai dokumentumok alapján az iskolába lépéshez szükséges óvodai igazolásban tett javaslattal,

- o ha a szülő nem ért egyet a hatodik életévét augusztus 31-ig betöltő gyermek óvodai nevelésben való további részvételéről szóló óvodai döntéssel,

- a beilleszkedési, a tanulási, a magatartási nehézség megállapítása vagy kizárása,

- a sajátos nevelési igény - a mozgásszervi-, az érzékszervi- (látási-, hallási-), az értelmi, a beszéd fogyatékoság, több fogyatékoság együttes előfordulása esetén a halmozott fogyatékoság, az autizmus spektrum zavar vagy az egyéb pszichés fejlődési zavar: súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozási zavar - megállapítása vagy kizárása,

- sajátos nevelési igényű tanuló esetében o az érettségi bizonyítvány kiadásának feltételeként meghatározott közösségi szolgálat teljesítésére vonatkozó kötelezettség alóli mentesítés,

o a tankötelezettség meghosszabbításának céljából, és a vizsgálatok eredményei alapján javaslatot tesz a beilleszkedési, a tanulási, a magatartási nehézséggel küzdő, a sajátos nevelési igényű gyermekek, tanulók különleges bánásmód keretében történő ellátására, az ellátás módjára, formájára és helyére.

- Pályaválasztás: feladata a tanuló adottságainak, tanulási képességének, irányultságának szakszerű vizsgálata, és ennek eredményeképpen iskolaválasztás ajánlása. A tanácsadás során figyelembe kell venni a tanuló személyes adottságait és érdeklődését.
- Tehetséggondozás: e tevékenység keretében az intézmény feladata:
 - korai tehetség-felismerés, tehetségazonosítás, amelynek során a tehetség életkori megjelenését figyelembe kell venni,
 - a tehetséges gyermek személyiségfejlődésének támogatása, szükség esetén további megsegítésre irányítás,
 - önismereti csoport szervezése és vezetése a tehetséges gyermekek részére,
 - tanácsadás, támogatás a szülőnek,
 - konzultáció a pedagógus részére, - közös tehetség-tanácsadási fórum szervezése,
 - speciális tehetségprogramban való részvételre javaslat adása,
 - a tehetségazonosítás, a tehetséggondozás feladatát ellátó pszichológus szakmai kapcsolatot tart a feladatellátási körzetében működő tehetségfejlesztő programok vezetőivel és az iskolapszichológussal, óvodapszichológussal,
 - javaslatot tesz a tanuló számára a tehetségprogramba történő bekapcsolódásra, - kimeneti mérések elvégzése,
 - tehetségfejlesztő műhelyek vezetői számára konzultációs lehetőség biztosítása, melyet a tehetséggondozó koordinátor lát el.

Mind az óvodáskorú, mind az általános iskoláskorú gyermekek körében található olyanok, akik valamilyen speciális igénnyel rendelkeznek (tartósan betegek, sajátos nevelési igényűek, beilleszkedési, tanulási és magatartási zavarral küzdenek stb.).

d) gyermekjóléti alapellátások, Biztos Kezdet Gyerekház, Tanoda, gyermekszegénységet csökkentő speciális szolgáltatások;

A Szt. szerint a gyermekjóléti alapellátás keretében biztosított gyermekek napközbeni ellátásának formái

- a) a bölcsődei ellátás,
- b) a napközbeni gyermekfelügyelet, és
- c) az alternatív napközbeni ellátás.

A településen működő Biztos Kezdet Gyerekház célja a szociokulturális hátrányokkal küzdő, elsősorban a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő gyermekek egészséges fejlődésének biztosítását támogató, fejlődési lemaradását kompenzáló, a szülői kompetenciákat erősítő, a szülő és az óvodába még nem járó gyermek számára együttesen nyújtott társadalmi felzárkózást segítő prevenció szolgáltatás biztosítása. A Biztos Kezdet Gyerekház a gyermek sikeres óvodai beilleszkedése, valamint a gyermek és a család sikeres társadalmi integrációja érdekében együttműködik különösen a család- és gyermekjóléti szolgálattal, a család- és gyermekjóléti központtal, a védőnői szolgálattal, az óvodával, a helyben elérhető egyéb, a gyermekek és a gyermekes családok számára szolgáltatást nyújtó intézménnyel, valamint szükség esetén a gyermekvédelmi jelzőrendszer egyéb tagjaival.

Amint már említettem, a Szt. szerint a gyermekek védelme a gyermek családban történő nevelkedésének elősegítésére, veszélyeztetettségének megelőzésére és megszüntetésére, valamint a szülői vagy más hozzátartozói gondoskodásból kikerülő gyermek helyettesítő védelmének biztosítására irányuló tevékenység.

A gyermekek védelmét pénzbeli, természetbeni és személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti alapellátások, illetve gyermekvédelmi szakellátások, valamint e törvényben meghatározott hatósági intézkedések biztosítják. A gyermekvédelmi rendszer működtetése állami és önkormányzati feladat.

- Pénzbeli és természetbeni ellátások:

- a) a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény,
- b) a gyermekétkeztetés,
- c) a gyermektartásdíj megelőlegezése,
- d) az otthonderemtési támogatás,

- A személyes gondoskodás keretébe tartozó gyermekjóléti alapellátások:

- a) a gyermekjóléti szolgáltatás,
- b) a gyermekek napközbeni ellátása,
- c) a gyermekek átmeneti gondozása,
- d) gyermekek esélynövelő szolgáltatásai.

- A személyes gondoskodás keretébe tartozó gyermekvédelmi szakellátások:

- a) az otthont nyújtó ellátás,
- b) az utógondozói ellátás,
- c) a területi gyermekvédelmi szakszolgáltatás.

- A gyermekvédelmi gondoskodás keretébe tartozó hatósági intézkedések:

- a) a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzet fennállásának megállapítása,
- b) a védelembe vétel,
- c) a családba fogadás,
- d) az ideiglenes hatályú elhelyezés,
- e) a nevelésbe vétel,
- f) a nevelési felügyelet elrendelése,
- g) az utógondozás elrendelése,
- h) az utógondozói ellátás elrendelése,
- i) a megelőző pártfogás elrendelése.

A gyermekvédelmi rendszer része a bíróság által javítóintézeti nevelésre utalt, illetve letartóztatásba helyezett fiatalkorúak javítóintézeti ellátása. A fiatalkorúak javítóintézeti neveléséről külön törvény rendelkezik. A gyermekjóléti és gyermekvédelmi rendszerben foglalkoztatottakat – a külön jogszabályban meghatározott munkakörükkel összefüggésben – megilleti az a jog, hogy személyüket megbecsüljék, emberi méltóságukat és személyiségi jogukat tiszteletben tartsák, tevékenységüket értékeljék és elismerjék. November 12-e a Szociális Munka Napja, amely a személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti – ide nem értve a bölcsődei ellátást – és gyermekvédelmi intézményeknél, szolgáltatóknál, javítóintézeteknél munkaviszonyban, közalkalmazotti jogviszonyban vagy nevelőszülői foglalkoztatási jogviszonyban álló dolgozóakra kiterjedően munkaszüneti nap. A Szociális Munka Napján a gyermekjóléti, gyermekvédelmi intézményekben, javítóintézetekben a folyamatos ellátást a munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény 102. §-a szerinti munkaszüneti napokra egyébként irányadó munkarend szerint kell megszervezni és biztosítani.

A Szt. szerinti gyermekjóléti alapellátások célja az, hogy hozzá kell járulnia a gyermek testi, értelmi, érzelmi és erkölcsi fejlődésének, jólétének, a családban történő nevelésének elősegítéséhez, a veszélyeztetettség megelőzéséhez és a kialakult veszélyeztetettség megszüntetéséhez, valamint a gyermek családjából történő kiemelésének a megelőzéséhez.

Az alapellátás hozzájárul a gyermek hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetének feltárásához, és a gyermek szocializációs hátrányának csökkentésével annak leküzdéséhez. Az alapellátás keretében nyújtott személyes gondoskodást – lehetőség szerint – a jogosult lakóhelyéhez, tartózkodási helyéhez legközelebb eső ellátást nyújtó személynél vagy intézményben kell biztosítani. Ha a gyermekek átmeneti gondozását a települési önkormányzat ellátási szerződés keretében biztosítja, és az ellátást nyújtó intézmény nem a települési önkormányzat területén működik, a gyermekjóléti szolgáltatási feladatok ellátását lehetőség szerint a szülő lakóhelye szerinti települési önkormányzatnak kell biztosítania.

A tanodák hátrányos helyzetű gyerekeknek segítenek a tanulásban, felzárkózásban. Az iskolai órák után a gyerekek a tanodába mennek, ahol szakképzett pedagógusok, szociális munkások irányításával tanulnak, játszanak, valamint a fejlődésüket szolgáló hasznos tevékenységekkel töltik az időt.

A tanoda, mint fogalom a kilencvenes években jelent meg a magyar oktatásügy szókészletében. Kezdetben civil szervezetek karolták fel a kezdeményezést. Később a kormányzat az oktatási miniszter feladatai közé sorolta a tanoda programok működtetését. Európai Unió forrásokból folyamatosan finanszíroznak tanodai programokat. A tanoda a tanulók számára, a szülők bevonásával, a diákok egyéni szükségleteit szem előtt tartva, az egész személyiségfejlődést elősegítő komplex szolgáltatásokat nyújt.

A diákok iskolai lemaradásának és lemorzsolódásának megelőzésére az iskolai órákat követő tanulmányi és közösségformáló programokat kínáló tanodák a leghatékonyabb eszközök. Az egyházi háttérből fakadó spirituális többlet mellett a református tanodák nem tantárgy, hanem kapcsolatközpontúak, de a szeretettel teli törődés és a szakmai hozzáértéssel végzett felzárkóztatás hamar megmutatkozik a gyerekek tanulmányi eredményében. A csoportos főzés, étkezés, játékok, kirándulások és más közös programok erősítik a közösséget, pótolják a gyerekek szocializációjából adódó hiányosságokat. A gyerekek a tanodai programoknak köszönhetően olyan helyekre is eljuthatnak, ahová a családjuk önerőből nem tudná elvinni őket.

A tanodákban a legkisebb gyerekek hatévesek, míg a legnagyobbak már a középiskolai felvételi előtt állnak. A gyermekek szinte minden esetben hátrányos vagy halmozottan hátrányos helyzetű családokból érkeznek oda, köztük jelentős a romák aránya.

A legközelebbi Tanoda Somlóvásárhelyen van, egy faluval arrébb, több, a településen élő gyermek veszi igénybe ezt a szolgáltatást.

e) gyermekek napközbeni ellátásai, bölcsődei ellátás;

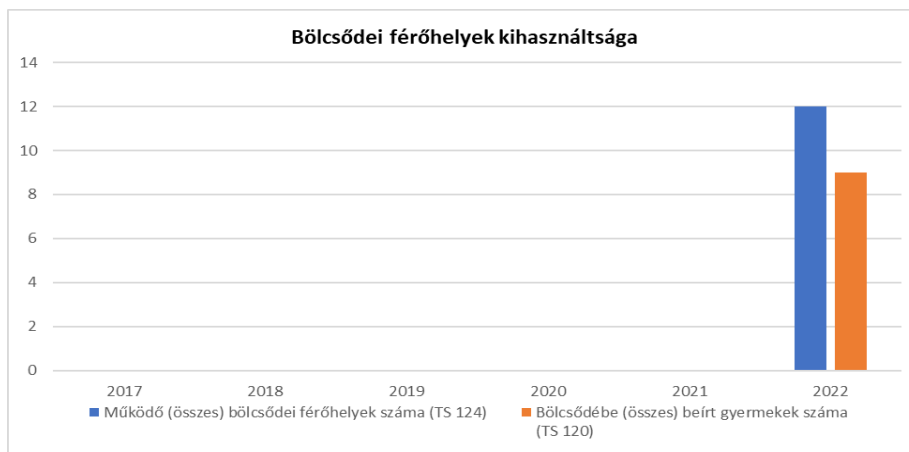
4.3.3. a.) számú táblázat - Bölcsődék és bölcsődébe beíratott gyermekek száma		
Év	Működő, önkormányzati bölcsődei férőhelyek száma	Önkormányzati bölcsődébe beírt gyerekek száma
	db	Fő
2017	n.a.	n.a.
2018	n.a.	n.a.
2019	n.a.	n.a.
2020	n.a.	n.a.
2021	n.a.	n.a.
2022	n.a.	n.a.

Forrás: Önkormányzati és intézményi adatgyűjtés

4.3.3. b.) számú táblázat - Bölcsődék és bölcsődébe beíratott gyermekek száma								
Év	Működő munkahelyi bölcsődei férőhelyek száma (TS 126)	Munkahelyi bölcsődébe beírt gyerekek száma (TS 122)	Működő családi bölcsődei férőhelyek száma (TS 125)	Családi bölcsődébe beírt gyerekek száma (TS 121)	Működő mini bölcsődei férőhelyek száma (TS 127)	Mini bölcsődébe beírt gyerekek száma (TS 123)	Működő (összes) bölcsődei férőhelyek száma (TS 124)	Bölcsődébe (összes) beírt gyermekek száma (TS 120)
	db	Fő	db	Fő	db	Fő	db	Fő
2017	0	0	0	0	0	0	0	0
2018	0	0	0	0	0	0	0	0
2019	0	0	0	0	0	0	0	0
2020	0	0	0	0	0	0	0	0
2021	0	0	0	0	0	0	0	0
2022	0	0	0	0	0	0	12	9

Forrás: TeIR, KSH Tstar

Somlószőlősben TOP-os pályázati támogatásból 2020-ra felépült a bölcsőde, mely jelenleg teljes kihasználtsággal működik. 2022-ben 12 volt a férőhelyek száma, 9 beíratott gyermek volt. A bölcsőde a Somlóvásárhelyi Napköziotthonos Óvoda és Bölcsőde Tagintézményeként üzemel.

f) gyermekvédelem;

A gyermekvédelmi rendszerben együttműködésre kötelezett tagok között rendszeres kapcsolat alakult ki. Évente több alkalommal találkoznak megbeszéléseken, illetve személyesen és telefonon állandó rendszeres a kapcsolattartás.

A gyermekek védelme a gyermek családban történő nevelkedésének elősegítésére, veszélyeztetettségének megelőzésére és megszüntetésére, valamint a szülői vagy más hozzátartozói gondoskodásból kikerülő gyermek helyettesítő védelmének biztosítására irányuló tevékenység. A gyermekek védelmét pénzbeli, természetbeni és személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti alapellátások, illetve gyermekvédelmi szakellátások, valamint a gyermekvédelmi törvényben meghatározott hatósági intézkedések biztosítják. A gyermekvédelmi rendszer működtetése állami és önkormányzati feladat. (Gyvt. 14. § (1) – (3) bekezdés)

A fentiekben már részletezett ellátásokon túl a gyermekvédelem szempontjából fontos információ, hogy a család- és gyermekjóléti szolgálat a Gyvt. 39. § (3) bekezdésének a) pontja, a 15/1998. NM rendelet 9. § (1) bekezdése értelmében veszélyeztetettséget észlelő és jelzőrendszert működtet, melynek célja az egyének, családok, gyermekek problémáinak időben történő felismerése, ami elengedhetetlen a problémák mihamarabbi enyhítéséhez, kezeléséhez. Az észlelő- és jelzőrendszer lényege az egyes ágazatok, intézmények, szakemberek közötti hatékony együttműködés megvalósítása, melynek keretében a problémák, veszélyeztető tényezők, krízishelyzetek észlelése és jelzése történik a megfelelő szolgáltató felé. A jelzőrendszernek biztosítani kell a folyamatos információ-áramlást, és elsődlegesen prevenciós funkciót kell ellátnia. A gyermekek tekintetében a jelzőrendszer megfelelő működése kiemelkedően fontos, hiszen ők csak részben vagy egyáltalán nem képesek önállóan jelezni problémáikat. A jelzőrendszer tagjai a Gyvt. 17. § (1) bekezdése szerint gyermekvédelmi rendszerhez kapcsolódó feladatot látnak el - a gyermek családban történő nevelkedésének elősegítése, a gyermek veszélyeztetettségének megelőzése és megszüntetése érdekében - a törvényben meghatározott alaptevékenység keretében

- az egészségügyi szolgáltatást nyújtók, így különösen a védőnői szolgálat, a házi orvos, a házi gyermekorvos,

- a személyes gondoskodást nyújtó szolgáltatók,
- a köznevelési intézmények,
- a rendőrség,
- az ügyészség,
- a bíróság,
- a pártfogó felügyelői szolgálat,
- az áldozatsegítés és a kárenyhítés feladatait ellátó szervezetek,
- a menekülteket befogadó állomás, a menekültek átmeneti szállása,
- az egyesületek, az alapítványok és az egyházi jogi személyek,
- a munkaügyi hatóság,
- a javítóintézet,
- a gyermekjogi képviselő,
- a gyermekvédelmi és gyámügyi feladatkörében eljáró fővárosi és vármegyei kormányhivatal,
- az állam fenntartói feladatainak ellátására a Kormány rendeletében kijelölt szerv.

A fentiekben meghatározott intézmények és személyek kötelesek:

- jelzéssel élni a gyermek veszélyeztetettsége esetén a gyermekjóléti szolgálatot nyújtó szolgáltatónál,
- hatósági eljárást kezdeményezni a gyermek bántalmazása, illetve súlyos elhanyagolása vagy egyéb más, súlyos veszélyeztető ok fennállása, továbbá a gyermek önmaga által előidézett súlyos veszélyeztető magatartása esetén.

Ilyen jelzéssel és kezdeményezéssel bármely állampolgár és a gyermekek érdekeit képviselő társadalmi szervezet is élhet. Ezen személyek, szolgáltatók, intézmények és hatóságok a gyermek családban történő nevelkedésének elősegítése, a veszélyeztetettség megelőzése és megszüntetése érdekében kötelesek egymással együttműködni és egymást kölcsönösen tájékoztatni. A jelzőrendszeri tagok a gyermek veszélyeztetettségének megelőzése és megszüntetése érdekében a gyermekvédelmi jelzőrendszer működésének és működtetésének szakmai módszereit alkalmazva járnak el, amelyeket a miniszter az általa irányított minisztérium honlapján közzétesz. (Gyvt. 17. § (2) – (3a) bekezdés)

A veszélyeztetettséget észlelő- és jelzőrendszer működtetése körében a család- és gyermekjóléti szolgálat által ellátandó feladatokat a személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti, gyermekvédelmi intézmények, valamint személyek szakmai feladatairól és működésük feltételeiről szóló 15/1998.(IV.30.) NM rendelet határozza meg. A rendelet alapján a család- és gyermekjóléti szolgálat az észlelő- és jelzőrendszer működtetése körében:

- figyelemmel kíséri a településen élő családok, gyermekek, személyek életkörülményeit, szociális helyzetét, gyermekjóléti és szociális ellátások, szolgáltatások iránti szükségletét, gyermekvédelmi vagy egyéb hatósági beavatkozást igénylő helyzetét,
- a jelzésre köteles szervezeteket felhívja jelzési kötelezettségük írásban - krízishelyzet esetén utólagosan - történő teljesítésére, veszélyeztetettség, illetve krízishelyzet észlelése esetén az arról való tájékoztatásra,
- tájékoztatja a jelzőrendszerben részt vevő további szervezeteket és az ellátási területén élő személyeket a veszélyeztetettség jelzésének lehetőségéről,
- fogadja a beérkezett jelzéseket, felkeresi az érintett személyt, illetve családot, és a szolgáltatásairól tájékoztatást ad,
- a probléma jellegéhez, a veszélyeztetettség mértékéhez, a gyermek, az egyén, a család szükségleteihez igazodó intézkedést tesz a veszélyeztetettség kialakulásának megelőzése, illetve a veszélyeztetettség megszüntetése érdekében,
- veszélyeztetettség esetén kitölti a gyermekvédelmi nyilvántartás vonatkozó adatlapjait,

- az intézkedések tényéről tájékoztatja a jelzést tevőt, feltéve, hogy annak személye ismert, és ezzel nem sérti meg a Gyvt. 17. § (2a) bekezdése szerinti zárt adatkezelés kötelezettségét,
- a beérkezett jelzésekről és az azok alapján megtett intézkedésekről heti rendszerességgel jelentést készít a család- és gyermekjóléti központnak,
- a jelzőrendszeri szereplők együttműködésének koordinálása érdekében esetmegbeszélést szervez, az elhangzottokról feljegyzést készít,
- egy gyermek, egyén vagy család ügyében, az esetmenedzser, esettől függően a kijelölt járási jelzőrendszeri tanácsadó részvételével, lehetőség szerint az érintetteket - beleértve az ítélőképessége birtokában lévő gyermeket - és a velük foglalkozó szakembereket is bevonva esetkonferenciát szervez,
- éves szakmai tanácskozást tart és éves jelzőrendszeri intézkedési tervet készít, és
- a kapcsolati erőszak és emberkereskedelem áldozatainak segítése érdekében folyamatos kapcsolatot tart az Országos Kríziskezelő és Információs Telefonszolgálattal.

A család- és gyermekjóléti szolgálat és a jelzőrendszer tagjainak képviselői között, előre meghatározott témakörben, évente legalább hat alkalommal szakmaközi megbeszélést kell szervezni. A szakmaközi megbeszélésre meg kell hívni a gyermekvédelmi jelzőrendszer azon tagjait, akik részvétele a gyermekek nagyobb csoportját érintő veszélyeztető tényezők megszüntetését célzó cselekvési terv kidolgozásához szükséges.

Az éves jelzőrendszeri intézkedési tervet a család- és gyermekjóléti szolgálat az éves szakmai tanácskozást követően minden év március 31-éig készíti el.

Ha a család- és gyermekjóléti szolgálat a jelzőrendszer működtetése körében a család- és gyermekjóléti központ feladatkörébe tartozó vagy szakmai támogatását igénylő esetről szerez tudomást, haladéktalanul megkeresi a család- és gyermekjóléti központot. (15/1998. NM rendelet 9. § (1) – (7) bekezdés)

Megállapíthatjuk, hogy az állampolgári aktivitás fokozódott a helyi jelzőrendszer működésében. A jelzések tartalmát illetően egészségi állapotra vonatkozóan, rossz anyagi- és lakáskörülmények miatt, igazolatlan iskolai mulasztás, családon belüli konfliktus, bántalmazás, pszichés állapotból eredő gondok, drogfogyasztás és gyermeknevelési problémák miatt érkeztek jelzések a szolgálathoz. A súlyosabb problémákról minden esetben érkezik esetjelzés, de a jelzőrendszeri tagokat a szolgálat minden esetben arra biztatja, hogy jelzési jogukkal (és kötelezettségükkel) éljenek prevenciós jelleggel is, mert a jelzőrendszer működtetése kapcsán az is cél, hogy a problémák esetleges előfordulása esetén is a szolgálat látókörébe kerülhessenek az érintett gyermekek, hiszen az esetkezelés így még hatékonyabban valósulhat meg: külső segítség igénybevételével, szakemberek bevonásával számos probléma kialakulása megelőzhető a családokban.

Továbbra is cél tehát a jelzőrendszer prevenciós jellegének erősítése, a jelzőrendszeri tagok fokozottabb bevonása az intézkedési tervben megfogalmazott lépések, feladatok megvalósításába, a kevésbé aktív jelzőrendszeri tagok fokozottabb feladatvállalásának előmozdítása. A jelzőrendszernek biztosítania kell a folyamatos információ-áramlást. Esetkonferencia és esetmegbeszélés számos alkalommal valósult meg. A helyi jelzőrendszer tagjai az együttműködést ebben az évben is megfelelőnek ítélték, a gyermekek/felnőttek veszélyeztetettségének megelőzésére, megszüntetésére irányuló közös munka hatékonynak bizonyult.

g) krízishelyzetben igénybe vehető szolgáltatások;

Krízishelyzetben a Gyermekjóléti Szolgálat és a szolgálaton belül a családsegítő kereshető fel. Ő segít a családok elhelyezésében is, a rászorulóknak helyet keresnek a Családi Átmeneti Otthonokban. A településhez legközelebbi ilyen otthon Ajkán található.

h) egészségfejlesztési, sport-, szabadidős és szünidős programokhoz való hozzáférés;

Somlószőlősben működik a Somlószőlői Sport Club Egyesület, illetve a településen évente egyszer falunapot rendeznek, ahol a kicsiknek és a nagyoknak is szerveznek sportversenyeket. A műfüves pálya is aktív sportolási lehetőséget biztosít. Egészségfejlesztési, sport-, szabadidős és szünidős program a településen összességében kevés számú. Az iskolások a testnevelés és sportköröknek köszönhetően folyamatosan fejleszthetik sporttudásukat és mérettethetik meg erejüket különböző sportrendezvényeken. A nyári szünidőben tábor kerül megszervezésre a helyi civil szervezetek jóvoltából. Általánosságban megfogalmazható, hogy az egészséges életmódra, sportos életvitelre való nevelésnek hangsúlyosabb szerepet kellene kapnia mind az óvodai nevelés, mind az iskolai oktatás terén, a kisgyermek, tanulók mindennapjaiban az egészségtudatosság, a rendszeres testmozgásnak folyamatosan jelen kellene lennie.

i) gyermekétkeztetés (intézményi, hétvégi, szünidei);

Ingyenes tankönyvellátásra, egyben 50 százalékos mértékű kedvezményes étkezésre jogosult a vonatkozó jogszabályok alapján az a tanuló, aki tartósan beteg, testi, érzékszervi, értelmi, beszéd fogyatékos, autista, több fogyatékoság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos, rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesül, három- vagy többgyermekes családban él. Ingyenes tankönyvellátásra jogosult az tanuló is, aki: nagykorú és saját jogán iskoláztatási támogatásra jogosult, pszichés fejlődés zavarai miatt a nevelési, tanulási folyamatban tartósan és súlyosan akadályozott (pl. dyslexia, dysgraphia, dyscalculia, mutizmus, kóros hyperkinetikus vagy kóros aktivitászavar).

A Szt. 21/C. §-a alapján a települési önkormányzat a szünidei gyermekétkeztetés keretében a szülő, törvényes képviselő kérelmére a déli meleg főétkezést

a) a hátrányos helyzetű gyermek és a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő, halmozottan hátrányos helyzetű gyermek részére ingyenesen biztosítja, és

b) a fenti gyermekeken kívül további gyermekek, így különösen a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermekek részére ingyenesen biztosíthatja.

A települési önkormányzat a szünidei gyermekétkeztetést az a) pont szerinti esetben

a) a bölcsődében, mini bölcsődében bölcsődei ellátásban, óvodai nevelésben részesülő gyermekek számára a bölcsődei ellátást nyújtó intézmény és az óvoda zárva tartásának időtartama alatt valamennyi munkanapon,

b) az a) pont alá nem tartozó gyermekek számára

ba) a nyári szünetben legalább 43 munkanapon, legfeljebb a nyári szünet időtartamára eső valamennyi munkanapon,

bb) az őszi, téli és tavaszi szünetben a tanév rendjéhez igazodóan szünetenként az adott tanítási szünet időtartamára eső valamennyi munkanapon köteles megszervezni, és ennek keretén belül a szülő, törvényes képviselő kérelmének megfelelő időtartamban az adott gyermek részére biztosítani.

Somlószőlősben a szünidei gyermekétkeztetésre vonatkozó statisztikai adatokat alapján az igénybe vevők száma alacsonynak mondható, kevés gyermek részesült tehát szünidei gyermekétkeztetésben. A korábbi években a jogosultak közül nem mindenki kérte minden szünetre az ingyenes étkezés biztosítását, az egyes szünetekben tehát eltérő számban éltek a lehetőséggel.

- j) eltérő kultúrájú, vagy a hátrányos és nem hátrányos helyzetű gyermekcsoportok közötti programok;

A szolgáltatások területén a településen a hátrányos helyzetű gyermekek esetében a Gyermekjóléti Szolgálat nyújt hátránykompenzáló szolgáltatást. A gondozások során információnyújtást, hivatalos ügyek intézésében való közreműködést, tanácsadást, közvetítést más szolgáltatóhoz végez a családgondozó. Továbbá részt vesz elhelyezési és felülvizsgálati tárgyalásokon, szociális válsághelyzetben lévő várandós anyák gondozását végzi, és eseti gondozást lát el.

Somlószőlősben gyakorlatilag minden gyermekeknek szóló program lehetővé teszi az eltérő kultúrájú vagy családi háttérű gyermekek közti kapcsolatok kialakulását. A helyi rendezvények abban a szemléletben kerülnek megszervezésre, hogy minden gyermek számára igényes szabadidős programot biztosítson származástól, anyagi helyzetétől, családi körülményektől függetlenül. Ezek a fentebb már említett rendezvények minden esetben az eltérő helyzetű gyermekek integrált módon történő szórakoztatását valósítják meg, s ezzel lehetővé teszik a csoportközi kontaktusok kialakulását, eltérő családi helyzetű gyermekek közti interakciót, barátságok szövődését, s erre számtalan példát látunk településünk mindennapjaiban.

- k) hátrányos megkülönböztetés, az egyenlő bánásmód követelményének megsértése a szolgáltatások nyújtásakor;

A szolgáltatások nyújtása során felmerült hátrányos megkülönböztetésről, az egyenlő bánásmód követelményének megsértéséről nincs tudomásunk, az Önkormányzat ellen ilyen ügyben eljárás nem indult. Fontosnak tartjuk az ügyfelek témában történő tájékoztatását, ezért az ellátottjogi, gyermekjogi és betegjogi képviselők adatait a megfelelő nyomtatott anyagok és szóbeli tájékoztatás útján ismertetjük az ellátottakkal a szolgáltatások igénybevételét megelőzően.

- l) előnyben részesítés, hátránykompenzáló juttatások, szolgáltatások az ellátórendszerek keretein belül.

Kifejezetten gyermekeket célzó hátránykompenzáló ellátás Somlószőlősben a Bursa Hungarica Felsőoktatási Ösztöndíjpályázat. Az Önkormányzat évente kiírja, a hátrányos helyzetű, szociálisan rászoruló fiatalok számára felsőoktatási tanulmányaik támogatása céljából. Az ösztöndíj megállapítása akkor lehetséges, ha a hallgató a település területén bejelentett lakóhellyel rendelkezik, és felsőoktatási intézményben nappali tagozatos hallgatóként vesz részt.

4.4 A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek/tanulók, valamint fogyatékossgal élő gyerekek közoktatási lehetőségei és esélyegyenlősége

Kiemelt figyelmet igénylő gyermekek, tanulók:

- a) különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló:
 - aa) sajátos nevelési igényű gyermek, tanuló,
 - ab) beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek, tanuló,
 - ac) kiemelten tehetséges gyermek, tanuló
- b) a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvény szerint hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermek, tanuló,
- c) tartós gyógykezelés alatt álló gyermek, tanuló. (Nkntv. 4. §-ának 13. pontja)

Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzet a köznevelésben: Ld. a 4.1. pont.

Sajátos nevelési igényű gyermekek, tanulók: Sajátos nevelési igényű gyermek, tanuló a mozgásszervi, érzékszervi, értelmi, beszéd fogyatékos, több fogyatékoság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos, az autizmus spektrum zavarral vagy egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási figyelem- vagy magatartásszabályozási zavarral) küzdők csoportja. (Nkntv. 4. § 25. pont)

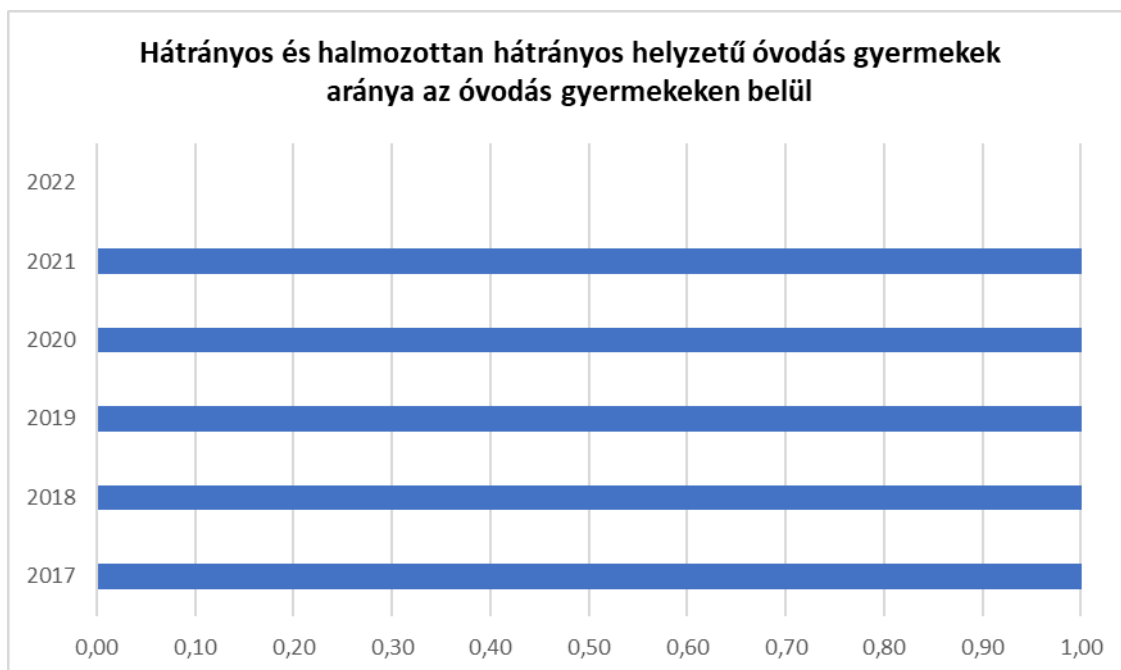
Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek, tanulók

Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek, tanuló: az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján az életkorához viszonyítottan jelentősen alulteljesít, társas kapcsolati problémákkal, tanulási, magatartásszabályozási hiányosságokkal küzd, közösségbe való beilleszkedése, továbbá személyiségfejlődése nehezített vagy sajátos tendenciákat mutat, de nem minősül sajátos nevelési igényűnek (Nkntv. 4. § 3. pont).

- a) a hátrányos, illetve halmozottan hátrányos helyzetű, valamint sajátos nevelési igényű és beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek/tanulók óvodai, iskolai ellátása, a köznevelési intézménybe és más településen található fejlesztő programokra való eljutás módja, lehetőségei;

Év	Óvodába beírt gyermekek száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt) (TS 087)	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű óvodás gyermekek száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt) (TS 092)	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű óvodás gyermekek aránya az óvodás gyermekekben belül (TS 093)
	Fő	Fő	%
2017	20	5	25,00
2018	17	8	47,06
2019	16	3	18,75
2020	16	1	6,25
2021	16	1	6,25
2022	0	0	0,00

Forrás: TeIR, KSH Tstar

Somlósziölösben a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű óvodás gyermekek elnevezésű táblázat adataiból megállapítható, hogy 2017-ben 20 gyermek járt az óvodába, 2018-ban 17, 2019 - 2021 között 16, a 2022. évre pedig nincs adat, de természetesen akkor is működött. A hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű óvodás gyermekek aránya az óvodás gyermekek létszámán belül 2018-ban volt kiugróan magas 47,06 %-kal.

4.4. a) 2. számú táblázat - Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű általános iskolai tanulók

Év	Általános iskolai tanulók száma a nappali oktatásban	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű általános iskolai tanulók száma (gyógypedagógiai oktatással együtt) (TS 094)	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű tanulók aránya az általános iskolai tanulókon belül (TS 095)
	Fő	Fő	%
2017	n.a.	0	0,00
2018	n.a.	0	0,00
2019	n.a.	0	0,00
2020	n.a.	0	0,00
2021	n.a.	0	0,00
2022	n.a.	0	0,00

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati és intézményi adatgyűjtés

A hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű általános iskolai tanulók adatairól nincs a táblázat alapján információ, ahogyan a következő, hátrányos és halmozottan hátrányos helyzet a középszintű oktatásban elnevezésű táblázat adatairól sem.

4.4. a) 3. számú táblázat - Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzet a középszintű oktatásban

Év	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gimnáziumi tanulók száma (TS 096)	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű tanulók aránya a gimnáziumi tanulókon belül (TS 097)	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű szakközépiskolai tanulók és hátrányos helyzetű szakiskolai és készségfejlesztő iskolai tanulók száma a nappali oktatásban (TS 098)	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű szakközépiskolai tanulók és hátrányos helyzetű szakiskolai és készségfejlesztő iskolai tanulók aránya a tanulók számához viszonyítva (TS 099)	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű szakgimnáziumi tanulók száma (TS 100)	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű tanulók aránya a szakgimnáziumi tanulókon belül (TS 101)
	Fő	%	Fő	%	Fő	%
2017	0	0	0	0	0	0
2018	0	0	0	0	0	0
2019	0	0	0	0	0	0
2020	0	0	0	0	0	0
2021	0	0	0	0	0	0
2022	0	0	0	0	0	0

Forrás: TeIR, KSH Tstar

4.4. a) 4. számú táblázat - Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzet

Év	Megállapított hátrányos helyzetű gyermekek és nagykorúvá vált gyermekek száma (TS 114)	Megállapított halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek és nagykorúvá vált gyermekek száma (TS 113)
	fő	fő
2017	6	24
2018	11	21
2019	13	17
2020	8	10
2021	14	8
2022	5	4

Forrás: TeIR, KSH Tstar

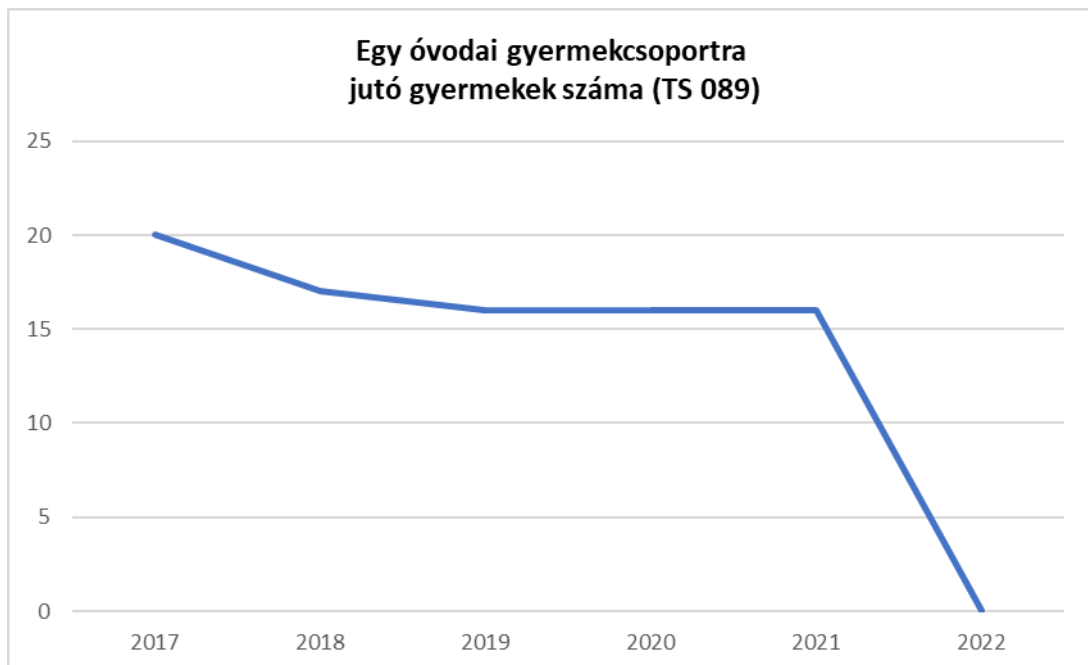
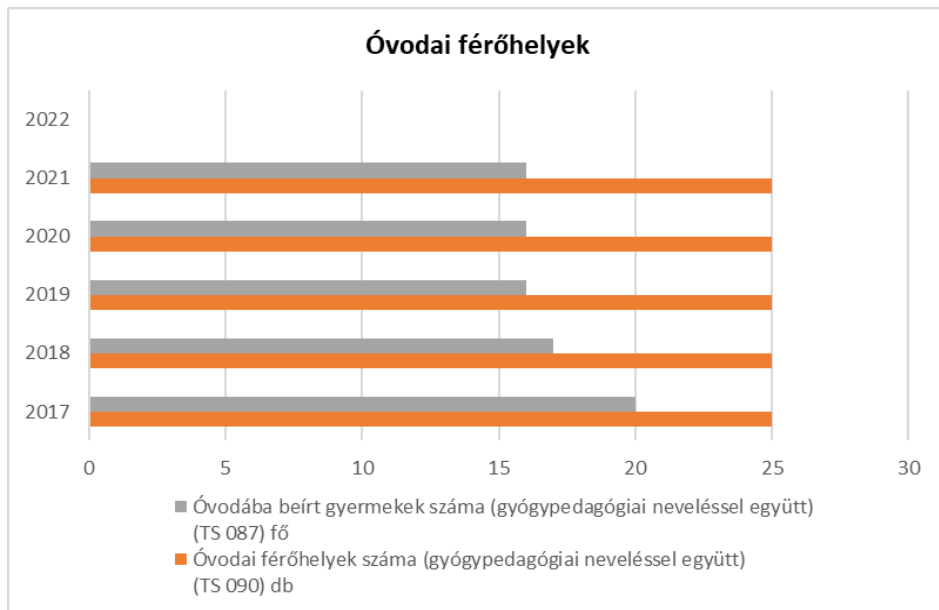
A 4.4. a) 4. számú táblázat adatai a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetet elemzik a településen. 2017-ben 6 fő volt hátrányos helyzetű gyermek vagy nagykorúvá vált gyermek, 24 fő halmozottan hátrányos helyzetű gyermek vagy nagykorúvá vált gyermek. A 2022. évre mindkettő száma drasztikusan csökkent. Ez valószínűleg annak köszönhető, hogy évek óta nem nagyon alacsonyan van megállapítva a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény jövedelemhatára, ezért egyre kevesebb gyermek fér bele, annak ellenére, hogy a család jövedelmének reálértéke egyáltalán nem változott.

Somlószőlősben megszűnt az iskola 2006-ban. Az általános iskolások Nagyalásonyba, Somlónásárhelyre, Noszlopra és Tüskevára járnak. A településen óvoda és bölcsőde is működik, mindkettő teltházzal.

b) a közneveléshez kapcsolódó kiegészítő szolgáltatások (pl. iskolára/óvodára jutó gyógypedagógusok, iskolapszichológusok száma stb.)

4.4.2. számú táblázat - Óvodai nevelés adatai								
Év	3-6 éves korú gyermekek száma	Óvodai gyermekcsoportok száma - gyógypedagógiai neveléssel együtt (TS 085)	Óvodai férőhelyek száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt) (TS 090)	Óvodai feladatellátási helyek száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt) (TS 088)	Óvodába beírt gyermekek száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt) (TS 087)	Óvodai gyógypedagógiai gyermekcsoportok száma (TS 086)	Gyógypedagógiai oktatásban részesülő óvodás gyermekek száma az integráltan oktatott SNI gyermekek nélkül (TS 091)	Egy óvodai gyermekcsoportra jutó gyermekek száma (TS 089)
	fő	db	db	db	fő	db	fő	fő
2017	n.a.	1	25	1	20	0	0	20
2018	n.a.	1	25	1	17	0	0	17
2019	n.a.	1	25	1	16	0	0	16
2020	n.a.	1	25	1	16	0	0	16
2021	n.a.	1	25	1	16	0	0	16
2022	n.a.	0	0	0	0	0	0	0

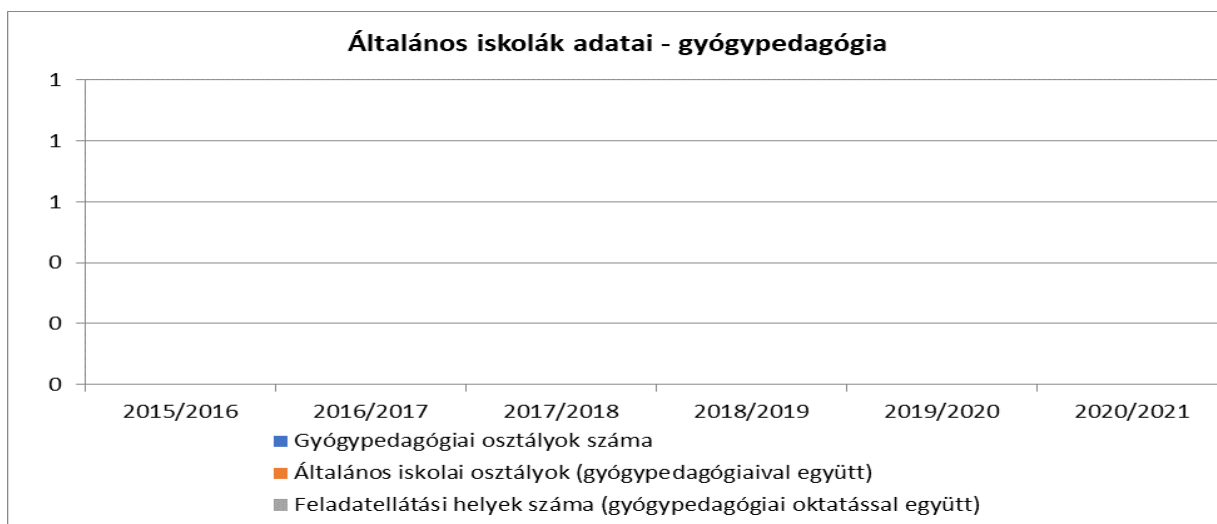
Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatgyűjtés

A Somlónásárhelyi Napköziotthonos Óvoda és Bölcsőde somlószőlősi Tagintézményeként a településen 1 csoportos óvoda működik, 25 férőhellyel. 2017-ben 20 gyermek járt az intézménybe, 2021-ben 16. Gyógypedagógiai gyermekcsoport nincs.

4.4.4. számú táblázat - Általános iskolák adatai: osztályok, gyógypedagógiai osztályok, feladatellátási helyek					
Tanév	Az általános iskolai osztályok száma a gyógypedagógiai oktatásban (a nappali oktatásban) (TS 080)	Az általános iskolai osztályok száma (a gyógypedagógiai oktatással együtt) (TS 081)	Általános iskolai feladat-ellátási helyek száma (gyógypedagógiai oktatással együtt) (TS 079)	Egy általános iskolai osztályra jutó tanulók száma a nappali oktatásban (gyógypedagógiai oktatással együtt) (TS 082)	Más településről bejáró általános iskolai tanulók aránya a nappali oktatásban (TS 084)
	db	db	db	fő	%
2017	0	0	0	0,00	0,00
2018	0	0	0	0,00	0,00
2019	0	0	0	0,00	0,00
2020	0	0	0	0,00	0,00
2021	0	0	0	0,00	0,00
2022	0	0	0	0,00	0,00

Forrás: TeIR, KSH Tstar

4.4.5. számú táblázat - A 8. évfolyamot eredményesen befejezők a nappali oktatásban	
Tanév	A 8. évfolyamot eredményesen befejezte a nappali oktatásban (TS 083)
	Fő
2017	0
2018	0
2019	0
2020	0
2021	0
2022	0

Forrás: TeIR, KSH Tstar

A táblázatok nem tartalmaz adatokat, mivel nincs általános iskola a településen.

- c) hátrányos megkülönböztetés és jogellenes elkülönítés az oktatás, képzés területén, az intézmények között és az egyes intézményeken belüli szegregációs jelenségek;

Az oktatás, képzés terén gyermekeket érintő hátrányos megkülönböztetésről, az egyenlő bánásmód követelményének megsértéséről nincs tudomásunk, ilyen ügyben eljárás nem indult egyik köznevelési intézmény ellen sem. A bölcsődében, óvodában és az iskolákban nincs szegregált oktatás-nevelés, minden intézmény a kiemelt figyelmet érdemlő gyermekek integrációját igyekszik megvalósítani azzal együtt, hogy a számukra szükséges speciális szolgáltatásokat természetesen biztosítják.

- d) az intézmények között a tanulók iskolai eredményességében, az oktatás hatékonyságában mutatkozó eltérések;

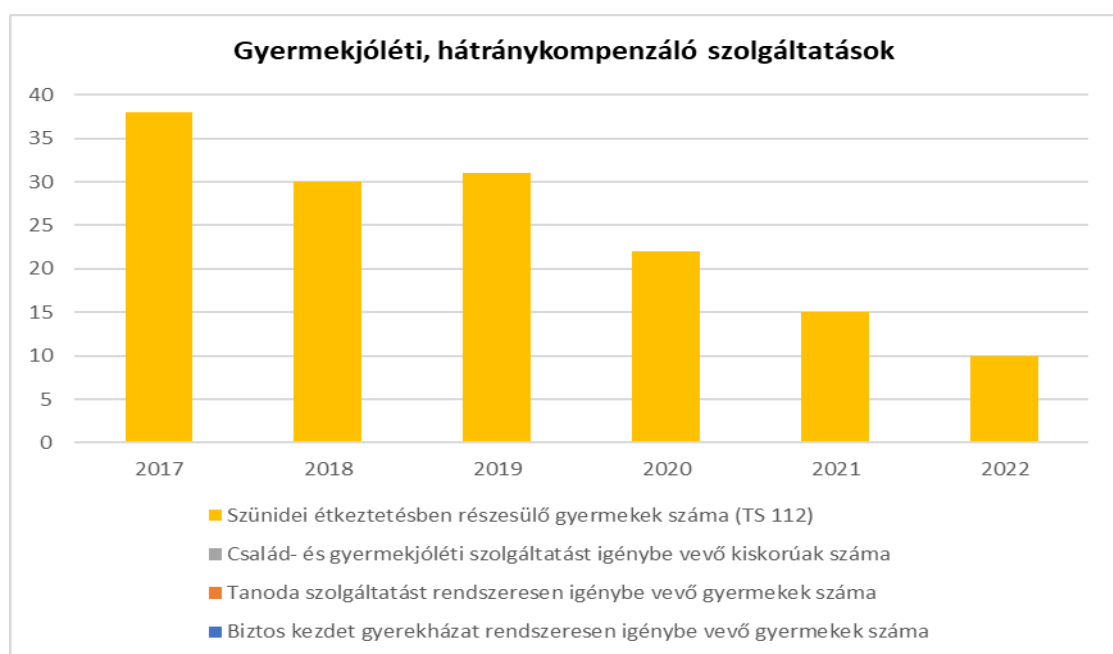
Nincs mérhető adat.

- e) előnyben részesítés, hátránykompenzáló juttatások, szolgáltatások

Ahogy korábban már említettük, településünkön Biztos Kezdet Gyerekház működik, Tanoda egy faluban arrébb, Somlónásárhelyen van. A szünidei gyermekétkeztetésről szintén írtunk egy korábbi fejezetben. A hosszabb idejű együttműködést a család- és gyermekjóléti szolgáltatást igénybe vevő kiskorúaknál indokolhatja a családban nevelkedő gyermek(ek) veszélyeztetettsége, vagy egy-egy olyan nehéz élethelyzet, melyben a család tartósabb külső segítséget igényel. A család- és gyermekjóléti szolgáltatást mindenképp a hátránykompenzáló szolgáltatások közé sorolhatjuk, hiszen egyrészt hozzájárul a gyermek(ek) veszélyeztetettségének megszüntetéséhez, másrészt különböző egyéb szolgáltatások, ellátások igénybevételét segíti elő, amelyek szintén a hátránykompenzáció célját szolgálják.

4.4.6. számú táblázat - Gyermekjóléti, hátránykompenzáló szolgáltatások				
Év	Biztos kezdet gyerekházát rendszeresen igénybe vevő gyermekek száma	Tanoda szolgáltatást rendszeresen igénybe vevő gyermekek száma	Család- és gyermekjóléti szolgáltatást igénybe vevő kiskorúak száma	Szünidei étkeztetésben részesevő gyermekek száma (TS 112)
	Fő	Fő	Fő	Fő
2017	n.a.	n.a.	n.a.	38
2018	n.a.	n.a.	n.a.	30
2019	n.a.	n.a.	n.a.	31
2020	n.a.	n.a.	n.a.	22
2021	n.a.	n.a.	n.a.	15
2022	n.a.	n.a.	n.a.	10

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati és intézményfenntartói adatok

A táblázat adataiból megállapítható, hogy 2017-ben 38 fő vett részt a szünidei gyermekétkeztetésben, míg 2022-ben 10 fő, azaz egyharmada. A táblázatban nem látszanak a Biztos Kezdet Gyerekházát rendszeresen igénybe vevő gyermekek száma, a Tanoda szolgáltatást rendszeresen igénybe vevő gyermekek száma és a Család- és gyermekjóléti szolgáltatást igénybe vevő kiskorúak száma.

Összességében a településen nem megoldott a gyermekek és fiatalok közösségi élete. A település önkormányzata fontos feladatának tartja, hogy minden eszközt biztosítson ahhoz, hogy a fiatal korosztály szabadidejét hasznosan töltsse el, ezzel megelőzve a deviáns viselkedések kialakulását.

4.5 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

A gyerekek helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
Gyermekek, fiatalok számára több prevenciós program nyújtása szükséges.	Prevenciós programsorozat szervezése gyermekek, fiatalok számára.

5. A nők helyzete, esélyegyenlősége

5.1 A nők gazdasági szerepe és esélyegyenlősége

Jogi alapvetések a nők esélyegyenlőségéhez:

- Az Alaptörvény XV. cikke rögzíti, hogy a nők és férfiak egyenjogúak, vagyis mind a nőket, mind a férfiakat azonos jogok kell, hogy megillessék minden polgári, politikai, gazdasági, szociális, kulturális jog tekintetében.
- a Tanács 76/207/EGK irányelve a nőkkel és a férfiakkal való egyenlő bánásmód elvének a munkavállalás, a szakképzés és az előmenetel lehetőségei, valamint a munkafeltételek terén történő végrehajtásáról és az azt módosító 2002/73/EK irányelv,
- a Tanács 79/7/EGK irányelve a férfiakkal és a nőkkel való egyenlő bánásmód elvének a szociális biztonság területén történő fokozatos megvalósításáról,
- a Tanács 86/378/EGK irányelve a férfiakkal és a nőkkel való egyenlő bánásmód elvének a foglalkoztatási szociális biztonsági rendszerekben történő megvalósításáról.

Hazánkban a hagyományos nemi szerepekről való felfogás kedvezőtlenül befolyásolja a nők munkaerő-piaci esélyegyenlőségét, mivel a gyermekvállalás után a gyermeknevelés terhe még mindig főként a nőkre hárul. E felfogás következtében a munkáltatók is előszeretettel részesítik előnyben a férfiakat, mivel számolnak a nők korlátozottabb rendelkezésre állásával. A sztereotípiák hatására a nők megbecsülése alacsonyabb a munka világában, és sajnos mind a mai napig másokhoz képest kedvezőtlenebb bánásmódban részesülhetnek pusztán azért, mert nők.

a) foglalkoztatás és munkanélküliség a nők körében

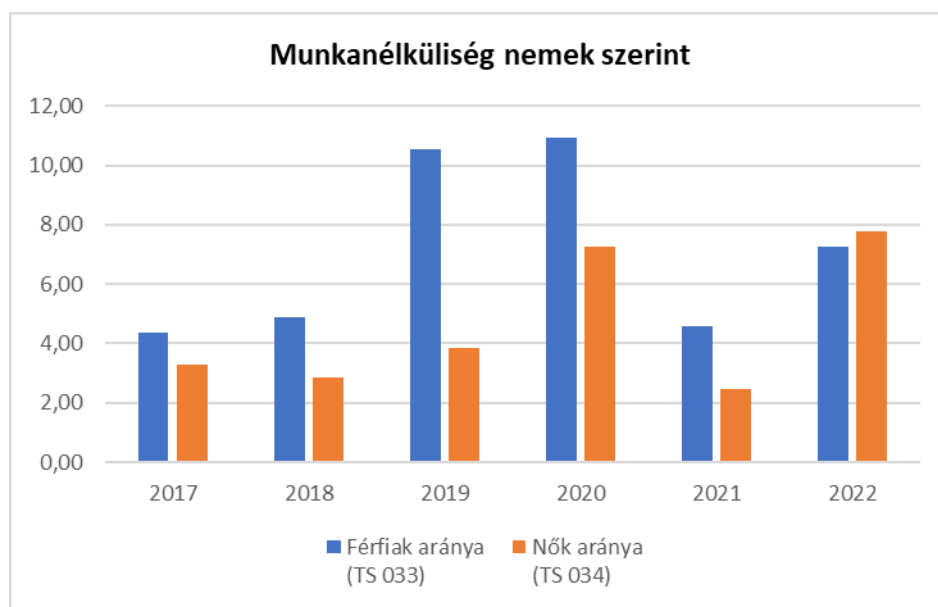
A Munka Törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény 12. §-a rendelkezik arról, hogy a munkaviszonnyal, így különösen a munka díjazásával kapcsolatban az egyenlő bánásmód követelményét meg kell tartani. A munka egyenlő értékének megállapításánál különösen az elvégzett munka természetét, minőségét, mennyiségét, a munkakörülményeket, a szükséges szakképzettséget, fizikai vagy szellemi erőfeszítést, tapasztalatot, felelősséget, a munkaerő-piaci viszonyokat kell figyelembe venni.

Az Ebktv. megfogalmazza a közvetlen és a közvetett diszkrimináció fogalmát, amely rögzíti, hogy az adott személy olyan tulajdonsága miatt kerül hátrányba más, összehasonlítható helyzetben lévő személyekhez képest, amit nem tud befolyásolni. Védett tulajdonságként nevezi meg a törvény a nemet, családi állapotot, az anyaságot és terhességet is.

Az ide kapcsolódó adatgyűjtés célja, hogy bemutassa, az aktív korú lakosságból milyen arányban érinti a munkanélküliség a nőket és a férfiakat. Ha a munkanélküliek között magasabb a nők száma, akkor vizsgálni kell a jelenség okait. Okozati tényező lehet például: a településen található munkahelyek jellege; a településen élő munkanélküli nők alacsony iskolai végzettsége. A probléma azonosítását követően megoldási javaslatot kell tenni, mely elősegíti a nők munkaerő-piaci esélyegyenlőségét.

5.1.1. számú táblázat - Munkanélküliségi ráta nemek szerint (a 3.2.1. táblával azonos)			
Év	Nyilvántartott álláskeresők aránya az állandó népességben a 15-64 évesek körében		
	Férfiak aránya (TS 033)	Nők aránya (TS 034)	Összesen
	%	%	%
2017	4,35	3,27	3,81%
2018	4,87	2,87	3,87%
2019	10,55	3,83	7,19%
2020	10,91	7,28	9,10%
2021	4,57	2,48	3,53%
2022	7,27	7,77	7,52%

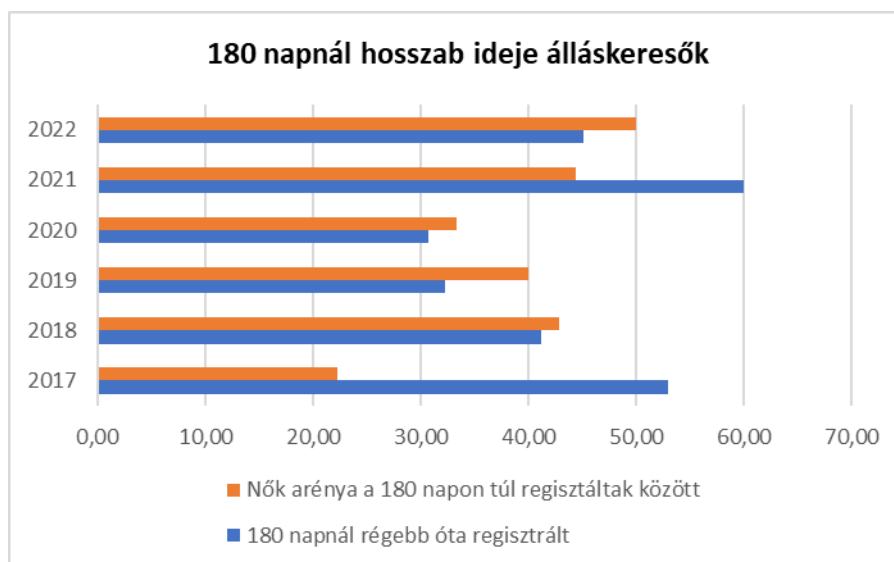
Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

A táblázat vizsgálja a munkanélküliségi rátát nemek szerint, mely megegyezik a 3.2.1-es táblázattal. Ha nemek szerint elemezzük Somlószlóiban a munkanélküliségi rátát, látható, hogy 2017-ben a nyilvántartott álláskeresők aránya az állandó lakónépességhez képest 3,81 %, 2020-ban volt a legtöbb 9,10 %-kal, majd a következő évben drasztikusan csökkent, 2022-ben azonban ismét emelkedett. 2017-2022 között az utolsó év kivételével mindig a férfi munkanélküliek aránya volt magasabb.

5.1.2. számú tábla - A 180 napnál hosszabb ideje nyilvántartott álláskeresők (a 3.2.3. táblával azonos)		
Év	180 napnál hosszabb ideje regisztrált munkanélküliek aránya (TS 057)	Nők aránya a 180 napon túli nyilvántartott álláskeresőkön belül (TS 058)
	%	%
2017	52,94	22,22
2018	41,18	42,86
2019	32,26	40
2020	30,77	33,33
2021	60	44,44
2022	45,16	50

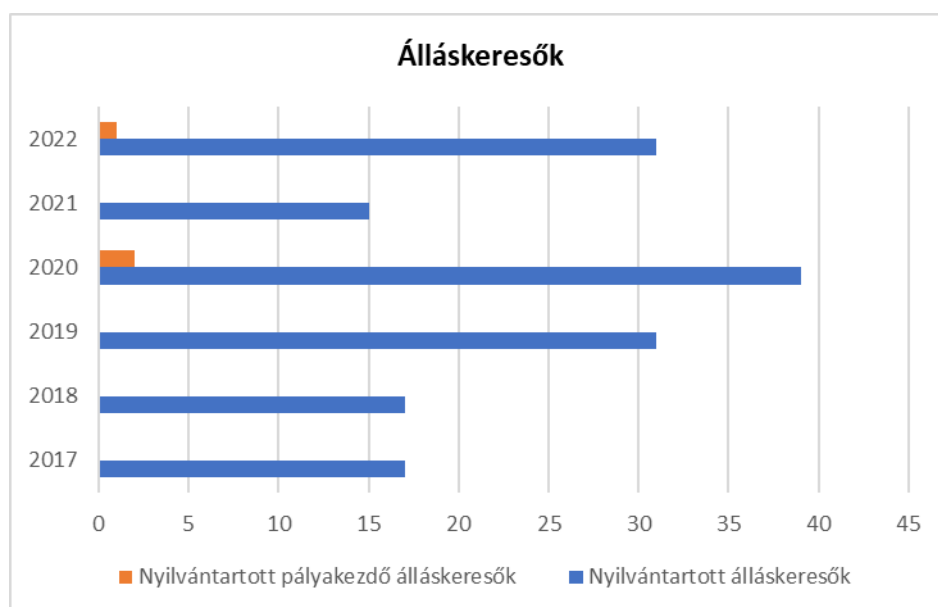
Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

A táblázat adatai megegyeznek a 3.2.3-as táblázattal, melyet már elemeztünk fentebb. Megállapítható, hogy a 180 napnál hosszabb ideje nyilvántartott álláskeresők arányát tekintve a nők aránya a 2022. évben volt egyedül 50 %, a korábbi években mindig alacsonyabb. Kiugró mutató a 2017. évben volt, amikor a 52,94 %-os 180 napnál hosszabb ideje nyilvántartott álláskeresők arányához viszonyítva 22,22 % volt a nők aránya, azaz nagyon alacsony, ami azt jelenti, hogy a férfiak ebben az időszakban jóval többen voltak hosszú távon munkanélküliek.

5.1.3. számú táblázat - Pályakezdő álláskeresők száma (a 3.2.6. táblával azonos)		
Év	Nyilvántartott álláskeresők száma (TS 052)	Nyilvántartott pályakezdő álláskeresők száma (TS 053)
	fő	Fő
2017	17	0
2018	17	0
2019	31	0
2020	39	2
2021	15	0
2022	31	1

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

A táblázat adatai megegyeznek a 3.2.6. táblával. Somlószőlős községben a fiatalok foglalkoztatását és az oktatásból a munkaerőpiacra való átmenetet megkönnyítő programok helyben nem elérhetőek. A táblázat adataiból látszik is, hogy szükség sincs rá igazából, mivel a nyilvántartott pályakezdő álláskeresők száma csekély, a vizsgált 6 évből 4-ben egy sem volt, azaz mindenkinek sikerül elhelyezkedni az iskola befejezését követően. A fiatalok képzéshez, továbbképzéshez való hozzáférése a környező városokban, Pápán és Ajkán valósul meg. Több középiskola, a legkülönbözőbb szakokon fogadja az általános iskolából kikerült diákokat. A 2013–2014-es tanévben Devecserben is nyílt egy szakközépiskola, jelenleg is több tanuló jár oda. Ez a középiskolai oktatási intézmény van a legközelebb és a tanulók odajutás is messzemenőleg a legkönnyebb. Ezek alapján megállapítható, hogy településünkön az oktatásból a munka világába történő átlépés nehézsége nem képezi jelentős okát a munkanélküliségnek. A pályakezdők nemek szerinti összetételéről nincs adatunk, de mivel eleve alacsony arányban jelennek meg pályakezdők az álláskeresők között, így feltételezzük, hogy a nőket sem érinti jelentős mértékben a pályakezdési munkanélküliség.

b) nők részvétele foglalkoztatást segítő és képzési programokban

Somlószőlősben nem készült statisztikai felmérés arra vonatkozóan, hogy a foglalkoztatást segítő és képzési programokban milyen arányban jelentek meg a női nem képviselői, erre vonatkozó adataink nincsenek. Tudjuk azonban, hogy kifejezetten nőket célzó programok nem indultak az elmúlt időszakban. A meglévő és kifutott programok azonban nagyjából egyenlő mértékben célozták a férfiakat és nőket, valamint kellő rugalmasságot biztosítottak annak érdekében, hogy a női résztvevők a családdal, gyermekneveléssel kapcsolatos teendőiket is el tudják látni a programban való részvételük ideje alatt. Mivel a települési munkanélküliségi adatokból az olvasható ki, hogy a foglalkoztatás terén nem jellemzők nagyobb aránytalanságok a két nem között, így kifejezetten nőkre fókuszáló programok indítása nem feltétlenül szükséges a jövőben. Figyelemmel kell lennünk azonban arra, hogy az egyes foglalkoztatást segítő és képzési programokban érintett hölgyek számára a továbbiakban se jelentsen nehézséget az adott programban való részvétel.

c) alacsony iskolai végzettségű nők elhelyezkedési lehetőségei

A munkaerő-piaci esélyek tekintetében az egyik legmeghatározóbb tényező az iskolai végzettség, így azok a nők, akik alacsony iskolai végzettséggel rendelkeznek, vagy még az általános iskola nyolc osztályát sem végezték el, komoly nehézségekkel szembesülnek a munka világában. Fokozhatja hátrányukat, ha e mellé még idősebb életkor, munkatapasztalat-hiány, vagy kisgyermekes családi háttér is társul. A somlószőlősi nők iskolai végzettségére vonatkozóan nem állnak rendelkezésre adatok. Településünkön feltételezhetően csekély a végzettséggel nem rendelkező nők aránya. Ugyanakkor érdemes figyelmet fordítani arra, hogy a helyi leányok fiatalon versenyképes végzettségre tegyenek szert, ugyanis a lemorzsolódók egyéb kööttségeik miatt később már sokkal nehezebben juthatnak megfelelő képzettséghez. Az alacsony iskolai végzettséggel rendelkező nők esetében kitörési pont a piacképes képzettség megszerzése lehet, amelyre a járási hivatal foglalkoztatási osztályán és egyéb foglalkoztatást segítő projektek keretében kaphatnak lehetőséget. Meg kell említenünk, hogy országos viszonylatban egyre magasabb a felsőfokú végzettséggel rendelkező nők aránya, már a férfiak ugyanezen mutatóját is meghaladja. A nők nagyobb számban vesznek részt a gimnáziumi, főiskolai, egyetemi oktatásban, mint a férfiak, és iskolai eredményeik is gyakran jobbak, mint a férfiaké. Kisebb számban vannak jelen az elitegyetemeken, viszont bizonyos kevésbé piacképes szakokon felülreprezentáltak. Ennek sajnos egyenes következménye a munkaerő-piacon megjelenő horizontális (feminizálódott és elférfiasodott munkakörök) és vertikális szegregáció (üvegplafon jelenség). A nők iskolázottsága és munkaerő-piaci helyzete közt státusz-inkonzisztencia áll fenn, ami azt jelenti, hogy a nők jobb iskolai eredményei a munkaerő-piacon nem jelentkeznek előnyként, ott továbbra is hátrányos helyzetben vannak a férfiakkal szemben. Ez pedig azt jelenti, hogy nem csupán az alacsony végzettségű nők szembesülhetnek nehézségekkel a munka világában, hanem magas kvalitásokkal rendelkező társaik is. A településen a munkával nem rendelkező nők egy része kihasználja az alkalmi munkavállalás lehetőségét, gondolunk itt a Somló-hegy adta szőlészeti munkákra, csigagyűjtésre, makkszedésre, erdőn való munkavállalásra.

d) hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén (pl. bérkülönbség)

A nők munkaerő-piaci hátrányos megkülönböztetése nehezen vizsgálható jelenség, számos formája létezik. Megmutatkozhat például a munkára való jelentkezés és a munkaviszony létesítése során (ha a munkakör betöltésére mindkét nem képviselője alkalmas, azonos kvalitásokkal rendelkeznek, a munkáltató mégsem kíván nőt alkalmazni), az azonos munkáért járó eltérő bérezésben, vagy az előmeneteli lehetőségek szűkösségében (üvegplafon-jelenségnek

nevezzük, mikor egy munkavállaló előmenetele a munkahelyi hierarchiában csak egy bizonyos szintig lehetséges, a fölé nem tud lépni a láthatatlan üvegplafon miatt, amelynek oka a hátrányos megkülönböztetés – a jelenség elsősorban a női munkavállalók körében jellemző). A településen a vizsgált időszakban nem jelentettek nőkkel szembeni hátrányos megkülönböztetést, de ez nem jelenti azt, hogy az ilyen jellegű diszkrimináció egyáltalán nincs jelen. Ezzel kapcsolatos teendő a tájékoztatás nyújtása mind a munkavállalók, mind a munkáltatók számára. Amennyiben előfordulna ilyen jellegű eset, úgy a diszkriminációs gyakorlat visszaszorítása érdekében ellenőrzésre kerülhetnek a foglalkoztatási viszonyok, szükség esetén az Egyenlő Bánásmód Hatóság bevonásával.

5.2 A munkaerő-piaci és családi feladatok összeegyeztetését segítő szolgáltatások (pl. bölcsődei, családi napközi, óvodai férőhelyek, férőhelyhiány; közintézményekben rugalmas munkaidő, családbarát munkahelyi megoldások stb.)

Az ide tartozó releváns fogalmakról röviden (Gyvt. 43. § - 44/D. §):

- Bölcsőde: olyan bölcsődei ellátást nyújtó intézmény, amely a gyermekek napközbeni ellátása keretében, a Bölcsődei nevelés-gondozás országos alapprogramja szerint, jogszabályban meghatározott szakirányú végzettséggel rendelkező személy által, akár több csoportban nyújt szakszerű gondozást és nevelést.

A bölcsőde a családban nevelkedő 3 éven aluli gyermekek napközbeni ellátását, szakszerű gondozását és nevelését biztosító intézmény. Ha a gyermek a 3. évet betöltötte, de testi vagy szellemi fejlettségi szintje alapján még nem érett az óvodai nevelésre, a 4. évének betöltését követő augusztus 31-ig nevelhető és gondozható a bölcsődében.

- Mini bölcsőde: olyan bölcsődei ellátást nyújtó intézmény, amely a gyermekek napközbeni ellátása keretében, a Bölcsődei nevelés-gondozás országos alapprogramja szerint, jogszabályban meghatározott szakirányú végzettséggel rendelkező személy által akár több, a bölcsődei intézményhez képest kisebb létszámú csoportban, valamint egyszerűbb személyi, tárgyi és működtetési feltételek mellett nyújt szakszerű gondozást és nevelést.

- Munkahelyi bölcsőde: olyan bölcsődei ellátást nyújtó szolgáltatás, amelyet a foglalkoztató, vagy a foglalkoztatóval kötött megállapodás alapján az Gyvt. 5. § s) pontja szerinti fenntartó tart fenn, elsősorban a foglalkoztatónál keresőtevékenységet folytató személyek gyermekei bölcsődei ellátásának biztosítására.

- Családi bölcsőde: olyan bölcsődei ellátást nyújtó szolgáltatás, amelyet a szolgáltatás nyújtója a saját otthonában vagy más e célra kialakított helyiségben biztosít.

- Napközbeni gyermekfelügyelet: olyan szolgáltatás, melynek keretében - nem nevelésioktatási céllal

- a szolgáltatás nyújtója az életkornak megfelelő napközbeni ellátást biztosít
- a bölcsődei ellátásban, óvodai nevelésben nem részesülő gyermek számára,
- a kötelező óvodai nevelésben való részvétel alól felmentett gyermek számára,
- az óvodai nevelésben részesülő gyermek számára a kötelező óvodai nevelésben való részvételének idején kívül,
- a magántanuló számára,

- az iskolai oktatásban részesülő tanuló számára az Nktv. szerinti kötelező tanórai és egyéb foglalkozásokon való részvételének idején kívül, valamint a tanítási szünetekben, és
- az Nktv. rendelkezései szerint az általános iskolában a tizenhat óra előtt megszervezett egyéb foglalkozás alól felmentett gyermek számára.

• Alternatív napközbeni ellátás: a játszótéri program, játszóház, klubfoglalkozás keretében nyújtott,

- a szülő és a gyermek kapcsolatát erősítő, a gyermek szocializációját támogató, valamint egyéb szabadidős és prevenciós szolgáltatás,
- a csellengő vagy egyéb okból veszélyeztetett iskoláskorú gyermekek számára biztosított nappali felügyelet, sport-, illetve egyéb foglalkozás és étkeztetés, feltéve, ha a működtető rendelkezik az ehhez szükséges - jogszabályban meghatározott - személyi és tárgyi feltételekkel.

Továbbá:

Óvoda

Az óvoda a gyermek hároméves korától a tankötelezettség kezdetéig nevelő intézmény. Az óvoda felveheti azt a gyermeket is, aki a harmadik életévét a felvételétől számított fél éven belül betölti, feltéve, hogy minden, a településen, fővárosi kerületben, vagy ha a felvételi körzet több településen található, az érintett településeken lakóhellyel, ennek hiányában tartózkodási hellyel rendelkező hároméves és annál idősebb gyermek óvodai felvételi kérelme teljesíthető.

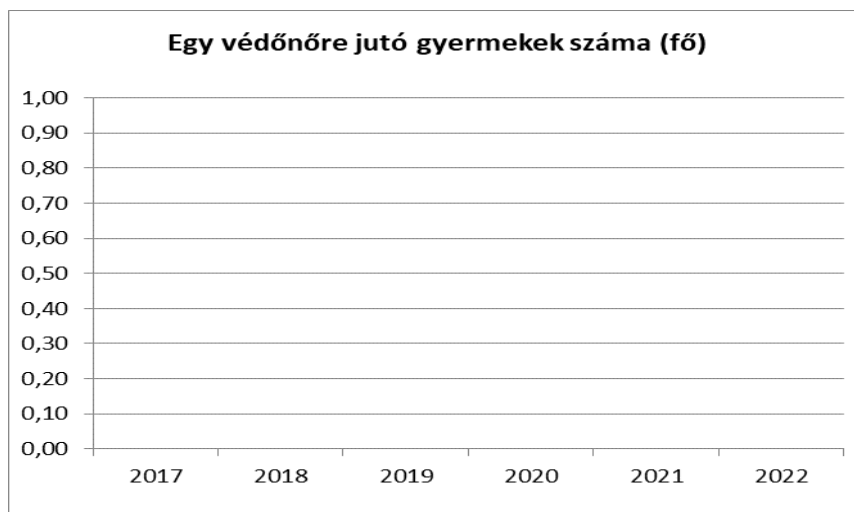
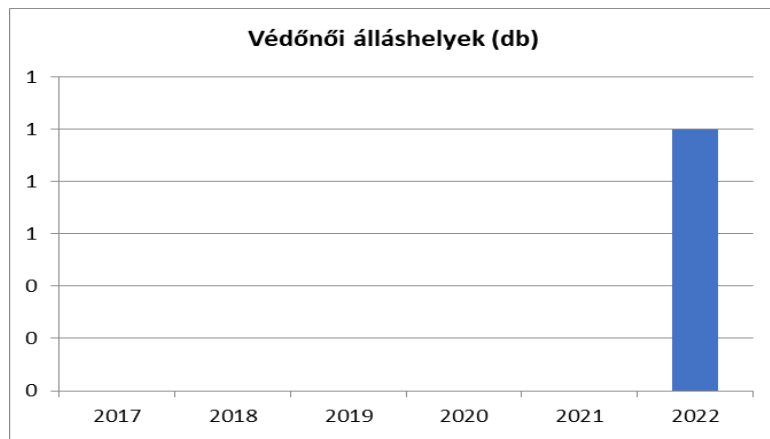
Általános iskola

Az Nkntv. értelmében 2013. szeptember 1-étől az általános iskolában 16 óráig kell megszervezni a tanórai és tanórán kívüli foglalkozásokat. A törvény 4. §-ának 4. pontjában rögzíti továbbá az egész napos iskola fogalmát, mely olyan iskolaszervezési forma, ahol a tanórai és más foglalkozásokat a délelőtti és délutáni időszakra egyenletesen szétosztva szervezik meg.

Településünkön a gyermekek napközbeni ellátása az óvodában és a 2020-ban átadott bölcsődében is biztosított. Az általános iskolánk 2006-ban bezárt. A gyermeküket egyedül nevelő anyák így a munkavállalás szempontjából már nincsenek hátrányban.

5. 2. 1. számú táblázat – Védőnői álláshelyek száma (a 4.3.1. táblával azonos)			
Év	Betöltött védőnői álláshelyek száma (TS 109)	0-3 év közötti gyermekek száma	Átlagos gyermekszám védőnőnként
	db	fő	fő
2017	0	n.a.	-
2018	0	n.a.	-
2019	0	n.a.	-
2020	0	n.a.	-
2021	0	n.a.	-
2022	1	n.a.	-

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatok

A védőnői álláshelyek száma elnevezésű táblázat adatai a 4.3.1. táblázattal azonos. A táblázat adatai hiányosak. A védőnői állás betöltött volt 2021-ben is, szolgálati lakás is volt biztosítva számára. 2022-től új védőnő került a községbe. A védőnői szolgálat három települést ölel fel, Somlósziölös, Doba és Somlóvecse, igazodva a háziiorvosi praxishoz. 2021 előtt helyettes védőnő látta el a feladatokat.

5.2.2. a) Bölcsődék és bölcsődébe beíratott gyermekek száma (4.3.3. a.) számú táblázatból		
Év	Működő, önkormányzati bölcsődei férőhelyek száma	Önkormányzati bölcsődébe beírt gyermekek száma
	db	Fő
2017	n.a.	n.a.
2018	n.a.	n.a.
2019	n.a.	n.a.
2020	n.a.	n.a.
2021	n.a.	n.a.
2022	n.a.	n.a.

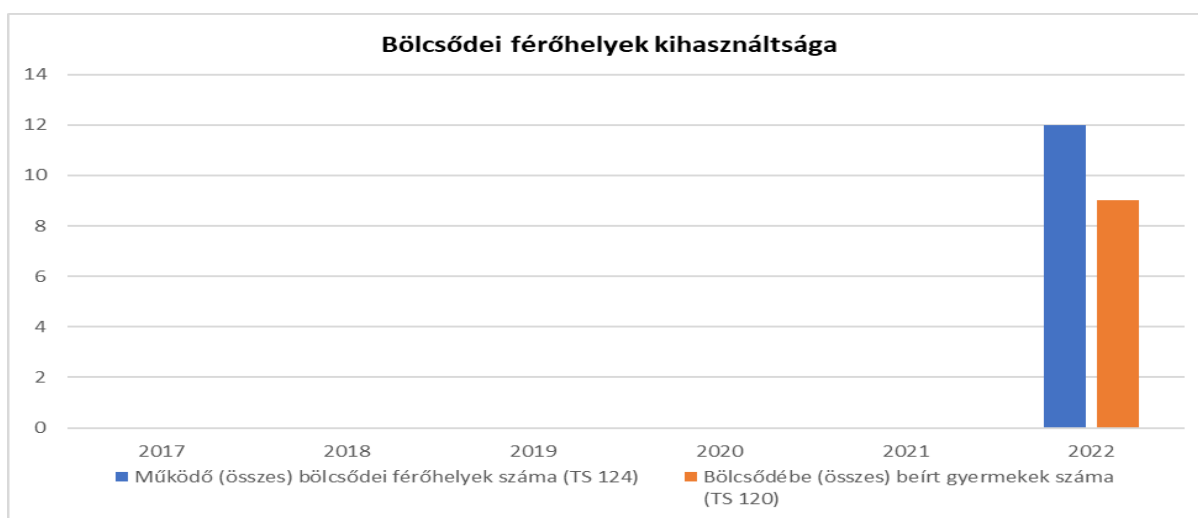
Forrás: Önkormányzati és intézményi adatgyűjtés

5.2.2. b) Bölcsődék és bölcsődébe beíratott gyermekek száma (4.3.3. b.) számú táblázatból

Év	Működő munkahelyi bölcsődei férőhelyek száma (TS 126)	Munkahelyi bölcsődébe beírt gyerekek száma (TS 122)	Működő családi bölcsődei férőhelyek száma (TS 125)	Családi bölcsődébe beírt gyerekek száma (TS 121)	Működő mini bölcsődei férőhelyek száma (TS 127)	Mini bölcsődébe beírt gyerekek száma (TS 123)	Működő (összes) bölcsődei férőhelyek száma (TS 124)	Bölcsődébe (összes) beírt gyermekek száma (TS 120)
	db	Fő	db	Fő	db	Fő	db	Fő
2017	0	0	0	0	0	0	0	0
2018	0	0	0	0	0	0	0	0
2019	0	0	0	0	0	0	0	0
2020	0	0	0	0	0	0	0	0
2021	0	0	0	0	0	0	0	0
2022	0	0	0	0	0	0	12	9

Forrás: TeIR, KSH Tstar

Somlószőlősben TOP-os pályázati támogatásból 2020-ra felépült a bölcsőde, mely jelenleg teljes kihasználtsággal működik. 2022-ig 12 volt a férőhelyek száma, 9 beiratott gyermek volt. A bölcsőde a Somlónásárhelyi Napköziotthonos Óvoda és Bölcsőde Tagintézményeként üzemel. A munkahelyek családbarát jellegéről kevés információ áll rendelkezésünkre. Nem a településen belül tudnak elhelyezkedni a gyermeküket nevelő anyák, hanem távolabbi településeken, illetve a közeli városokban.

5.3 Családtervezés, anya- és gyermekgondozás területe

A családtervezés támogatása, az anya- és gyermekgondozás többek közt a védőnői hálózat szakmai munkájának keretében valósul meg. Családtervezéssel kapcsolatban a gyermekek felvilágosítására elsősorban az általános- és középiskolákban kerül sor. Az anya- és gyermekgondozásra a települési védőnői szolgálat munkatársai kiemelt figyelmet fordítanak, nagy hangsúlyt fektetve a szociálisan nehéz helyzetben élő várandós anyukákra és gyermekeikre. Az anya- és gyermekgondozás összességében megfelelő módon biztosított településünkön, a védőnői szolgálat hatékony működéséhez szükséges személyi és tárgyi feltételek biztosítottak. A családtervezéssel, gyermekvállalással kapcsolatos tanácsadás révén a család- és gyermekjóléti szolgálat is segíti a védőnők szakmai munkáját.

Somlószőlősben a védőnő feladatai:

- a nővédelem, ezen belül a családtervezéssel kapcsolatos tanácsadás, életmód tanácsadás, az anyaságra való felkészülés segítése, valamint a lakossági célzott szűrővizsgálatok szervezésében való részvétel;
- a várandós anyák gondozása
- a gyermekágyas időszakban segítségnyújtás és tanácsadás az egészségi állapottal, az életmóddal, szoptatással, valamint a családtervezéssel kapcsolatban;
- a 0-6 éves korú gyermekek gondozása, ennek során a családlátogatás, védőnői tanácsadás keretében folyamatos, célzott és szükséglet szerinti gondozás végzése, továbbá a harmonikus szülő-gyermek kapcsolat kialakulásának, a gyermek nevelésének és a szocializációjának segítése, valamint a gyermek fejlődéséhez igazodóan az egészséges életmódhoz szükséges ismeretek nyújtása,
- az újszülöttek, a koraszülöttek, a kis súllyal születettek, valamint az egészségi és környezeti ok miatt veszélyeztetett csecsemők és gyermekek pszichoszomatikus fejlődésének fokozott figyelemmel kísérése és segítése,
- a szoptatás és az anyatejes táplálás fokozott figyelemmel kísérése, az anyatejjel való táplálás szorgalmazása különösen az első 6 hónapban, az anya tanítása a szoptatás helyes technikájára, a tejelválasztás fokozásának és fenntartásának módjaira,
- a gyermek fejlődését veszélyeztető tényező észlelésekor a háziorvos, illetve a gyermekjóléti szolgálat haladéktalan értesítése mellett a veszélyeztetett gyermek és családjának fokozott gondozásba vétele,
- a család felkészítése a beteg csecsemő és gyermek, otthoni ápolására,
- a családok tájékoztatása az életkorhoz kötött védőoltások fontosságáról, a védőoltások szervezése, nyilvántartása, jelentése,
- az óvodába járó gyermekek gondozása, szűrése, higiéniés ellenőrzésese,
- az oktatási intézménybe nem járó otthon gondozott tanköteles korú gyermek gondozása;
- a gondozott családban előforduló egészségi, mentális és környezeti veszélyeztetettség megelőzése, felismerése érdekében segítségnyújtás a helyes életvitelhez, a harmonikus, szerető családi környezet kialakításához,

- a gyermekjóléti szolgálat és a házi orvos értesítése, illetve hatósági eljárás kezdeményezése a gyermek bántalmazása, súlyos elhanyagolása, a gyermek önmaga által előidézett súlyos veszélyeztető magatartása vagy egyéb súlyos veszélyeztető ok fennállása esetén,
- figyelemfelhívás a népegészségügyi szűrővizsgálaton történő megjelenés fontosságára, továbbá tájékoztatás az önkéntesen igénybe vehető ajánlott szűrővizsgálatokról.

5.4 A nőket érő erőszak, kapcsolati erőszak

A téma vizsgálata nehézségekbe ütközik, mivel a nőket érintő erőszak egy olyan társadalmi probléma, amelyben nagyfokú látenciával kell számolnunk, az esetek többsége nem, vagy csak hosszú évek múltán kerül a hatóságok látókörébe. A bántalmazások gyakran egyáltalán nem, vagy csak minimális mértékben öltenek a külső szemlélők számára is látható formát. A helyzetet tovább nehezíti, hogy a családban, az otthon falai mögött folyó erőszak a privát szféra sérthetlenségénél fogva gyakran láthatatlan, ami az áldozat számára jelentősen megnehezíti a segítségkérést, a környezet számára pedig a segítségnyújtást.

A kapcsolati erőszakról a Btk. 212/A.§-a rendelkezik, mely alapján az, aki gyermekének szülője, továbbá az elkövetéskor vagy korábban vele közös háztartásban vagy egy lakásban élő hozzátartozója, volt házastársa, volt élettársa, gondnoka, gondnokoltja, gyámja vagy gyámoltja sérelmére rendszeresen

- a) az emberi méltóságot súlyosan sértő, megalázó és erőszakos magatartást tanúsít,
- b) a közös gazdálkodás körébe vagy közös vagyonba tartozó anyagi javakat von el és ezzel a sértettet súlyos nélkülözésnek tesz ki, ha súlyosabb bűncselekmény nem valósul meg, vétség miatt két évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

Aki a fenti személy sérelmére rendszeresen követ el

- a) a 164. § (2) bekezdése szerinti testi sértést vagy a 227. § (2) bekezdése szerinti becsületsértést, büntett miatt három évig,
- b) a 164. § (3) és (4) bekezdése szerinti testi sértést, a 194. § (1) bekezdése szerinti személyi szabadság megsértését vagy kényszerítést, egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(3) Kapcsolati erőszak elkövetőjével szemben kitiltásnak is helye van.

(4) Az (1) bekezdésben meghatározott bűncselekmény csak magánindítványra büntethető.

164. § (1) Aki más testi épségét vagy egészségét sérti, testi sértést követ el.

(2) Ha a testi sértéssel okozott sérülés vagy betegség nyolc napon belül gyógyul, az elkövető könnyű testi sértés vétsége miatt két évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(3) Ha a testi sértéssel okozott sérülés vagy betegség nyolc napon túl gyógyul, az elkövető súlyos testi sértés büntette miatt három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(4) A büntetés büntett miatt három évig terjedő szabadságvesztés, ha a könnyű testi sértést

- a) aljas indokból vagy célból,
- b) védekezésre vagy akaratnyilvánításra képtelen személy sérelmére, illetve
- c) a bűncselekmény elhárítására idős koránál vagy fogyatékoságánál fogva korlátozottan képes személy sérelmére követik el.

227. § (1) Aki a 226. §-ban meghatározottakon kívül mással szemben

- a) a sértett munkakörének ellátásával, köz megbízatásának teljesítésével vagy közérdekű tevékenységével összefüggésben vagy

b) nagy nyilvánosság előtt

a becsület csorbítására alkalmas kifejezést használ, vagy egyéb ilyen cselekményt követ el, vétség miatt egy évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) Az (1) bekezdés szerint büntetendő, aki a becsületsértést tettelesen követi el.

194. § (1) Aki mást személyi szabadságától megfoszt, büntett miatt három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

195. § Aki mást erőszakkal vagy fenyegetéssel arra kényszerít, hogy valamit tegyen, ne tegyen vagy eltűnjön, és ezzel jelentős érdeksérelmet okoz, ha más bűncselekmény nem valósul meg, büntett miatt három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

A rendőrség a nőket érintő erőszak tekintetében az alábbi tapasztalatokról számolt be:

A nőket érintő, családon belüli erőszak kapcsán tett rendőri, biztonsági intézkedések akkor válnak szükségessé, ha a sértett bejelentést tesz, rendőri segítséget kér az őt ért sérelem, bántalmazás, zaklatás, fenyegetés stb. kapcsán. Ezen alkalmak során a sértettek minden esetben megkapják a felvilágosítást arra vonatkozóan, hogy magánindítvánnyal élhetnek a bántalmazóval szemben, amennyiben nem hivatalból üldözendő a sérelmére elkövetett cselekmény. A sértettek nagy százalékban utasítják el az indítvány lehetőségét, illetve a megindult eljárások során sok esetben nem tesznek terhelő vallomást a bántalmazójukra. Emiatt nem jut el a bírósági szakaszig az eljárások nagy része, azonban az áldozatok bántalmazása tovább folytatódik, ez által ismételt rendőri intézkedések válnak szükségessé ugyanazon családoknál. Azon esetekben, ahol a bántalmazott kitart az eljárás megindulásakor tett vallomása mellett vagy kéri a távoltartást, továbbá megteszi a segítségkérő lépéseket, hogy magát és kiskorú gyermekét biztonságban tudja, ott sikeres befejezéssel zárulnak az eljárások. A sikeres végeredmény érdekében fontos és elengedhetetlen a sértett együttműködése, így a biztonsága érdekében ajánlott szabályok elfogadása, azok betartása.

Kapcsolati erőszak sértetté válásainak száma a rendőrség statisztikai adatai alapján (2020)* (Fő)

Baranya 13
Komárom 37
Bács-Kiskun 31
Nógrád 18
Békés 15
Pest 57
Borsod-Abaúj-Zemplén 14
Somogy 24
Csongrád 49
Szabolcs-Szatmár-Bereg 42
Fejér 17
Tolna 18
Győr-Moson-Sopron 25
Vas 13
Hajdú-Bihar 13
Veszprém 24
Heves 16
Zala 4
Jász-Nagykun-Szolnok 14
Országos adatok 587

*a táblázat csak a női sértettek számát jeleníti meg

Forrás: Belügyminisztérium Bűnügyi Statisztikai Rendszere
<https://bsr.bm.hu/>

A bántalmazás egy lehetséges formája, a kapcsolati erőszak sértettjeinek számát jeleníti meg a következő táblázat a 2020-as évre vonatkozóan megyék szerinti bontásban (települési bontás nem áll rendelkezésünkre), kizárólag női sértettek vonatkozásán. Veszprém megye a középkategóriában helyezkedik el, 2020-ban a kapcsolati erőszak sértettjeinek száma 24 nő volt. Ez azonban csak a felderített esetekre vonatkozó statisztika, a látenciát itt is figyelembe kell vennünk. Összességében elmondható, hogy a nőket érő erőszakos cselekedetek nagy része felderítetlen, jellemzően jó része a családban marad. A szociális szolgáltatások, a gyermekvédelmi észlelő- és jelzőrendszer működtetése, a védőnői hálózat, illetve a rendőri tevékenység eredményeként egyre többen tudják, hogy problémáikkal hova fordulhatnak segítségért. A nőket érő erőszakos cselekmények miatti rendőri riasztások száma, valamint a bántalmazás miatt tett rendőrségi feljelentések száma azonban mind a mai napig valószínűleg jelentős mértékben elmarad a tényleges esetek számától.

Mind a nyugati, mind a hazai adatok azt mutatják, hogy minden ötödik nő él vagy élt valaha olyan kapcsolatban, ahol partnere rendszeresen testileg bántalmazta őt. Ezt az adatot tovább súlyosbítja, hogy a testi erőszak csak a jéghegy csúcsa. A folyamatos lelki erőszakban élő nők száma ennél jóval magasabb.

Családon belüli erőszakra vonatkozóan nem rendelkezünk adatokkal, ez azonban nem zárja ki annak meglétét. Az önkormányzat ezért céljának tekinti, hogy olyan kampányt indít, amely segíti a nőket abban, hogy tudjanak és merjenek szót emelni ezekben, a helyzetekben.

5.5 Krízishelyzetben igénybe vehető szolgáltatások (pl. anyaothton, családok átmeneti otthona)

Somlósziólsben nincs családok átmeneti otthona, anyaothton és egyéb krízishelyzetben igénybe vehető szolgáltatás. A település közelében 2 anyaothton és egy családok átmeneti otthona található, ezek viszont általában teljes létszámmal működnek, így az elhelyezés nagyon nehéz a település közelében. Krízishelyzetben a családok a családsegítő és gyermekjóléti szolgálathoz fordulhatnak segítségért, illetve az országos területi elérhetőséggel az Országos Kríziskezelő és Információs telefonszolgálat nyújt segítséget, amely 24 órán belül nyújt elhelyezést a család számára. Somlószióls vonatkozásában az elmúlt évek viszonylatában egy esetben merült fel az anyaothton igénybevételének igénye.

5.6 A nők szerepe a helyi közéletben

Az Alaptörvény XV. cikke rögzíti, hogy a nők és a férfiak egyenjogúak. Magyarország az alapvető jogokat mindenkinek bármely megkülönböztetés, nevezetesen faj, szín, nem, fogyatékoság, nyelv, vallás, politikai vagy más vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, vagyoni, születési vagy egyéb helyzet szerinti különbségtétel nélkül biztosítja.

Somlószióls Község Önkormányzat képviselőtestületében a jelenlegi ciklusban kettő női képviselő van. A polgármesteri hivatalban viszont a 2 fő dolgozóból mindegyik nő. A településen nincs olyan szervezet, amely a nők érdekvédelmére alakult volna. Az adatok azt mutatják, hogy településünkön a megfelelő kvalitások birtokában a nők számára is elérhetők a magasabb pozíciók.

5.7 A nőket helyi szinten fokozottan érintő társadalmi problémák és felszámolásukra irányuló kezdeményezések

A munkkerőpiacon a Gyes-ről visszatérő, a roma nők és az 50 év feletti nők elhelyezkedése problémás. Össztársadalmi problémának számít a magasabb munkanélküliség a nők körében.

A nőket helyi szinten érintő társadalmi problémák felszámolására indított kezdeményezések a településen nincsenek, mivel nem érzékelhetők a nőket érő hátrányos megkülönböztetés, így annak felszámolására sem jött létre kezdeményezés.

Somlószőlősben a nőket hasonló problémák foglalkoztatják, mint az ország bármely másik településén, hiszen a „gyengébbik” nemhez tartozók igencsak egyező nehézségekkel szembesülnek országszerte. Fejlett társadalmunkban a nőkre egyre több teher hárul: egyszerre kell megfelelniük számos szerepkörnek, így például helyt kell állniuk a munka világában, a családi életben, a háztartás-vezetés és gyermeknevelés terén, valamint az idős vagy beteg hozzátartozók gondozása, ápolása során, a párkapcsolati elvárásokról nem is beszélve. Számos tényező nehezíti azonban a sokféle szerepkihívásnak történő megfelelést: a foglalkoztatás terén a hátrányos megkülönböztetés, az üvegplafon, a családi élet kapcsán a munkával való összeegyeztethetlenség, a gyermeknevelés, a háztartásvezetés, a hozzátartozókról való gondoskodás kapcsán a férfi-női munkamegosztás problémái, azaz a férfiak alacsony szerepvállalása ezen területeken, a párkapcsolat tekintetében pedig a férfiak részéről tapasztalható magas elvárások, a nőekkel kapcsolatos fiatalság-kultusz stb. Mindennek eredménye sajnos az lehet, hogy számos nő megfáradt, kiégett, stresszes és a végsőkéig kimerült lesz egy bizonyos idő után, amit megerősíteni látszanak a női depresszióval kapcsolatos statisztikák is. A szerepkihívások tehát valószínűleg folyamatosan foglalkoztatják a településünkön élő nőket is, ezért törekedni szükséges arra, hogy a helyi szintű intézkedések a nők érdekeinek figyelembevételével kerüljenek megtervezésre és megvalósításra. Ezek célja a nők terheinek mérséklése, esélyegyenlőségének megteremtése, kiegyensúlyozott életvitelük biztosítása kell, hogy legyen, akár a pozitív diszkrimináció eszközének alkalmazásával is. Arra kell törekedni továbbá, hogy a gyermekvállalást a munka világa ne büntesse, hanem támogassa, s a kisgyermekes anyukák helyzetének megkönnyítése fontos szempontként kell megjelenjen a munkahelyeken.

5.8 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

A nők helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
A dolgozó édesanyák nehéz helyzete, testi-lelki egészségük károsodása.	Kulturális és mentálhigiénés programok, sportolási és szabadidős lehetőségek biztosítása kifejezetten nők számára, nagycsaládosok számára közösségi tér/fórum létrehozása tapasztalat- és információcsere, tájékoztatás céljából.

6. Az idősök helyzete, esélyegyenlősége

Az ageizmus az életkor alapú diszkriminációt jelöli. E fogalmat Európában és a világban is főként az idősökkel szembeni diszkriminációval összefüggésben használjuk.

Az idősöket az élet számos területén éri hátrányos megkülönböztetés Magyarországon. Legjelentősebb az idősök foglalkoztatásbeli diszkriminációja, mely súlyos következményekkel jár. Ezen kívül gyakori még az egészségügyben és a szociális ellátások, szolgáltatások biztosítása területén elszenvedett diszkrimináció. Habár a 2003. évi CXXV. Törvény (Ebkvtv.) és a Munka Törvénykönyve is tiltja az életkor alapú diszkriminációt, a magyarországi idősebb korosztály már 45–50 éves kortól nagyobb mértékben kitett a foglalkoztatásbeli diszkriminációnak, mint a hasonló korú Uniós állampolgárok. Az életkor alapú megkülönböztetés az új állások betöltésénél, a létszámleépítésnél és az elbocsátásoknál is gyakori.

A fejlett társadalmakat olyan demográfiai folyamatok jellemzik, amelyek az idős korosztály nagymértékű gyarodásához vezetnek. A születéskor várható élettartam egyre inkább nő, a halandóság csökken, mindehhez pedig több évtizede alacsony gyermekszám társul, így a csökkenő számú népességen belül az idősök száma és aránya folyamatosan nő, a fiatal, aktív korosztály száma és aránya pedig csökken. Mindennek következményeképp társadalmunkban a népesség öregszik, s egy „eltartó” személyre egyre több „eltartandó” jut. Ez sajnos a társadalombiztosítási és szociális ellátórendszert jelentős kihívások elé állítja, ami a hazánkban hagyományos felosztó-kirovó nyugdíjrendszer válságához is vezethet. A kedvezőtlen demográfiai folyamatoknak köszönhetően az idősök csoportja egyre fontosabb esélyegyenlőségi célcsoportnak tekinthető, a szociális és egészségügyi szolgáltatások fókuszába került.

A nyugdíjban, nyugdíjszerű ellátásban részesülők vonatkozásában az alábbi jogszabályi rendelkezések irányadók:

A társadalombiztosítási nyugellátásról szóló 1997. évi LXXXI. törvény értelmében a kötelező társadalombiztosítási nyugdíjrendszer

1. saját jogú; és
2. hozzátartozói nyugellátásokat biztosít.

A saját jogú nyugellátások körébe tartozik:

1. az öregségi nyugdíj,

A társadalombiztosítási nyugdíjrendszer keretében járó hozzátartozói nyugellátás:

1. az özvegyi nyugdíj;
2. az árvaellátás;
3. a szülői nyugdíj;
4. a baleseti hozzátartozói nyugellátások; valamint
5. özvegyi járadék.

Időskorúak járadéka

A Szt. értelmében az időskorúak járadéka azon idős személyek részére biztosít ellátást, akik szolgálati idő hiányában a nyugdíjkorhatáruk betöltése után saját jogú nyugellátásra nem jogosultak, illetve alacsony összegű ellátással rendelkeznek.

Tehát szociális rászorultság esetén a jogosult számára a járási hivatal – az Szt-ben meghatározott feltételek szerint – időskorúak járadékát állapít meg, a megélhetést biztosító jövedelemmel nem rendelkező időskorú személyek részére nyújtott támogatás.

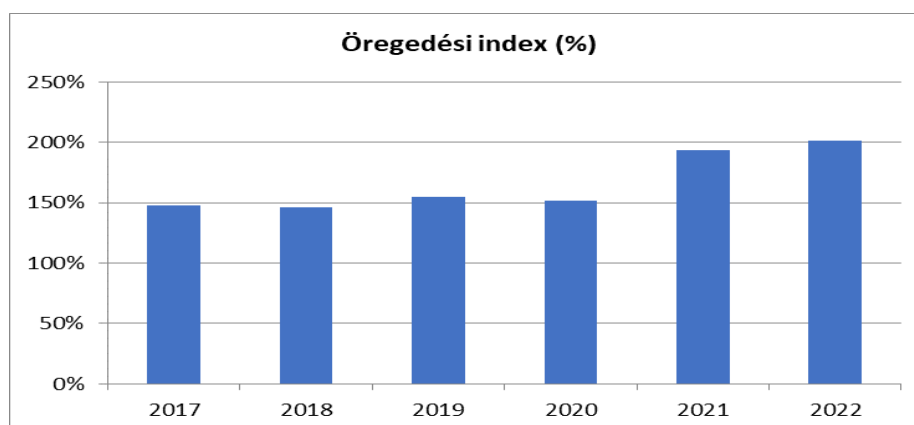
Az időskorúak családi állapotára jellemző, hogy korban előrehaladva fokozatosan csökken a házások, és növekszik az özvegyek aránya. Az egyedülálló idős embereknek – akik főleg nők - nagyobb szükségük van az önkormányzat által nyújtott szolgáltatásokra. (pl. szociális étkezés, házi segítségnyújtás)

Az időskorban jellemző megbetegedések - a daganatok, keringési zavarok, szív- és érrendszeri megbetegedések, ízületi problémák - mellett pszichés problémák is jelen vannak. Az idős ember egyedül marad, izolálódik, szellemi és fizikai aktivitása hanyatlik, önellátási képessége beszűkül. Ez nagyon sok embernél okoz pszichés megbetegedéseket.

6.1 Az időskorú népesség főbb jellemzői (pl. száma, aránya, jövedelmi helyzete, demográfiai trendek stb.)

Év	65 év feletti állandó lakosok száma (fő) (TS 026 és TS 028 összesen)	0-14 éves korú állandó lakosok száma (fő) (TS 010 és TS 012 összesen)	Öregedési index % (TS 030)
2017	127	86	147,67%
2018	129	88	146,59%
2019	133	86	154,65%
2020	132	87	151,72%
2021	141	73	193,15%
2022	141	70	201,43%

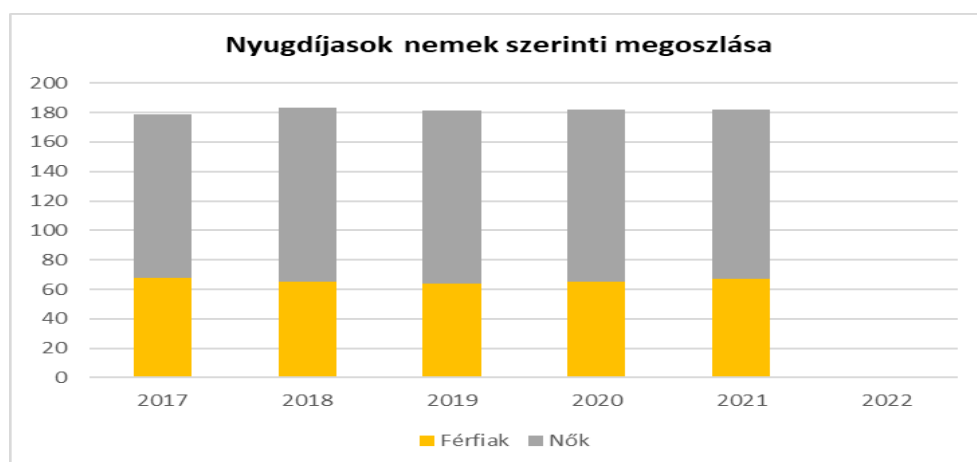
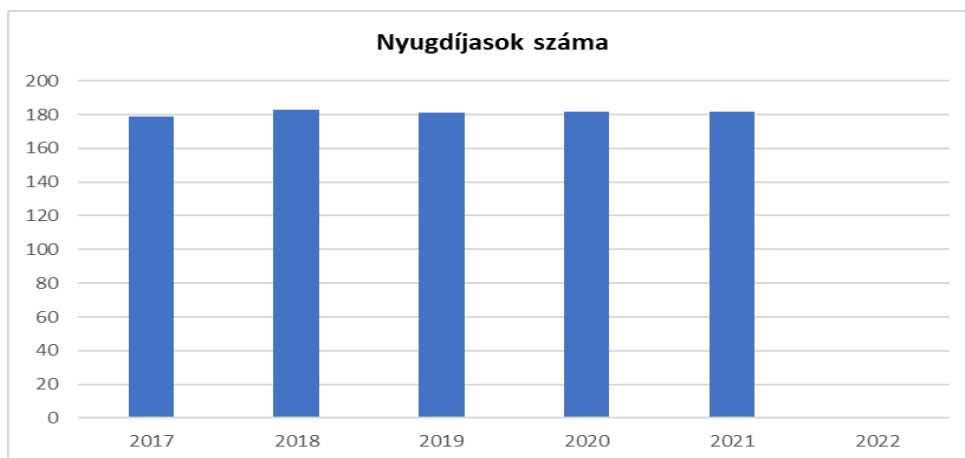
Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

Az öregedési index azt jelzi, hogy 100 fő 14 év alattira mennyi 65 éven felüli fő jut. Ez az index megmutatja, hogy az adott település népességére mi a jellemző: amennyiben az index 100 felett van, akkor a 65 év felettek vannak többen, ha 100 alatti, akkor túlsúlyban vannak a 14 év alattiak, vagyis fiatalos a népegykezerkezerzet, tehát a táblázat adatai szerint Somlósziólós község lakossága előregedett, sőt az öregedés index 2017-ről 2022-re felfelé ívelő tendenciát mutat, 2022-re már több, mint 200 %.

6.1.1. számú táblázat – Nyugdíjban, ellátásban, járadékban és egyéb járandóságban részesülők száma			
Év	Nyugdíjban, ellátásban, járadékban és egyéb járandóságban részesülő férfiak száma (TS 063)	Nyugdíjban, ellátásban, járadékban és egyéb járandóságban részesülő nők száma (TS 064)	Összes nyugdíjas
2017	68	111	179
2018	65	118	183
2019	64	117	181
2020	65	117	182
2021	67	115	182
2022	0	0	0

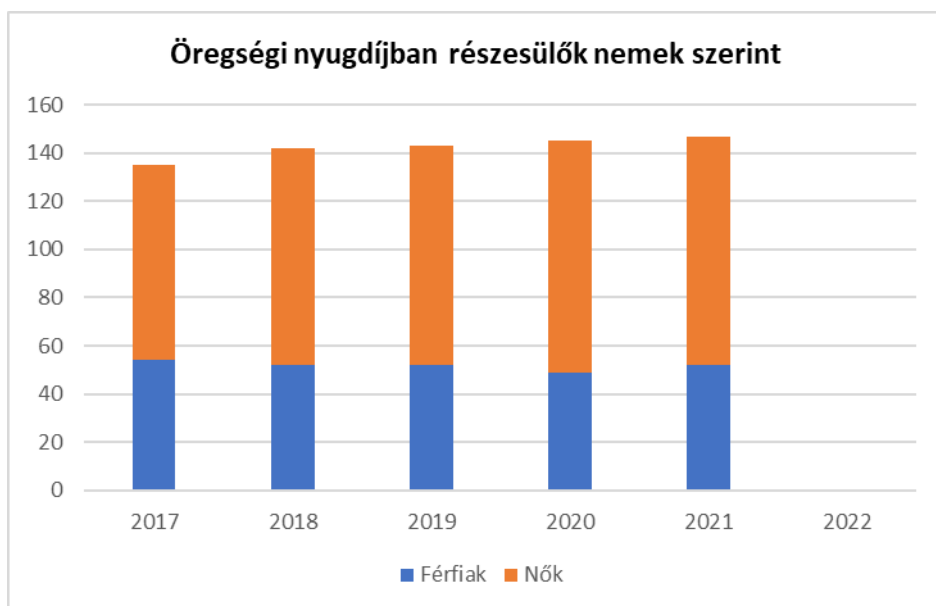
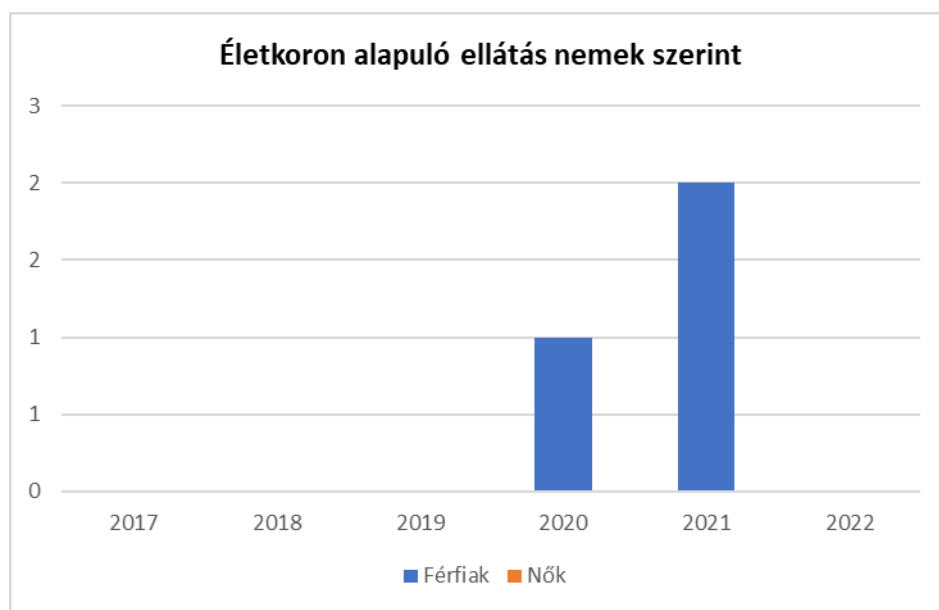
Forrás: TeIR, KSH Tstar

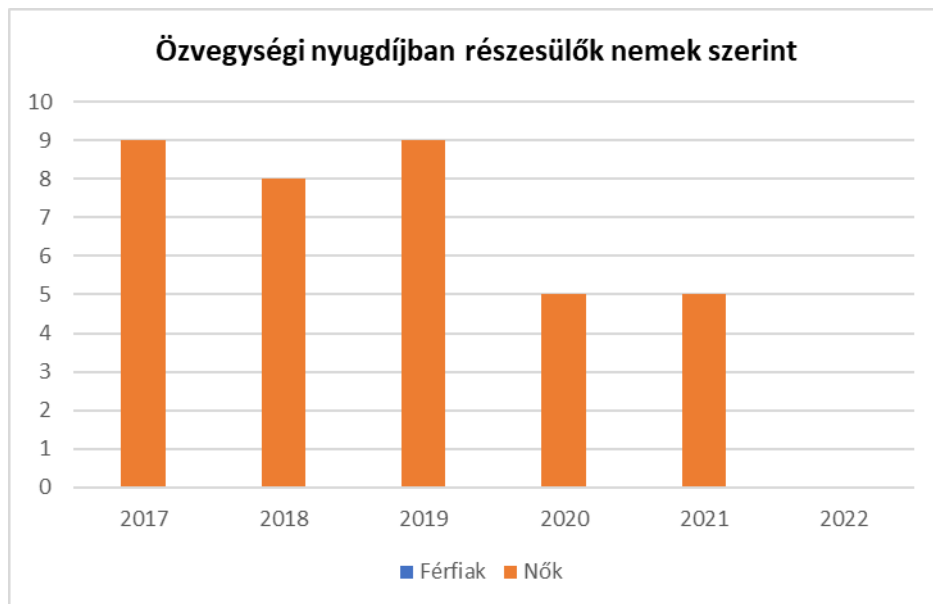

A táblázat a nyugdíjban, ellátásban, járadékban és egyéb járandóságban részesülők számát mutatja. 2022-re nincs adat. Az összes nyugdíjas száma a 2017-2022-es évek viszonylatában nagyjából ugyanannyi, 179-183 között mozog. A férfiak és nők arányát tekintve minden évben a nők aránya jóval magasabb, jóformán kétszer annyi, mint a férfiaké. Ez arra enged következtetni, hogy a településen az időskorú férfiak száma szinte feleannyi, mint a nőké, azaz a várható élettartam a nőknél jóval magasabb.

6.1.2. számú táblázat - Nyugdíjszerű ellátások							
Év	Életkoron alapuló ellátásban részesülő férfiak száma (TS 067)	Életkoron alapuló ellátásban részesülő nők száma (TS 068)	Öregségi nyugdíjban részesülő férfiak száma (TS 069)	Öregségi nyugdíjban részesülő nők száma (TS 070)	Özvegyi és szülői nyugdíjban részesülő férfiak száma (TS 071)	Özvegyi és szülői nyugdíjban részesülő nők száma (TS 072)	Időskorúak járadékában részesítettek havi átlagos száma (fő) (TS 134)
2017	0	0	54	81	0	9	0
2018	0	0	52	90	0	8	0
2019	0	0	52	91	0	9	0
2020	1	0	49	96	0	5	0
2021	2	0	52	95	0	5	0
2022	0	0	0	0	0	0	0

Forrás: TeIR, KSH Tstar

Az egyéb nyugdíjszerű ellátásokban részesülő nők és férfiak adatait az alábbiakban láthatjuk. A nemek szerinti összehasonlítást megnehezíti, hogy csak az életkoron alapuló ellátásban és öregségi nyugdíjban részesülők esetében rendelkezünk a férfiak és nők adataival is, az időskorúak járadékában részesítettek esetében az adatok hiányosak. Összességében annyi megállapítható, hogy a nyugdíjszerű ellátásokban részesülők közt e táblázat adatai szerint is több a nő, mint a férfi.

6.2 Idősek munkaerő-piaci helyzete

Az Ft. 24. §-a értelmében a nyugdíjazáshoz közel álló álláskereső részére nyugdíj előtti álláskeresési segély, valamint költségterítés jár. Az álláskeresési segély feltételeit a Ft. 30. §-a rögzíti.

a) idősek, nyugdíjasok foglalkoztatottsága;

A nyugdíjasok foglalkoztatása kapcsán a jogszabályi környezet jelentős korlátokat állít, ugyanakkor az utóbbi időszakban számos változtatás szolgálta az idősek foglalkoztatottságának bővülését, nyugdíj utáni munkavállalásuk elősegítését.

2013. július 1-jével lépett hatályba a társadalombiztosítási nyugellátásról szóló 1997. LXXXI. törvény 83/C. § (1) bekezdése, mely kimondja, hogy a Kormány rendeletében – a közfeladatellátás biztosítása érdekében – meghatározott kivétellel az öregségi nyugdíj folyósítását – az öregségi nyugdíj kezdő időpontjától, öregségi nyugdíjasként létesített jogviszony esetén pedig a jogviszony létesítésének hónapját követő hónap első napjától a jogviszony megszűnése hónapjának utolsó napjáig – szüneteltetni kell, ha a nyugdíjas közalkalmazotti jogviszonyban, költségvetési intézménynél köznevelési foglalkoztatotti jogviszonyban, egészségügyi szolgálati jogviszonyban, rendvédelmi igazgatási szolgálati jogviszonyban, honvédelmi alkalmazotti jogviszonyban, kormányzati szolgálati jogviszonyban, adó- és vámhatósági szolgálati jogviszonyban, politikai szolgálati jogviszonyban, biztos jogviszonyban, köztisztviselőként vagy közszolgálati ügykezelőként közszolgálati jogviszonyban, bírói szolgálati viszonyban, igazságügyi alkalmazotti szolgálati viszonyban, ügyészségi szolgálati viszonyban, a rendvédelmi feladatokat ellátó szervek hivatásos állományának szolgálati jogviszonyáról szóló törvény szerinti hivatásos szolgálati jogviszonyban vagy a Magyar Honvédséggel szerződéses vagy hivatásos szolgálati viszonyban áll.

E rendelkezés nem segíti elő a közszférában történő munkavállalást nyugdíjasként, ugyanakkor a versenyszférában számos intézkedés járul hozzá a nyugdíjasok foglalkoztatásának bővítéséhez.

(A Munka Törvénykönyve szerinti munkaviszonyban foglalkoztatott nyugdíjas dolgozó keresetét 2019. január 1-je óta kizárólag a 15% SZJA terheli, a járulékok megfizetése alól mentesül, a munkáltató pedig a szociális hozzájárulási adó (19,5%) és a szakképzési hozzájárulás (1,5%) megfizetése alól mentesül, azaz egy nyugdíjas munkavállaló alkalmazása kevesebbe kerül neki, mint egy aktív korú munkavállaló foglalkoztatása).

Az időskorú, nyugdíjas személyek foglalkoztatása több szempontból is hasznos. A munkavállaló számára elsősorban az alábbi tényezők miatt lehet előnyös a nyugdíj melletti munkavégzés:

- többletjövedelemre tehet szert általa,
- lefoglalja magát,
- fizikailag, szellemileg aktív maradhat,
- társasági életet élhet, kevésbé fenyegeti az időskori elmagányosodás,
- nyugdíjasként is a társadalom hasznos tagjának érezheti magát.

A munkáltató számára pedig főleg a következő szempontok miatt lehet vonzó lehetőség a nyugdíjas dolgozó alkalmazása:

- olcsóbb, mint az aktív korú munkavállaló alkalmazása,
- jelentős mértékű munkatapasztalattal rendelkezik,
- kevesebb családi, magánéleti kötöttsége van, ezért rugalmasabb munkaerőt jelenthet, mint aktív korú társai.

A nyugdíj mellett munkát végző idős népesség aránya Magyarországon (3%), Budapesten e mutató az országos értéknek több mint duplája (7%), de elmarad az EU-15-ök átlagától (8%). Az idősek foglalkoztatása a fővárosban a pénzügyi és kereskedelmi területen jelentős. A munkaerőpiaci részvétel tekintetében nem csak a 60 éven felüli korosztály mondható problematikusnak, hanem az idősödő (50-60 év körüli), még aktív korú korosztályoké is. A munkaadók a munkavállalókat az életkor előrehaladtával egyre kevésbé alkalmazzák szívesen. A nyugdíjasok jövedelmi helyzetükre tekintettel szívesen létesítenének munkaviszonyt, végeznének jövedelem kiegészítő tevékenységet. Erre az esély csekély, kivéve, ha speciális tudással, gyakorlattal rendelkeznek, amelyet a munkaadó nem tud más személy foglalkoztatásával megoldani. A nyugdíjas foglalkoztatás értelmezését a nyugdíjkorhatár felemelése jelentősen megváltoztatja. Az időskorúak foglalkoztatásának egyéni, gazdasági és társadalmi hozadéka is van, ezért az ilyen jellegű törekvéseket érdemes támogatni, ugyanakkor Somlószőlősben nem kimondottan jellemző a nyugdíjasok nagyarányú foglalkoztatása. A Somló-hegyen, szőlészeti munkával, egyszerűsített foglalkoztatás keretében lehet dolgozni nekik is.

6.2. számú táblázat - Hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás terén (a 3.2.2. táblázatból)

Nyilvántartott álláskeresők száma összesen	Év	2017	2018	2019	2020	2021	2022
	Fő összesen	17	17	31	39	15	31
41-45 év (TS 042)	Fő	2	1	4	7	1	5
	%	11,76%	5,88%	12,90%	17,95%	6,67%	16,13%
46-50 év (TS 043)	Fő	1	1	5	0	1	3
	%	5,88%	5,88%	16,13%	0,00%	6,67%	9,68%
51-55 év (TS 044)	Fő	1	3	2	3	1	4
	%	5,88%	17,65%	6,45%	7,69%	6,67%	12,90%
56-60 év (TS 045)	Fő	4	4	2	4	1	3
	%	23,53%	23,53%	6,45%	10,26%	6,67%	9,68%
61 éves, vagy afeletti (TS 046)	Fő	3	4	8	8	7	7
	%	17,65%	23,53%	25,81%	20,51%	46,67%	22,58%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

Somlószőlősben 2017-ben a nyilvántartott álláskeresők száma 17 fő volt, 2022-ben ez a szám 31-re nőtt. A 2020-as évi emelkedéshez képest 2021-ben kevesebb, mint a felére csökkent az összesített létszám. A 2019. évben a 61 évesnél idősebb lakosság körében duplájára emelkedett a nyilvántartott álláskeresők száma, 8 főre, majd ez a szám a későbbi években csak egygyel csökkent.

b) tevékeny időskor, élethosszig tartó tanulás, idősök, nyugdíjasok foglalkoztatásának lehetőségei a közintézményekben, foglalkoztatásukat támogató egyéb programok a településen;

A településen sajnos az idősök tanulását segítő program nincs. Az idős korosztályba tartozók sétákat tesznek a faluban esténként. Tervben van egy nyugdíjasklub létrehozása, helyiséget tud biztosítani az önkormányzat hozzá.

c) hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén.

A foglalkoztatás terén időseket ért hátrányos megkülönböztetés kapcsán konkrét esetről nincs tudomásunk, de mivel egy rendkívül kiszolgáltatott munkaerő-piaci csoportról beszélünk, így településünkön is lehetséges a velük szembeni diszkrimináció előfordulása. A nyugdíjazás előtt álló munkavállalók különösen nagy nehézségekkel szembesülnek a munkaerőpiacon, sok munkáltató nem szívesen alkalmazza őket, és a vállalati leépítéseknek is gyakori célpontjai. Ezen a helyzeten javíthat a hatályos Munka Törvénykönyvének azon rendelkezése, hogy a munkáltató a nyugdíjasnak nem minősülő munkavállaló határozatlan tartamú munkaviszonyát a munkavállalóra irányadó öregségi nyugdíjkorhatár betöltését megelőző öt éven belül csak a munkavállaló munkaviszonyt ellehetetlenítő magatartása, illetve súlyos kötelezettség-szegés okán történő felmondással szüntetheti meg. (Mt. 66. § (4) bekezdés)

Általánosságban elmondható, hogy az idősök közül az, aki akar és tud is dolgozni még, a Somló-hegyen a szőlőmunkálatokban megtalálhatja a megfelelő munkát.

6.3 A közszolgáltatásokhoz, közösségi közlekedéshez, információhoz és a közösségi élet gyakorlásához való hozzáférés

A szociális alapszolgáltatások megszervezésével az állam és a települési önkormányzat segítséget nyújt a szociálisan rászorulóknak részére saját otthonukban és lakókörnyezetükben önálló életvitelük fenntartásában, valamint egészségi állapotukból, mentális állapotukból vagy más okból származó problémáik megoldásában.

Ha az életkoruk, egészségi állapotuk, valamint szociális helyzetük miatt rászoruló személyekről az alapszolgáltatások keretében nem lehet gondoskodni, a rászorultakat állapotuknak és helyzetüknek megfelelő szakosított ellátási formában kell gondozni.

a) az idősek egészségügyi és szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférése;

Az idősek egészségügyi ellátásokhoz való hozzáférése az egészségügyi ellátórendszeren belül biztosított. Az egészségügyi alapellátást Somlószőlősben a házi orvos biztosítja. Ezen kívül a településen házi segítségnyújtás működik, melynek célja: az ellátást kérő számára saját otthonában önálló életvitelének fenntartását biztosító gondoskodás, valamint egészségi állapot, mentális állapot, vagy más okból származó problémák megoldása. A házi segítségnyújtás feladata: elsősorban az önmaguk ellátására saját erőből teljesen már nem képes személyek otthonukban történő gondozása.

Ennek megfelelően gondozónőink feladatai közt szerepelhet:

- fürdetés, mosdatás, személyes higiéné megtartásában segédkezés
- bevásárlás
- öltöztetés
- segítségnyújtás étkezéseknél
- vérnyomásmérés, vércukormérés, diéta ellenőrzés
- gyógyszerelés felügyelete, inzulinozás
- mentális gondozás
- közvetlen környezet rendben tartása
- szociális ügyintézés
- személyszállítás.

Jelenleg 2 fő gondozónő segít a falu időseinek.

Településünkön szociális étkeztetés is biztosított. Az étkeztetés keretében azoknak a szociálisan rászorultaknak a legalább napi egyszeri meleg étkezéséről gondoskodik az Önkormányzat, akik azt önmaguk, illetve eltartottjaik részére tartósan vagy átmeneti jelleggel nem képesek biztosítani.

A somlószőlői falugondnoki szolgálat szakmai programja alapján cél a hátrányos helyzetű, szolgáltatáshiányos kistelepülések esélyegyenlőségének növelése, az ott élők életfeltételeinek javítása, a közszolgáltatásokhoz való hozzájutás és a szociális alapellátások kiépítésének elősegítése, a települések szolgáltatási funkcióinak bővítése, közösségfejlesztés, valamint a jobb életminőség elérése. Igény szerint a kistérségi közlekedési szolgáltatásokban való részvétel. A falugondnoki szolgálat az önkormányzat rendelete, az 1/2000. (I.7.) SZCSM rendelet 39.§-ában foglaltak, valamint a helyi szükségletek alapján

- közvetlen, személyes szolgáltatásokat (ezen belül alap- és kiegészítő feladatokat), valamint
- az önkormányzati feladatok megoldását segítő, közvetett szolgáltatásokat végez.

A szolgáltatás igénybevételére jogosultak köre: a településen lakóhellyel rendelkező személy, aki szociális körülményei, ezen belül kora, egészségi állapota és egyéb aktuális élethelyzete alapján alkalmilag vagy tartósan jogosulttá válik a falugondnoki szolgáltatás igénybevételére. A falugondnoki szolgáltatás valamennyi eleme térítésmentes.

A falugondnok fontos feladata az Szt., mint jelzőrendszeri tag minőségében a gyermekjóléti szolgálat igénybevételéhez nyújtott segítség, az ezen intézményekkel, szakemberekkel való folyamatos kapcsolattartás, igény esetén a szakemberek szállítása.

A falugondnok munkája során folyamatosan figyelemmel kíséri a lakosság, és különösen a veszélyeztetett családok életkörülményeit. Észlelnie kell a veszélyhelyzeteket, a különböző szenvedélybetegségeket (alkohol, drog stb.). Különös figyelemmel kell lennie a gyermekek helyzetére, az esetleges gyermekbántalmazásra, a családon belüli erőszakra. Amennyiben ilyen esetek tudomására jutnak, azonnal köteles tájékoztatni a fenntartót, hogy a szükséges intézkedésekre (megelőzés, kríziskezelés) sor kerülhessen.

A falugondnok részt vesz a veszélyhelyzetek elhárítását célzó intézkedésekben (otthonba szállítás, gyermekjóléti és családsegítő szolgálattal való együttműködés, a krízishelyzetben lévő családok szakemberekkel történő látogatása).

A jelzőrendszer elemeként figyelemmel kíséri továbbá a magányosan élőket, esetleges egészségromlásukról tájékoztatja a háziorvost. Amennyiben azt tapasztalja, hogy önmagukról saját háztartásukban már segítséggel sem képesek gondoskodni, jelzi az ellátás szükségességét a fenntartónak, illetve a szociális intézményhálózat munkatársainak. A magatehetetlen személyek esetében gondoskodik a hozzátartozók értesítéséről, a kórházba vagy otthonba került egyedülálló falusi lakosokat látogatja.

A falugondnoki szolgáltatás az alábbi szolgáltatási elemeket biztosítja:

- szállítás,
- megkeresés
- közösségi fejlesztés.

1. **Szállítás:** javak, vagy szolgáltatások eljuttatása az igénybe vevőhöz, vagy az igénybe vevő eljuttatása a közszolgáltatások, szolgáltatások, munkavégzés, közösségi programok, családi kapcsolatok helyszínére, ha szükségleteiből adódóan mindezek más módon nem oldhatóak meg.

A, A falugondnoki szolgálat közvetlen, személyes szolgáltatások körébe tartozó alapfeladatai

a) Közreműködés az étkeztetésben

A feladatellátás tartalma, módja: A falugondnok kiemelt, közvetlen alapfeladata az igénybevevők részére a napi étkeztetésben való közreműködés, mely történhet a napi egyszeri meleg étel éthordóban történő házhoz szállítással, illetve szükség szerint egyéb más módon. Kapcsolódó feladata a szolgáltatást igénybe vevőkkel való beszélgetés során a további alapellátási igények felmérése és továbbítása a fenntartó felé. A falugondnok a további szolgáltatásokra vonatkozó igényeket írásban rögzíti, előjegyzi, ill. javaslatot tesz a fenntartónak azok megoldására.

b) Közreműködés a házi segítségnyújtás biztosításában

A feladatellátás tartalma, módja: A falugondnok segítséget nyújthat a házi segítségnyújtásban részesülő ellátott számára azon szükségletek kielégítésében, amelyeket a saját háztartásában nem tud megoldani (igénybevevő eljuttatása a közszolgáltatások, közösségi programok, családi kapcsolatok helyszínére, etetés, gyógyszerelés, személyi higiénia biztosítása, egészségügyi ellátások, stb). A szociális segítő és a személyi gondozó szállítása, eljuttatása a szolgáltatást igénylőhöz.

A falugondnok segítséget nyújthat a rászorultak fizikai erejét és/vagy mozgásképességét meghaladó feladatok megoldásában:

- ház körüli, szakképesítést nem igénylő feladatok (villanykörte, gázpalack, zár stb. cseréje),
- kisebb, speciális szakértelmet nem igénylő javítások,
- nehezebb tárgyak mozgatása, hó eltakarítás, fűnyírás (szükség esetén közhasznú munkások bevonásával)
- a napi életvitel fenntartásához szükséges alapvető élelmiszerek, vegyi áruk, fogyasztási cikkek stb. beszerzése. A falugondnok az igénybevevő által jelzett beszerzési igényt írásban rögzíti, a vásárlásra előleget vesz át, és a kért árucikkeket megvásárolja. A vásárlásról köteles nyugtát kérni, és a vásárolt árucikkekre az igénybevevőtől kapott készpénzzel a bizonylat átadásával – a beszerzett áru átadásával egyidejűleg! – elszámolni.

Az ellátottak köre: Fizikai, mentális (koruk, egészségi állapotuk) és szociális állapotuk miatt rászoruló azon személyek, akik önmaguk ellátására, illetve szükséges létfenntartási cikkek beszerzésére más módon nem képesek.

c) Egészségügyi ellátáshoz való hozzájutás biztosítása

1) Háziorvosi rendelésre szállítás

A falugondnoki szolgáltatás egyik kiemelten fontos feladata a szolgáltatást igénylő lakos orvosi ellátáshoz való hozzájuttatása, igény szerint a választott háziorvosi rendelésre, szükség esetén a település közigazgatási területén kívül is. Az egészségi állapota szerint helyben is igényelheti az orvoshoz való szállítást. Mivel a fertőző, vagy életveszélyben lévő betegek szállítása szakszerű ellátást igényel, ezért a falugondnok ezen személyek szállítását nem végezheti, a falugondnok kötelessége a szakszerű ellátás megszervezése (mentő, orvos hívása), és közreműködhet a betegszállítás megszervezésében is. A falugondnok a feladatellátáshoz szükséges alapvető elsősegély nyújtási ismereteket a falugondnoki alapképzésen, illetve a továbbképzések során szerzi meg.

2) Egyéb egészségügyi intézménybe való szállítás- szakrendelésre szállítás

Az ezen egészségügyi intézményekbe való szállítása előzetes időpont egyeztetés, orvosi beutaló alapján történik.

3) Gyógyszerkiváltás, gyógyászati segédeszközökhez való hozzájutás biztosítása

A falugondnok a gyógyszerkiváltást, a gyógyászati segédeszközök beszerzését az ellátottak és a házi orvos szokásjoga, igénye szerint végzi.

Amennyiben a szolgáltatást igénybevevő lakos állapota lehetővé teszi, saját maga váltja ki a gyógyszereit, ellenkező esetben a falugondnok vásárolja meg, és hordja ki az ellátottak számára.

Az ellátottak köre: Betegek, mozgáskorlátozottak, kismamák, kisgyermekes családok, idősek, akik számára a közlekedés elsősorban egészségi állapotuk, életkoruk, egyéni élethelyzetük és szociális helyzetük miatt nehézséget okoz.

4) Az óvodáskorú, iskoláskorú gyerekek szállítása

A települések infrastrukturális hiányosságaiból adódóan egyre nagyobb szükség van a falugondnoki szolgálat ezen szolgáltatására. A gyermekszállítási feladatok egyik része a segítségnyújtás, másik része pedig az aprófalvakban élő gyermekek esélyegyenlőségét biztosító szolgáltatásokhoz való hozzájutás segítése (logopédiai és egyéb fejlesztő foglalkozások, úszásoktatás, zenetanulás, néptánc, sportolási lehetőségek, színház, bábszínház, mozi).

Egyéb gyerekszállítás: A gyermekek szabadidős programra, óvodai/iskolán kívüli rendezvényekre, kirándulásokra, sport tevékenységekre, versenyekre, ünnepekre stb. való szállítása is a falugondnoki szolgálat egyik alapfeladata. A falugondnoki gépjárműnek meg kell felelni a gyermekszállítás feltételeinek, rendelkeznie kell a szükséges tárgyi – személyi feltételekkel.

B, A falugondnoki szolgálat közvetlen, személyes szolgáltatások körébe tartozó kiegészítő feladatai

a) A közösségi, művelődési, sport- és szabadidős rendezvények szervezése, segítése

A feladatellátás tartalma, módja: A falugondnoki szolgálat egyik fő célja a településen élők életminőségének javítása, nemcsak az alapfeladatok biztosításával, de a közvetlen, kiegészítő feladatokkal is. A feladat elvégzésében nagy szerepe van a falugondnoknak, aki központi szerepet tölt be a településen, ő az, aki a legjobban ismeri a település lakóit és szükségleteit, és tartalmaz kapcsolatrendszerrel bír.

A falugondnok tevékenysége a településen kívüli közösségi, kulturális események szervezésére is kiterjed, azoknak rendszeres szervezője lehet: falunap, színházlátogatás, nyugdíjasok kirándulása.

b) Egyéni hivatalos ügyek intézésének segítése, lakossági igények továbbítása

A feladatellátás tartalma: Segítségnyújtás a lakosság hivatalos ügyeinek intézésében, amely történhet a szolgáltatást igénylők adott hivatalokba, intézményekbe történő szállításával, illetve

az ügyek falugondnok által történő elintézésével, aki ez esetben megbízottként/meghatalmazottként jár el. Ide tartozik a különféle ügyek elintézéséről (milyen ügyben hova kell fordulni, hol, milyen dokumentumokat kell beszerezni, ill. benyújtani) való tájékozódás és tájékoztatás is. A falugondnok munkája során köteles a lakosságot érintő gondokat az önkormányzat felé tolmácsolni, valamint az önkormányzat intézkedéseit a lakossággal megismertetni, és a visszajelzéseket továbbítani. Feladatellátása során rendszeres kapcsolatban van a lakossággal, problémáikat, kéréseiket meghallgatja. Az önkormányzati munkát segíti a hivatal leveleinek, szórólapjainak kézbesítésével, a hirdetések hirdetőtáblára történő kihelyezésével.

c) Egyéb lakossági szolgáltatások biztosításában való közreműködés

A feladatellátás tartalma: Olyan feladatok tartoznak ide, amelyek közvetlenül egyik korábban felsorolt feladathoz sem tartoznak, azonban a társadalmi, gazdasági változások szükségessé teszik az újonnan felmerült igények kielégítését, különösen

- napi beszerzések: a mindennapi megélhetéshez szükséges áruk (pl. alapvető élelmiszerek beszerzése és házhoz szállítása)
- nagybevásárlás: az igénybevevők bevásárlóközpontokba való eljuttatásával vagy – megbízásuk alapján – a falugondnok által történő nagyobb tételben történő egyidejű beszerzések, melyek egyik célja az ellátottak korlátozott anyagi lehetőségeinek kímélése a nagybani bevásárlással elérhető megtakarítással (nyáron cukor- és gyümölcsbeszerzés, pl. „szedd magad akciók” helyszínére szállítás, télen a disznóvágással kapcsolatos beszerzések, ünnepi bevásárlások (karácsony, szilveszter, húsvét).
- a saját fogyasztás céljára háziállatot tartó lakosok számára táp, állatgyógyszerek és az állattartáshoz szükséges egyéb eszközök, gépek beszerzése és házhoz szállítása.
- tartós fogyasztási cikkek, háztartási és mezőgazdasági kisgépek szervizbe szállítása.

Az ellátottak köre: azok a rászorultak, akik a fenti szolgáltatásokat igénylik, s azok teljesítéséről más módon nem tudnak gondoskodni, illetve az számukra aránytalan terhet jelentene.

A falugondnoki szolgálat egyik legfontosabb célcsoportja az időskorúak köre, a számukra nyújtott szolgáltatások elsőbbséget élveznek. Cél, hogy megkapják azon segítő szolgáltatásokat, amelyek révén minél hosszabb ideig otthonukban, megszokott lakókörnyezetükben élhessenek, és – egészségi állapotuk függvényében – legyen lehetőségük a helyi köz- és kulturális életben, programokban is – aktívan részt venni. Ezen szolgáltatás biztosítása csak és kizárólag önkormányzati időkereten és költségvetési kereten belül valósul meg.

C, Önkormányzati feladatok megoldását segítő közvetett szolgáltatások

A falugondnok közreműködik azon önkormányzati feladatok megoldásában is, amelyeknek célja nem személyesen és közvetlenül az egyes rászorulóknak, igénybevevők szükségleteinek kielégítése, hanem közvetetten élvezik annak hasznát.

- a) A település ellátását, működését szolgáló anyag- és árubeszerzés az önkormányzat számára.
- b) A falugondnoki szolgálat működtetésével kapcsolatos teendők ellátása.
- c) Az önkormányzati, intézményi információk közvetítése a lakosság részére (írások, anyagok, szórólapok terjesztése, a helyi hirdetőtáblákon való elhelyezés, illetve a szórólapok házhoz juttatása).

A feladatellátás módja: a fenntartó utasításai alapján, összehangolva a falugondnoki szolgáltatás személyes szolgáltatást jelentő alapfeladataival.

2. **Megkeresés:** szociális problémák által érintett vagy veszélyeztetett azon egyének közvetlen, illetve közvetett módon történő elérése vagy felkutatása (a releváns szolgáltatásokhoz való hozzájutás céljából), akik vélhetően jogosultak egy adott szolgáltatásra, de azt bármilyen elérni nem tudják.

A falugondnok további feladata: a helyben vagy a közigazgatási területen működő szociális ellátórendszer szolgáltatásainak igénybevételeire vonatkozó információk felkutatása, erről a lakosság tájékoztatása.

A, A falugondnoki szolgálat közvetlen, személyes szolgáltatások körébe tartozó alapfeladatai

- a) Közreműködés az étkeztetésben

A falugondnok szállításon kívüli feladata a településen élő lakosokkal való beszélgetés során a további étkezési igények felmérése és továbbítása a fenntartó felé, illetve a megszervezésében való közreműködés.

- b) Közreműködés a házi segítségnyújtás biztosításában

A házi segítségnyújtás keretében a falugondnok azon feladatokat látja el, amelyek kívül esnek a szociális segítő és a személyi gondozó által végezhető feladatok körén (háztartási vagy háztartást pótló segítségnyújtási, illetve gondozási feladatok).

A falugondnok napi szinten figyelemmel kíséri az idős, egészségi állapotukban korlátozott, főleg egyedül élő embereket. Szükség szerint jelzéssel él a megfelelő szakma képviselője felé (családsegítő családgondozó, házi-segítségnyújtó), amennyiben azt tapasztalja, hogy önmagukról saját háztartásukban is már csak segítséggel képesek gondoskodni. A folyamatos ellátást, gondozást igénylő személyek esetében gondoskodik a hozzátartozók értesítéséről, ennek hiányában a fenntartó segítségével eljár az ellátott személy intézményi elhelyezésében.

- c)Az egészségügyi ellátáshoz való hozzájutás segítése

A falugondnok a sokrétű munkájának köszönhetően napi szinten kapcsolatban van a település lakosaival, így lehetősége van figyelemmel kísérni az egyedül élőket, főként az idős embereket. Abban az esetben, ha valakinek az egészségi állapotában olyan mértékű romlás következik be, amit már ő maga nem tud, vagy egyéb okok miatt képtelen szakembernek jelezni, azt a falugondnok teszi meg, és tájékoztatja a háziorvost.

Prevenációs cézzal segíti a település lakosait egészségi állapotuk megőrzését azzal, hogy részt vesz a szűrővizsgálatok szervezésében, és tájékoztatja a lakosságot a lehetőségekről.

- d) Közreműködés a közösségi és szociális információk szolgáltatásában

A feladatellátás tartalma, módja: A falugondnok a helyi közösségi élet főszereplője, aki nemcsak szállítási, de szervezési, lebonyolító funkciót is ellát. A közösségi programokon aktívan részt vesz, aktivizál, bevon. Ehhez felméri a lakosok szükségleteit, igényeit, összegez, továbbítja a fenntartó felé, majd a szükséges információkat eljuttatja a település lakói számára.

e) Közreműködés az egyéb alapszolgáltatásokhoz való hozzáférésben

A feladatellátás tartalma: Segítségnyújtás a lakosság hivatalos ügyeinek intézésében, amely történhet a szolgáltatást igénylők adott hivatalokba, intézményekbe történő szállításával, illetve az ügyek falugondnokok által történő elintézésével.

A Gyvt. alapján a falugondnok a mindennapi munkája során folyamatosan figyelemmel kíséri és észleli a veszélyeztetett családok, egyének életkörülményeit. Észleli a veszélyhelyzeteket, a különböző szenvedélybetegségeket, függőségeket (alkohol, drog stb.), különös tekintettel a gyermekek helyzetére, az esetleges gyermekbántalmazásra, a családon belüli erőszakra. Megfelelő információ esetén jelzési kötelezettségének eleget téve elősegíti a szükséges, prevenció intézkedéseket (megelőzés, kríziskezelés).

3. Közösségi fejlesztés: egy településrész, település vagy térség lakosságát érintő integrációs szemléletű, bátorító- ösztönző, informáló, kapcsolatszervező tevékenység, amely különböző célcsoportokra vonatkozó speciális igényeket tár fel, szolgáltatásokat kezdeményez, közösségi együttműködéseket valósít meg.

A, A falugondnoki szolgálat közvetlen, személyes szolgáltatások körébe tartozó kiegészítő feladatai

a) Közösségi, művelődési, sport és szabadidős tevékenységek szervezése, segítése

A falugondnok egyik fő feladata lehet a település közösségi életének fellendítése, fenntartása. Személyiségével hat a közösségre, a településen élők számára minta, példakép lehet, mely nagymértékben meghatározza a közös programok minőségét, gyakoriságát.

Minden korosztály számára hasznos, értékes, maradandó kulturális, sport és szabadidős programokat szervez, mint pl. színház, mozi, nyugdíjas találkozó, elszármazottak találkozója, más település programjain való részvétel.

b) Önkormányzati feladatok megoldását segítő, közvetett szolgáltatások

c) Önkormányzati információk közvetítése a lakosság részére

A fenntartó által meghatározott közösségi programokról való tájékoztatás a lakosság részére, szórólapok kiosztása, ösztönzés a programokon való részvételre.

Az ellátás igénybevételének módja: A szolgáltatással ellátott település lakossága a helyben szokásos tájékoztatási módokat szerint értesül a szolgáltatás igénybevételének lehetőségekről. A személyes gondoskodást nyújtó szociális ellátások, így a falugondnoki szolgáltatás igénybevétele is önkéntes, az ellátást igénylő, illetve törvényes képviselője kérelmére, indítványára történik. A lakosok szolgáltatás iránti igényeiket a falugondnoknál személyesen vagy telefonon, a szolgáltatást fenntartó önkormányzat hivatalában pedig személyesen jelezhetik a szolgáltatásról tájékoztató dokumentumokban megjelölt személynél. A szolgáltatásra igényt tartó személy a településen belüli szolgáltatási igényét minimum 1 munkanappal előbb bejelentheti és egyeztetheti a falugondnokkal, a településen kívüli szolgáltatási igényét pedig 3 munkanappal előbb kell bejelentenie és egyeztetnie. A feladatellátás egyrészt a bejelentés sorrendjétől, másrészt a bejelentett probléma fontosságától függ. Azon szolgáltatási, szállítási igényeket,

amelyek eltérnek a rendszeres tevékenységektől, a falugondnoknak az igénybevételt megelőzően 1 munkanappal jeleznie kell a fenntartó számára. A falugondnoki szolgáltatás során az igények teljesítésének mérlegelésekor ügyelni kell arra, hogy az időben is rendszeres, közvetlen, személyes szolgáltatások körébe tartozó alapellátási feladatok nem sérülhetnek, valamint a gazdaságosság szempontjának figyelembe vételével kell dönteni.

A szolgáltatásról szóló tájékoztatás helyi módja: a helyben szokásos módon történik, a települési hirdetőtáblákon, illetve Somlószőlős Község Önkormányzatának honlapján (www.somloszolos.hu). A falugondnoki szolgáltatás igénybevételével kapcsolatban tájékoztatást a falugondnok (munkaidejében személyesen és mobiltelefonon) és a polgármester, a képviselő-testület nyújt. A szolgáltatással kapcsolatos tájékoztatási kötelezettség: a szolgáltatásokkal és a felmerülő problémákkal kapcsolatban tájékoztatást munkaidejében a falugondnok, a polgármester, illetve a Somlószásárhelyi Közös Önkormányzati Hivatal dolgozói adnak.

A kapcsolattartás lehetséges módjai:

- személyesen: a falugondnoki szolgálattal való kapcsolattartásra az esetek többségében az igénybevételkor kerül sor.
- telefonon: a falugondnok számára biztosítani kell a telefonon történő mobil elérhetőséget, hogy az igénybevevők távollétében is jelezni tudják számára szükségleteiket.
- írásban: rendszeres ellátási igényét, észrevételeit és esetleges panaszait az ellátottak írásban is jelezheti a szolgáltatás fenntartójának.

Az ellátottak és a személyes gondoskodást végző személyek jogainak védelmével kapcsolatos szabályok a somlószőlősi falugondnoki szakmai program alapján: A falugondnoki szolgáltatást igénybe vevőnek joga van szociális helyzetére, egészségi és mentális állapotának megfelelő, és a szolgáltatás által nyújtható teljes körű ellátásra, valamint egyéni szükségletei, speciális helyzete vagy állapota alapján az egyéni ellátás, szolgáltatás igénybevételére. A szociális szolgáltatások biztosítása során az egyenlő bánásmód követelményét be kell tartani. A falugondnok a szolgálat által biztosított szolgáltatást olyan módon végzi, hogy figyelemmel legyen az ellátást igénybe vevőket megillető alkotmányos alapjogok maradéktalan és teljes körű tiszteletben tartására, különös figyelemmel az élethez, emberi méltósághoz, a testi épséghez, valamint a testi-lelki egészséghez való jogra. A falugondnoki szolgáltatás adott időpontban történő igénybevételének indokoltságát a falugondnok, illetve a fenntartó az igénylő adott élethelyzete, rászorultsága alapján állapítja meg, függetlenül az igénybe vevő egyéb, az akut élethelyzetet nem feltétlenül befolyásoló körülményeitől (családi körülmények, jövedelmi helyzet stb.), a falugondnoki szolgálat az ellátottak élethelyzetükből adódó szükségleteit köteles kielégíteni.

Az ellátást igénybe vevőnek joga van a szolgáltatás működésével kapcsolatos legfontosabb adatok megismeréséhez és megilleti személyes adatainak védelme, valamint a magánéletével kapcsolatos titokvédelem, különös tekintettel az egészségi állapotával, személyes körülményeivel, jövedelmi viszonyaival, szociális helyzetével kapcsolatos információkra.

Panasztételi eljárás: panasszal a fenntartó felé írásban beadott kérelemmel lehet fordulni. A panaszt a fenntartó/munkáltató vagy megbízottja 10 munkanapon belül köteles elbírálni és írásban megválaszolni. Amennyiben a szolgáltatás igénylője a választ nem tartja kielégítőnek, az ellátottjogi képviselő útján érvényesítheti jogait. A területileg illetékes ellátottjogi képviselő nevét, elérhetőségét az Önkormányzat, illetve a Somlószásárhelyi Közös Önkormányzati Hivatal Somlószőlősi Kirendeltségének épületében jól látható helyen, jól olvasható nyomtatásban kötelező kifüggeszteni.

A falugondnoki szolgáltatást végzők jogai: A falugondnoki szolgáltatást végző közalkalmazott számára biztosítani kell, hogy a munkavégzéshez kapcsolódó megbecsülést megkapja, tiszteletben tartsák emberi méltóságát és személyiségi jogait, munkáját elismerjék, valamint a

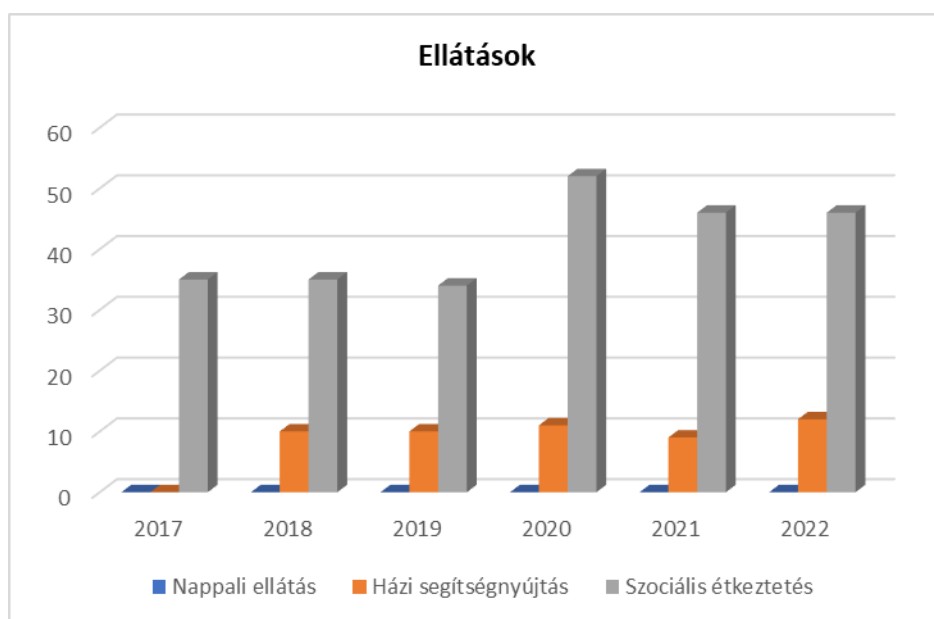
fenntartó megfelelő munkavégzési körülményeket biztosítson számára. A közalkalmazott munkakörében – esetlegesen – történő felelősségre vonása csak a fentiekkel arányosítható. A falugondnok jogosult munkavállalói jogainak érvényesítésére a Munka Törvénykönyve és a Közalkalmazotti törvény alapján.

Ellátottjogi képviselő

Az Szt. 94/K.§ (1) bekezdése értelmében „Az ellátottjogi képviselő a személyes gondoskodást nyújtó alap- és szakosított ellátást biztosító intézményi elhelyezést igénybe vevő, illetve a szolgáltatásban részesülő részére nyújt segítséget jogai gyakorlásában. Működése során tekintettel van az egészségügyi és a hozzájuk kapcsolódó személyes adatok kezeléséről és védelméről szóló 1997. évi XLVII. törvény rendelkezéseire.”

Év	65 év feletti lakosság száma (férfiak TS 026, nők TS 028)	Nappali ellátásban részesülő időskorúak száma (TS 129)	Házi segítségnyújtásban részesülők száma (TS 130)	Szociális étkeztetésben részesülők száma (TS 131)
	Fő	Fő	fő	fő
2017	127	0	0	35
2018	129	0	10	35
2019	133	0	10	34
2020	132	0	11	52
2021	141	0	9	46
2022	141	0	12	46

Forrás: TeIR, KSH Tstar

A táblázat adataiból megállapíthatjuk, hogy 2017 és 2022 közt folyamatosan nőtt a 65 év feletti lakosság száma, 127-ről 142-re, ami azt jelenti, – ahogyan azt már korábban is megállapítottuk – hogy a lakosság öregszik a településen. Nappali ellátásban a táblázat szerint a vizsgált időszakban nem részesült senki. Házi segítségnyújtásban részesülők számát tekintve 2017-ben

nincs adat, 2018-2022 közt 9-12 fő között mozgott. A szociális étkeztetést viszonylag magas számban veszik igénybe a település lakói, a csúcspont 2020-ban volt, 52 fővel.

b) kulturális, közművelődési szolgáltatásokhoz való hozzáférés;

A somlószőlői idősök kulturális rendezvényeken vesznek részt. Somlószőlős Önkormányzat képviselő-testülete támogatja az idősök programokon való részvételét. Az időskorúak mozi és színházlátogatáson nem vettek részt, de a könyvtárba és az önkormányzat által szervezett programokra szívesen járnak. Falunapon, fűzőversenyeken aktív résztvevők. Templomba rendszeresen járnak.

A somlószőlői könyvtár számottevő könyvvállományával rendelkezik, hetente kétszer van nyitva. A közművelődési intézmény akadálymentesített és a programokat az idősök ingyenesen látogathatják, így a kulturális szolgáltatásokhoz történő hozzáférés lehetősége teljeskörűen biztosított helyben.

c) idősök informatikai jártassága;

A mai modern világban már a fiatalabb korosztályok tagjai is nehezebben tudják követni a dinamikusan fejlődő információs technológiát, az idősök viszont gyakorta teljes mértékben kiszorultak az informatikai vívmányok, az internet nyújtotta előnyökből. Legtöbbjük számára a számítógép kezelése, valamint az internet-használat teljesen ismeretlen és nehezen elsajátítható tudást jelent. Szükséges lehet kifejezetten idősöket célzó tanfolyamok indítására, hiszen a digitális kompetenciafejlesztés, a tudatos internethasználat megalapozása, az önálló ismeretszerzés képességének kialakítása, valamint az elektronikus ügyintézési ismeretek elsajátításának elősegítése jelentős mértékben hozzájárulhat az idősök esélyegyenlőségének növekedéséhez.

Somlószőlősben nincsenek olyan programok, tanfolyamok, melyek kifejezetten az idősebb korosztály informatikai tudását hivatottak fejleszteni.

d) a generációk közötti programok:

A településen rendezett programok mindig úgy vannak megszervezve, hogy minden korosztály megtalálja számára a megfelelő elfoglaltságot, így az idősebb korosztály mindig jelen van a falu által szervezett rendezvényeken. Szerencsére sok példát látni arra, hogy a fiatalabb generáció tagjai törődéssel viszonyulnak a szépkorú lakossághoz. A rendezvényeken több alkalommal kedveskedtek a helyi óvodások valamilyen általuk készített műsor formájában az idősebb korú lakosság számára. Volt olyan év, hogy a település Képviselő-testülete megajándékozta az lakosságot azért, hogy tiszteletüket és megbecsülésüket fejezzék ki településünk szépkorú lakói felé. Az idősök napja minden évben meg van tartva. Ezek a programok, rendezvények mind lehetőséget kínálnak az inter-generációs kapcsolatok kialakítására, ápolására, és felhívják a fiatalabbak figyelmét arra, hogy az idős emberek mennyire fontos tagjai a társadalomnak, illetve a helyi közösségnek.

6.4 Az idősöket, az életkorral járó sajátos igények kielégítését célzó programok a településen

Településünkön az idősöket a „Somvirág” Nyugdíjas Klub fogja össze. A helyi rendezvényeken műsorral lép fel e nyugdíjasokból álló énekkar, bár az elmúlt években kicsit alábbhagyott. A falunapon rendezett rendezvényeken az idősebb korosztály mindig jelen van, így a fiatalabbakkal tudnak kommunikálni, mesélni nekik a régi időkről.

Az idős korosztályhoz tartozók életkorukból adódóan speciális igényekkel rendelkeznek, ezen igényeket a település önkormányzata, intézményei, civil szervezetei figyelembe veszik a programok szervezése és megvalósítása során. A bűnözés szempontjából az idősök kiszolgáltatott, védtelen csoportot alkotnak, nem is nagyon válnak a környéken – még vagy on elleni – bűncselekmények áldozataivá sem. A rendőrség közbiztonsági előadást tart évente egyszer a közmeghallgatás keretében, ezzel elősegítve áldozattá válásuk megelőzését, és a sérelmükre elkövetett bűncselekmények számának csökkenését.

Feladatként jelentkezik az egészségfejlesztéshez szükséges szemlélet és tudatosság erősítése. Hangsúlyt kell fektetni az alkalomszerű szűrések, szervezett, célzott népegészségügyi szűrővizsgálatok biztosítására, a népbetegségek számító betegségek kiszűrésére, különösen a vércukor, vérnyomás, koleszterin stb.; védőoltások beadására (pl. influenza ellen). Fontos az idősödő és az idős korosztály számára az életmód tanácsadás, az egészségfejlesztő közösségi programok, szűrővizsgálatok, amelyek lehetőséget biztosítanak az egészséges életmód és lelki egészség megőrzésére, valamint nagyban hozzájárulnak az elsődleges és másodlagos megelőzéshez, valamint az egészség megőrzéséhez. A község nem csupán időseink biztonságára fordít kiemelt figyelmet, hanem arra is, hogy minden lehetőséget kihasználjon a nyugdíjas korosztály tagjainak megörvendeztetésére, ezért Somlószőlős nem csupán az Idősek napját ünnepli meg minden évben,

A koronavírus járvány következtében az utóbbi időszakban volt olyan év, mikor a rendezvényt nem lehetett megtartani, azonban 2022-ben a járványügyi szabályozás betartásával sikerült megszervezni a programot időseink nagy örömeire. A járványhelyzettel kapcsolatban fontos még kiemelni azt is, hogy mivel a koronavírus által egyik legveszélyeztetettebb csoportot az időskorúak képezik, így többféle módon kerültek értesítésre az idős lakók a járvánnyal kapcsolatos tudnivalókról, illetve az oltás fontosságáról. Semmilyen program nem lehet olyan fontos, mint az idősek egészségének védelme, ezért erre kiemelt figyelmet fordított településünk.

6.5 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

Az idősök helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
Az időskorú lakosság elmagányosodása, bezárkózása.	Közösségi életbe, programokba való bevonásuk.

7. A fogyatékkal élők helyzete, esélyegyenlősége

Az esélyegyenlőségi célcsoportok közül talán a fogyatékossgal élők esetében a legegységértelműbb az egyenlő bánásmód követelményének mibenléte és az esélyegyenlőség előmozdításának szükségessége. Rendkívül sérülékeny és kiszolgáltatott társadalmi csoportról van szó, akik számára minden lehetséges segítséget meg kell adni ahhoz, hogy a társadalom integráns, teljes jogú tagjaiként, a lehető legönállóbb életvitel biztosítása mellett, akadálymentes környezetben élhessenek. A vonatkozó jogszabályokra a következőkben térünk ki röviden annak érdekében, hogy a releváns fogalmak és az állami szabályozás alapvető elemei tisztázásra kerüljenek. Magyarország Alaptörvénye kimondja, hogy az ország külön intézkedésekkel védi a fogyatékossgal élőköt (XV. cikk, (5) bekezdés), valamint, hogy fogyatékossgal esetén minden magyar állampolgár törvényben meghatározott támogatásra jogosult. (XIX. cikk, (1) bekezdés). Mindezzel, valamint a nemzetközi szabályozással összhangban alkotta meg az Országgyűlés a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról szóló 1998. évi XXVI. törvényt (a továbbiakban: Fot.) amely kimondja, hogy a fogyatékos emberek egyenlő méltóságú, egyenrangú tagjai társadalmunknak, akik azonban a mindenkit megillető jogokkal és lehetőségekkel csak jelentős nehézségek árán vagy egyáltalán nem képesek élni.

A fogyatékos emberek a társadalom egyenlő méltóságú, egyenrangú tagjai, akik a mindenkit megillető jogokkal és lehetőségekkel csak jelentős nehézségek árán vagy egyáltalán nem képesek élni. A törvény célja a fogyatékos személyek jogainak, a jogok érvényesítési eszközeinek meghatározása, továbbá a fogyatékos személyek számára nyújtandó komplex rehabilitáció szabályozása, és mindezek eredményeként a fogyatékos személyek esélyegyenlőségének, önálló életvitelének és a társadalmi életben való aktív részvételének biztosítása. (Fot. 1. §) A törvény meghatározza a fogyatékos személy fogalmát: az a személy, aki tartósan vagy véglegesen olyan érzékszervi, kommunikációs, fizikai, értelmi, pszichoszociális károsodással - illetve ezek bármilyen halmozódásával - él, amely a környezeti, társadalmi és egyéb jelentős akadályokkal kölcsönhatásban a hatékony és másokkal egyenlő társadalmi részvételt korlátozza vagy gátolja. (Fot. 4. § a) pont) A Fogyatékossgal élő személyek jogairól szóló egyezmény és az ahhoz kapcsolódó Fakultatív Jegyzőkönyv kihirdetéséről szóló 2007. évi XCII. törvény a fogyatékossgal élők szempontjából fontos nemzetközi egyezményt hirdetett ki, melynek célja valamennyi emberi jog és alapvető szabadság teljes és egyenlő gyakorlásának előmozdítása, védelme és biztosítása valamennyi fogyatékossgal élő személy számára, és a velük született méltóság tiszteletben tartásának előmozdítása. (1. cikk)

7.1 A településen fogyatékossgal élő személyek főbb jellemzői, sajátos problémái

Az Európai Unióhoz történő csatlakozás egyik feltétele, hogy az állampolgárok – köztük a fogyatékossgal élő emberek – számára megteremtődjön az esélyegyenlőség a társadalmi élet minden színterén; a fizikai és kulturális környezetben, a lakhatás és közlekedési eszközök használata, a szociális és egészségügyi ellátás, az iskoláztatási és munkaalkalmak, a kulturális és társadalmi élet, valamint a sport és a szórakozás területén is.

A hazai fogyatékossgügyi politika kiemelkedő sikere, hogy hazánk volt a világon az első állam, amely mind az Egyezményt, mind pedig a Jegyzőkönyvet ratifikálta a 2007. évi XCII. törvénnyel. Az Egyezmény szerint „fogyatékossgal élő személy minden olyan személy, aki hosszan tartó fizikai, értelmi, szellemi vagy érzékszervi károsodással él, amely számos egyéb akadállyal együtt korlátozhatja az adott személy teljes, hatékony és másokkal egyenlő társadalmi szerepvállalását”.

A fogyatékossgügy – és általában az esélyegyenlőség – talán legfontosabb feladata, hogy az államigazgatás területén meghonosodjon a mainstreaming elve, vagyis az a szemlélet, hogy a

fogyatékos emberek ügye nem (csak) szociális kérdés: valamennyi ágazat, minden közigazgatási szereplő kötelessége és felelőssége, hogy a saját területén érvényesítse a fogyatékos emberek esélyegyenlőségének szempontjait, és megtegye az ehhez szükséges szakmapolitikai lépéseket.

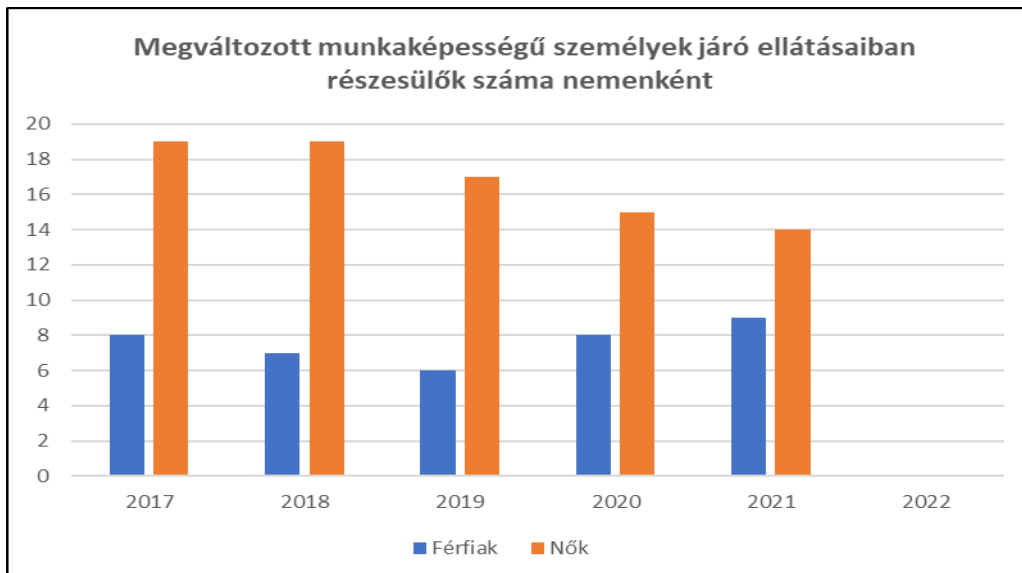
Mint általában az esélyegyenlőség területén, a fogyatékoságügyben is a társadalmi szemléletformálás az egyik legnagyobb kihívás. Komoly kihívás, és súlyos feladat hárul a döntéshozókra és végrehajtókra a társadalom egésze tekintetében: mindenki számára világossá kell tenni, hogy a fogyatékos emberek integrációja mindannyiunk feladata, és – bár jelentős anyagi forrásokat emészt fel – nem csupán pénz kérdése. Az egyenlő esélyű hozzáférés nemcsak liftek, rámpák, speciális táblák vagy éppen hangos térkép alkalmazását jelenti, hanem azt a szemléletet is, amely a fogyatékos embert egyenjogúnak és egyenrangúnak tekinti. Ennek egyik igen fontos eszköze az esélyegyenlőségi tervek elkészítése és az abban foglaltak végrehajtása is.

Az egyenlő esélyű hozzáférés egyik eszköze az akadálymentesítés, amelynek fogalma az utóbbi években teljesen új tartalmat nyert: ma már valamennyi fogyatékosági csoporthoz tartozó ember – azaz a mozgássérült, a látássérült, a hallássérült, az értelmi fogyatékos, autista és súlyosan-halmozottan fogyatékos emberek – speciális szükségleteinek figyelembevételét kell a komplex akadálymentesítés, azaz az egyenlő esélyű hozzáférés megteremtése alatt érteni. Ez olyan eszközök, és megoldások telepítését jelenti, amely lehetővé teszi, hogy egy-egy szolgáltatást a mozgássérült embereken túl látás- vagy hallássérült, valamint értelmi fogyatékos emberek is igénybe vehessenek. (Hangos térkép, indukciós hurok, könnyen érthető tájékoztató füzetek, stb.) A kulcs az, hogy ma már nem pusztán épületek akadálymentesítéséről, hanem a közszolgáltatások egyenlő esélyű hozzáféréséről beszélünk, amely tehát magában foglalja az épületek komplex akadálymentességét, de annál jóval több.

Településünkön 4 fő mozgáskorlátozott személy él.

7.1.1 számú táblázat - Megváltozott munkaképességű személyek ellátásaiban részesülők száma nemenként			
Év	Megváltozott munkaképességű személyek ellátásaiban részesülők száma - Férfiak (TS 061)	Megváltozott munkaképességű személyek ellátásaiban részesülők száma - Nők (TS 062)	Összesen
2017	8	19	27
2018	7	19	26
2019	6	17	23
2020	8	15	23
2021	9	14	23
2022	0	0	0

Forrás: TeIR, KSH Tstar

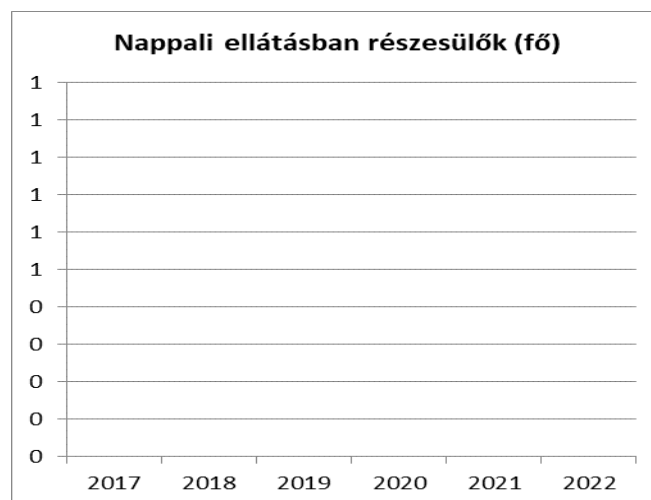

A táblázat adatai alapján megállapítható, hogy a megváltozott munkaképességű személyek ellátásaiban részesülők közt sokkal több minden évben a nők száma a településen, mint a férfiaké. 2022-re nincs adat.

**7.1.2. számú táblázat - Nappali ellátásban részesülő
fogyatékkal élők száma**

Év	Nappali ellátásban részesülő fogyatékos személyek száma (TS 128)
2017	0
2018	0
2019	0
2020	0
2021	0
2022	0

Forrás: TeIR, KSH Tstar; és helyi adatszolgáltatók

A 7.1.2. számú táblázat nem tartalmaz adatokat a nappali ellátásban részesülő fogyatékosok számáról.

- a) fogyatékossgal élő személyek foglalkoztatásának lehetőségei, foglalkoztatottsága, védett foglalkoztatás, közfoglalkoztatás;

A Fot. 15. § (1) bekezdése értelmében a fogyatékos személy lehetőség szerint integrált, ennek hiányában védett foglalkoztatásra jogosult. A foglalkoztatást biztosító munkáltató köteles biztosítani a munkavégzéshez szükséges mértékben a munkahelyi környezet, így különösen a munkaeszközök, berendezések megfelelő átalakítását. Az átalakítással kapcsolatos költségek fedezésére a központi költségvetésből támogatás igényelhető. (Fot. 15. § (2) bekezdés)

Ha a fogyatékos személy foglalkoztatása az integrált foglalkoztatás keretében nem megvalósítható, úgy számára speciális munkahelyek működtetésével a munkához való jogát lehetőség szerint biztosítani kell. A védett munkahelyet a központi költségvetés normatív támogatásban részesíti. (Fot. 16. §)

A foglalkoztatási törvény szerint fogyatékossgal élő munkavállaló, aki tartósan vagy véglegesen olyan érzékszervi, kommunikációs, fizikai, értelmi, pszichoszociális károsodással - valamint ezek bármilyen halmozódásával - él, amely a környezeti, társadalmi és egyéb jelentős akadályokkal kölcsönhatásban a hatékony és másokkal egyenlő társadalmi részvételt korlátozza vagy gátolja. (Flt. 57/B. § (4) bekezdés f) 3.)

Megváltozott munkaképességű személy:

- a rehabilitációs hatóság vagy jogelődjei által végzett hatályos minősítés alapján
 - akinek az egészségi állapota a rehabilitációs hatóság komplex minősítése alapján 60 százalékos vagy kisebb mértékű,
 - aki legalább 40 százalékos egészségkárosodással rendelkezik, az erről szóló szakvélemény, szakhatósági állásfoglalás, hatósági bizonyítvány alapján,
 - akinek a munkaképesség-csökkenése 50-100 százalékos mértékű,
- aki a komplex minősítés alól jogszabály rendelkezése alapján mentesül, rokkantsági ellátás folyósításának időtartama alatt. (Flt. 58. § (5) bekezdés m) pont)

Somlószólsóben a közfoglalkoztatás nyújt lehetőséget a munkavállalásra. A helyzetelemzést nehezíti, hogy nem állnak rendelkezésünkre pontos statisztikai adatok a fogyatékossgal élők foglalkoztatásával kapcsolatban. Annyi bizonyos, hogy a tartós egészségi problémával, fogyatékossgal élő emberek munkaerő-piaci lehetőségei erősen korlátozottak, így minden segítséget meg kell adni számukra ahhoz, hogy elhelyezkedési esélyeik növekedjenek. Szintén fontos a munkáltatók ösztönzése a megváltozott munkaképességű munkavállalók alkalmazására. Ennek eszköze a meglévő törvényi szabályozásban foglalt kedvezmények, támogatások megismertetése a munkáltatókkal, az érzékenyítő programok, illetve a megváltozott munkaképességű munkavállalók előnyeinek hangsúlyozása a munkáltatók felé.

A megváltozott munkaképességű személyek ellátásairól és egyes törvények módosításáról szóló 2011. évi CXCI. törvény 2. § (1) bekezdése kimondja, hogy megváltozott munkaképességű személyek ellátásaira jogosult az a kérelem benyújtásakor 15. életévét betöltött személy, akinek az egészségi állapota a rehabilitációs hatóság komplex minősítése alapján 60 százalékos vagy kisebb mértékű (a továbbiakban: megváltozott munkaképességű személy), és aki

- a kérelem benyújtását megelőző
 - 5 éven belül legalább 1095 napon át,
 - 10 éven belül legalább 2555 napon át vagy
 - 15 éven belül legalább 3650 napon át a Tbj. 5. §-a szerinti biztosított volt;
- keresőtevékenységet nem végez és
- rendszeres pénzellátásban nem részesül.

A megváltozott munkaképességű személyek ellátásai a rehabilitációs hatóság komplex minősítése keretében megállapított rehabilitációs javaslatról függően:

- a) rehabilitációs ellátás, vagy
- b) rokkantsági ellátás. (3. § (1) bekezdés)

b) munkavállalást segítő lehetőségek;

A tartós egészségügyi problémákkal, illetve fogyatékkal élő emberek foglalkoztatását nehezítik a széleskörű fogyatékosági típusok és fokozatok. A különböző fogyatékosági típusok más-más lehetőségeket és igényeket generálnak mind a munkavállaló, mind a munkaadó részéről. Somlószőlősből a megváltozott munkaképességű személyek munkavállalását elősegíti, hogy az akadálymentesítés egyre több helyen megvalósul akár részlegesen, akár teljeskörűen. A célunk az, hogy a közeljövőben minél nagyobb mértékű akadálymentesítés valósuljon meg. A közintézményekben az akadálymentesítés biztosított.

c) hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén;

A településen nem fordult elő hátrányos megkülönböztetés.

d) önálló életvitelt támogató helyi intézmények, szolgáltatások, programok.

Sajnos nincs a településen önálló életvitelt támogató helyi intézmény, szolgáltatás, program. Külön szolgáltatások, illetve programok nincsenek a településen. A közeli, 25 km távolságban lévő Ajka városban a Molnár Gábor Óvoda Általános Iskola, Speciális Szakiskola és Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény és a Molnár Gábor Műhely Alapítvány várja programjaival a fogyatékkal élőket.

7.2 Fogyatékkal élő személyek pénzügyi és természetbeni ellátása, kedvezményei

A fogyatékosággal élők számára számos pénzügyi és természetbeni ellátástípus került meghatározásra. Az alábbiakban ezeket ismertetjük röviden.

1) **Fogyatékosági támogatás** (Fot. 22. § - 23/A. §)

Havi rendszerességgel járó pénzügyi ellátás, amelynek célja a fogyatékosággal élő személy esélyegyenlőségének növelése, illetve anyagi hozzájárulás a súlyos fogyatékoságból eredő társadalmi hátrányok mérsékléséhez.

Jogosultja az a 18. életévét betöltött súlyosan fogyatékos személy, aki az ellátás igénylésének időpontjában Magyarországon élő magyar állampolgár, letelepedett, valamint bevándorolt jogállású, illetve hontalanként elismert.

A fogyatékosági támogatás összege évenként változik: a nyugellátások évenkénti rendszeres emelésére vonatkozó szabályai szerint, azzal megegyező mértékben emelésre kerül. A támogatás havi összege 2023. január 1-jétől

- 29.677, Ft, ha a súlyosan fogyatékos személy hallási fogyatékos -függetlenül az önkiszolgálási képesség meglététől, vagy hiányától-, illetve akkor is ilyen összegű a fogyatékosági támogatás havonta, ha a súlyosan fogyatékos személynek nem hallási, hanem más fogyatékosága van és önkiszolgálási képessége nem hiányzik;
- 36.527, Ft, ha a súlyosan fogyatékos személynek nem hallási, hanem más fogyatékosága van és önkiszolgálási képessége hiányzik, vagy halmozottan fogyatékos.

2) **Rokkantsági járadék** (A rokkantsági járadékról szóló 83/1987.(XII.27.) MT rendelet)

Rokkantsági járadékra jogosult az a személy, akinek a 25. életéve betöltése előtt keletkezett egészségkárosodása legalább 70%-os mértékű, és nyugellátásban, baleseti nyugellátásban vagy megváltozott munkaképességű személyek ellátásában nem részesül.

A rokkantsági járadékra jogosult személy egészségi állapotát a döntésben meghatározott időpontban felül kell vizsgálni. A rokkantsági járadék folyósítása mellett jövedelmi és időbeli korlátozás nélkül lehet kereső tevékenységet folytatni. A rokkantsági járadékban részesülő személy utazási kedvezményre jogosult. Az ellátás havi összege 2023. január 1-jétől 53.830 Ft.

3) **Megváltozott munkaképességű személyek ellátásai** (A megváltozott munkaképességű személyek ellátásairól és egyes törvények módosításáról 2011. évi CXCI. törvény)

Megváltozott munkaképességű személyek ellátásaira jogosult az a kérelem benyújtásakor 15. életévét betöltött személy, akinek az egészségi állapota a rehabilitációs hatóság komplex minősítése alapján 60 százalékos vagy kisebb mértékű (a továbbiakban: megváltozott munkaképességű személy), és aki

- a kérelem benyújtását megelőző
 - 5 éven belül legalább 1095 napon át,
 - 10 éven belül legalább 2555 napon át vagy
 - 15 éven belül legalább 3650 napon áta Tbj. 5. §-a szerinti biztosított volt;
- keresőtevékenységet nem végez és
- rendszeres pénzellátásban nem részesül.

A megváltozott munkaképességű személyek ellátásai a rehabilitációs hatóság komplex minősítése keretében megállapított rehabilitációs javaslatról függően:

- rehabilitációs ellátás, vagy
- rokkantsági ellátás. (3. § (1) bekezdés)
 - a) Rehabilitációs ellátás

A rehabilitálható megváltozott munkaképességű személy rehabilitációs ellátásra jogosult. (4. §)

Az ellátás keretében a megváltozott munkaképességű személy

- a rehabilitáció sikeres megvalósulása érdekében szükséges szolgáltatásokra, valamint
- pénzügyi ellátásra jogosult.

A rehabilitációs ellátásban részesülő személy a rehabilitációs hatósággal történő együttműködésre köteles, amelynek keretében teljesíti a rehabilitációs tervben foglalt kötelezettségeket. Ennek keretében a rehabilitációs ellátásban részesülő személy köteles

- a rehabilitációs hatóságnál a rehabilitációs tervben meghatározott időpontban megjelenni,
- értesítési kötelezettségét teljesíteni,
- aktívan munkahelyet keresni,
- a felajánlott rehabilitációs szolgáltatást, valamint a támogatott képzési lehetőséget elfogadni, megfelelő munkahelyhez jutást elősegítő munkaerő-piaci programban részt venni, és megfelelő munkahelyre szóló állásajánlatot elfogadni, ideértve a közfoglalkoztatás keretében történő foglalkoztatást is. (6. § (1) - (3) bekezdés)

b) Rokkantsági ellátás

A megváltozott munkaképességű személy rokkantsági ellátásra jogosult, ha a rehabilitációja nem javasolt. (5. § (1) bekezdés)

Rokkantsági ellátást kell megállapítani annak a megváltozott munkaképességű személynek is,

- akinek a foglalkoztathatósága rehabilitációval helyreállítható, vagy
- aki tartós foglalkozási rehabilitációt igényel és a kérelem benyújtásának, vagy a felülvizsgálat időpontjában az öregségi nyugdíjkorhatár betöltéséig hátralevő időtartam az 5 évet nem haladja meg. (5. § (2) bekezdés)

c) Kivételes rokkantsági ellátás

Különös méltánylást érdemlő körülmények fennállása esetén kivételes rokkantsági ellátás állapítható meg annak a megváltozott munkaképességű személynek,

- akinek a rehabilitációs hatóság komplex minősítése alapján az egészségi állapota 50 százalékos vagy kisebb mértékű,
- akinek a rehabilitációs hatóság komplex minősítése alapján a rehabilitációja nem javasolt, vagy rehabilitálható, de a kivételes rokkantsági ellátás iránti kérelem benyújtásának időpontjában az öregségi nyugdíjkorhatár betöltéséig hátralevő időtartam az 5 évet nem haladja meg,
- akinek a megváltozott munkaképességű személyek ellátása iránti kérelmét a szükséges biztosítási idő hiánya miatt elutasító döntés véglegessé vált és e döntésben foglaltak szerint rendelkezik a szükséges biztosítási idő legalább felével,
- aki keresőtevékenységet nem végez és
- aki rendszeres pénzellátásban nem részesül.

A kivételes rokkantsági ellátás a központi költségvetésről szóló törvényben meghatározott keretek között nyújtható. (13. § (1) bekezdés)

4) Közlekedési kedvezmény (A súlyos mozgáskorlátozott személyek közlekedési kedvezményeiről szóló 102/2011. (VI. 29.) Korm. rendelet)

A súlyos mozgáskorlátozott személy személygépkocsi sz. erzési és átalakítási támogatásra (közlekedési kedvezményre) jogosult (4. § - 5. §)

5) Parkolási igazolvány (A mozgásában korlátozott személy parkolási igazolványáról szóló 218/2003. (XII. 11.) Korm. rendelet)

Parkolási igazolványra jogosult az a személy,

- aki a súlyos mozgáskorlátozott személyek közlekedési kedvezményeiről szóló 102/2011. (VI. 29.) Korm. rendelet 2. § a) pont ac) alpontja értelmében közlekedőképességében súlyosan akadályozott,
- aki a súlyos fogyatékoság minősítésének és felülvizsgálatának, valamint a fogyatékosági támogatás folyósításának szabályairól szóló 141/2000. (VIII. 9.) Korm. rendeletben foglaltak alapján látási fogyatékosnak; értelmi fogyatékosnak; autistának; illetve mozgásszervi fogyatékosnak minősül,
- akit a vakok személyi járadékának bevezetéséről szóló 1032/1971. (VII. 14.) Korm. határozat végrehajtásáról szóló 6/1971. (XI. 30.) EüM rendelet alapján 2001. július 1-jét megelőzően vaknak minősítettek, vagy
- aki a magasabb összegű családi pótlékra jogosító betegségekről és fogyatékoságokról szóló 5/2003. (II. 19.) ESzCsM rendelet 1. számú melléklete szerint vaknak vagy gyengénlátónak („K” betűjel, 1 számjel), mozgásszervi fogyatékosnak („L” betűjel), értelmi fogyatékosnak („M” betűjel) vagy autistának („N” betűjel) minősül. (2. §)

6) Súlyos fogyatékoság után járó adókedvezmény

A személyi jövedelemadóról szóló 1995. évi CXVII. törvény 40. § (2) bekezdése alapján súlyosan fogyatékos személynek azt kell tekinteni, aki az összevont adóalap adóját csökkentő kedvezmény igénybevétele szempontjából súlyos fogyatékoságnak minősülő betegségekről szóló 335/2009. (XII.29.) számú Kormányrendeletben említett betegségben szenved, továbbá, aki rokkantsági járadékban vagy fogyatékosági támogatásban részesül. Az adókedvezmény összege az adóév első napján érvényes havi minimálbér 5 százalékának megfelelő összeg.

7) Akadálymentesítési támogatás (A lakáscélú állami támogatásokról szóló 12/2001. (I. 31.) Korm. rendelet)

Mozgáskorlátozott személy részére akadálymentes lakás építéséhez vagy vásárlásához, valamint az akadálymentesítés többletköltségeire vissza nem térítendő állami támogatás nyújtható.

Az akadálymentesítési támogatás

- akadálymentes új lakás építéséhez, lakás vásárlásához legfeljebb háromszázezer forint, ha az építtető vagy a vásárló, illetve az építtetővel vagy a vásárlóval együtt költöző közeli hozzátartozó vagy élettárs a mozgáskorlátozott személy,
- meglévő lakáson, lakóépületen végzett akadálymentesítéshez legfeljebb háromszázezer forint,
 - ha a lakás tulajdonosa, illetve a tulajdonossal közös háztartásban élő közeli hozzátartozó vagy élettárs a mozgáskorlátozott személy,
 - ha az önkormányzati lakásra határozatlan idejű bérleti jogviszonnyal rendelkező személy vagy vele közös háztartásban élő - a Ptk. szerinti - közeli hozzátartozó vagy élettárs a mozgáskorlátozott személy. (9. § (1) – (2) bekezdés)

8) Magasabb összegű családi pótlék (a családok támogatásáról szóló 1998. évi LXXXIV. törvény)

Magasabb összegű családi pótlék folyósítható a tartósan beteg, illetőleg súlyosan fogyatékos gyermek után. Magasabb összegű családi pótlékre jogosult továbbá a tizennyolcadik életévét betöltött tartósan beteg, illetve súlyosan fogyatékos személy is, feltéve, ha utána tizennyolcadik életévének betöltéséig magasabb összegű családi pótlékot folyósítottak.

9) Vakok személyi járadéka (Fot. 22. § - 23/A. §)

A 18. életévét betöltött látássérült vagy vak személy számára nyújtható támogatás. Kifutó ellátástípus, újonnan már nem lehet megállapítani, helyette a fogyatékosági támogatás kérelmezhető.

10) Utazási kedvezmény

A belföldi menetrend szerinti közforgalmú közlekedésben utazót megillető kedvezmény, mely Magyarország területén, belföldi forgalomban vehető igénybe. A fogyatékosággal élő személyek anyagi támogatása helyi szinten a települési támogatás és a rendkívüli települési támogatás biztosítása keretében történik.

A fogyatékosággal élő személyek által igénybe vett ellátások kapcsán, kifejezetten a fogyatékoságra vonatkozóan nem kerül vezetésre nyilvántartás, így pontos adatok nem állnak rendelkezésünkre az igénybe vevő fogyatékosok számáról.

Fogyatékosággal élő személyek számára helyben biztosított szociális szolgáltatások:

- alapszolgáltatások: étkeztetés, házi segítségnyújtás, család- és gyermekjóléti szolgáltatás
- szakosított ellátási formák: helyben nem állnak rendelkezésre.

7.3 A közszolgáltatásokhoz, közösségi közlekedéshez, információhoz és a közösségi élet gyakorlásához való hozzáférés lehetőségei, akadálymentesítés

Aktuális jogszabályok:

- 141/ 2000(VIII.9.) Korm. rend A súlyos fogyatékosra minősítésének És felülvizsgálatának valamint a fogyatékos támogatás folyósításának szabályairól.
- 218/2003. (XII. 11.) Korm. rendelet a mozgásában korlátozott személy parkolási igazolványáról
- 1998. évi XXVI. törvény a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról
- 2006. évi CXVII. törvény egyes szociális tárgyú törvények módosításáról
- 2/2012. (VI. 5.) EMMI rendelet a helyi esélyegyenlőségi program elkészítésének részletes szabályairól

a) egészségügyi és rehabilitációs ellátások elérhetősége, együttműködése;

Településünkön egy háziorvosi körzet, egy gyógyszerár és egy védőnői szolgálat látja el az egészségügyi alapszolgáltatásokat. A szakorvosi járóbeteg ellátás a devecseri és ajkai szakrendelőkben biztosított. Az ajkai Magyar Imre Kórház látja el a fekvőbetegeket. A helyben nem elérhető rehabilitációs ellátásokhoz (pl.: fogyatékossgal élő vagy pszichiátriai és szenvedélybetegek rehabilitációs ellátása) való hozzáférést szükség esetén többek közt a család- és gyermekjóléti szolgálat, valamint a falugondnok szállítással segíti elő. A Devecseri Járási Hivatal Foglalkoztatási Osztálya rehabilitációs tanácsadás keretében a megváltozott munkaképességű ügyfelek számára segít a számukra megfelelő munkakör, munkahely, valamint képzés meghatározásában és megtalálásában.

b) települési önkormányzati tulajdonban lévő középületek akadálymentesítettsége;

Somlószőlős Község Önkormányzata elkötelezett amellett, hogy minden tőle telhetőt megtegyen települési szinten a fizika és az infokommunikációs akadálymentesítés érdekében. Az elmúlt évek folyamán a község minden új beruházás során kiemelt figyelmet fordított az akadálymentesítés kérdésére. A legtöbb önkormányzati intézmény akadálymentesítése így már részlegesen vagy teljesen megoldott, és ugyanez mondható el az egyes helyi cégek, nagyobb munkáltatók esetében is.

- **Környezet:** A fogyatékos személynek joga van a számára akadálymentes, továbbá érzékelhető és biztonságos épített környezetre. Ez a jog vonatkozik különösen a közlekedéssel és az épített környezettel kapcsolatos tájékozási lehetőségekre. (Fot. 5. § (1)- (2))
- **Kommunikáció:** A fogyatékos személy számára biztosítani kell az egyenlő esélyű hozzáférés lehetőségét a közérdekű információkhoz, továbbá azokhoz az információkhoz, amelyek a fogyatékos személyeket megillető jogokkal, valamint a részükre nyújtott szolgáltatásokkal kapcsolatosak. A kommunikációban jelentősen gátolt személy számára a közszolgáltatások igénybevételekor lehetővé kell tenni a tájékozási és a személyi segítség feltételeit. (
- **Közszolgáltatásokhoz való egyenlő esélyű hozzáférés:** A fogyatékos személy számára a Fot-ban meghatározottak szerint - figyelembe véve a különböző fogyatékossgai csoportok eltérő speciális szükségleteit - biztosítani kell a közszolgáltatásokhoz való egyenlő esélyű hozzáférést.

A közszolgáltatásokhoz való egyenlő esélyű hozzáférés biztosítása érdekében a fogyatékos személy az önálló életvitelét segítő kutyáját - külön jogszabályban meghatározottak szerint - beviheti a közszolgáltatást nyújtó szerv, intézmény, szolgáltató mindenki számára nyitva álló területére. (Fot. 7/A.- 7/C. §)

- **Közlekedés:** A közlekedési rendszereknek, továbbá a tömegközlekedési eszközöknek, utasforgalmi létesítményeknek - beleértve a jelző- és tájékoztató berendezéseket is - alkalmasnak kell lenniük a fogyatékos személy általi biztonságos igénybevételre. Közhasználatú parkolóban a közlekedésében akadályozott fogyatékos személyek számára - a külön jogszabály szerint - megfelelő számú és alapterületű parkolóhely kialakításáról kell gondoskodni. (Fot. 8.- 10. §)
- **Támogató szolgálat, segédeszköz:** fogyatékos személy részére biztosítani kell a fogyatékosága által indokolt szükségleteinek megfelelő támogató szolgálat igénybevételét, továbbá segédeszközt. Az árhoz nyújtott támogatással beszerezhető segédeszközök körét és a támogatás módját, valamint mértékét külön jogszabály határozza meg. (Fot. 11. §)
- **Egészségügy:** A fogyatékos személy egészségügyi ellátása során figyelemmel kell lenni a fogyatékoságából adódó szükségleteire. A fogyatékos személy egészségügyi ellátása során törekedni kell arra, hogy az ellátás segítse elő a rehabilitációját, társadalmi beilleszkedését, továbbá, hogy ne erősítse a betegségtudatát. (Fot. 12. §)
- **Oktatás, képzés:** A fogyatékos személynek joga, hogy állapotának megfelelően és életkorától függően korai fejlesztésben és gondozásban, óvodai nevelésben, iskolai nevelésben és oktatásban, fejlesztő felkészítésben, szakképzésben, felnőttképzésben, továbbá felsőoktatásban vegyen részt a vonatkozó jogszabályokban meghatározottak szerint. Abban az esetben, ha az - az e célra létrehozott szakértői és rehabilitációs bizottság szakértői véleményében foglaltak szerint - a fogyatékos személy képességeinek kibontakoztatása céljából előnyös, a fogyatékos személy az óvodai nevelésben és oktatásban a többi gyermekkel, tanulóval együtt - azonos óvodai csoportban, illetve iskolai osztályban - vesz részt. A kiskorú fogyatékos személyt megilleti az a jog, hogy fejlesztése késedelem nélkül megkezdődjön, amint fogyatékoságát megállapították (Fot. 13. §).
- **Lakóhely, közösségbe való befogadás, önálló életvitel:** A fogyatékos személynek joga van a fogyatékoságának, személyes körülményeinek megfelelő - családi, lakóotthoni, intézményi - lakhatási forma megválasztásához (Fot. 17. §)
- **Kultúra, sport:** A fogyatékos személy számára lehetővé kell tenni a művelődési, kulturális, sport- és más közösségi célú létesítmények látogatását. A fogyatékos személy számára - sportolási lehetőségeinek megteremtéséhez - a sportolási célú, szabadidős intézmények használatát hozzáférhetővé kell tenni (Fot. 18. §)
- **A rehabilitációhoz való jog:** A fogyatékos személynek joga van a rehabilitációra. E jog érvényesítését rehabilitációs szolgáltatások, ellátások biztosítják. Az ehhez kapcsolódó állami feladatot a fogyatékos személyek esélyegyenlőségének biztosítására létrehozott, a társadalmi esélyegyenlőség előmozdításáért felelős miniszter szakmai felügyelete alatt álló szervezet látja el. A szervezet számára törvény vagy kormányrendelet további feladatokat állapíthat meg (Fot. 19.- 20.)
- **A helyi politikai életben és közéletben való részvételhez való jog:** másokkal azonos alapon, hatékonyan és teljes körűen vehessenek részt a helyi politikai életben és a közéletben, közvetlenül vagy szabadon választott képviselőként keresztül, beleértve a fogyatékosággal élő személyek jogát és lehetőségét a szavazásra és választhatóságra (2007. évi XCII. tv 29. cikk) A fogyatékos emberek önérvényesítő mozgalmainak erősödése, saját maguk képviselőtének lehetőségének támogatása kiemelt feladat. Javasoljuk, hogy ennek érdekében alakuljanak ki az együttműködésre és a párbeszédre lehetőséget adó fórumok akár az önkormányzat kezdeményezésére, ahol a fogyatékos

emberek a „Semmit rólunk nélkülünk!” elvnek megfelelően bekapcsolódhatnak a róluk szóló döntések alakításába.

- c) közszolgáltatásokhoz, köznevelési intézményekhez, kulturális és sportprogramokhoz való hozzáférés lehetőségei, fizikai, információs és kommunikációs akadálymentesítettség, lakóépületek, szolgáltató épületek akadálymentesítettsége;

Az egészségügyi szolgáltatások, köznevelési intézmények, sport- és kulturális programok többnyire akadálymentesített helyszínen érhetőek el. A hatályos jogszabályoknak megfelelően minden új beruházás, felújítás megvalósítása településünkön is akadálymentesített környezet biztosítása mellett történik. A különböző lakó- és szolgáltató épületek esetében az Önkormányzatnak közvetlen ráhatása nincs, de a tapasztalatok alapján elmondható, hogy az újonnan létesülő intézmények, szolgáltató épületek esetében a kialakítás során figyelmet fordítanak az akadálymentesítésre. Az infokommunikációs akadálymentesítés kapcsán elmondható, hogy az információhoz való egyenlő hozzáférés lehetősége biztosított Somlószlóson.

- d) munkahelyek akadálymentesítettsége;

Az újabb építésű intézmények, cégek a vonatkozó jogszabályi előírásoknak megfelelően elvégezték a szükséges akadálymentesítést, a régebbi épületek esetében azonban ez nem történt meg, vagy pályázati forrásból került megoldásra az akadálymentesítés részben vagy egészben. Pontos számszerű adatok ezzel kapcsolatban nem állnak rendelkezésünkre, de gyakorlati tapasztalataink alátámasztják, hogy összességében jelentős számú munkahely akadálymentesítése történt meg az elmúlt években.

- e) közösségi közlekedés, járdák, parkok akadálymentesítettsége;

A közösségi közlekedés terén zajló beruházások, felújítási munkálatok az utóbbi években már az akadálymentesítés figyelembevételével valósultak meg. A járda- és egyéb közterület-felújítások során szintén prioritás az akadálymentes környezet kialakítása, így közterületeink nagy része ma már akadálymentesen használható, ahol pedig ez még nem érvényes, ott a közeljövőben megvalósítandó beruházások révén jelentős mértékű akadálymentesítést kívánunk véghez vinni.

- f) fogyatékossgal élő személyek számára rendelkezésre álló helyi szolgáltatások (pl. speciális közlekedési megoldások, fogyatékossgal élő személyek nappali intézménye, stb.);

Kifejezetten fogyatékossgal élő személyek számára működtetett helyi szolgáltatások nem állnak rendelkezésre.

- g) előnyben részesítés (hátránykompenzáló juttatások, szolgáltatások)

A fentiekben részletezettekén túl rendkívüli települési támogatás formájában pénzügyi segítséget biztosít az Önkormányzat a településen élő fogyatékos személyek részére.

7.4. Fogyatékossgal élők sajátos igényeinek kielégítését célzó programok a településen

Kifejezetten a fogyatékossgal élők sajátos igényeinek kielégítését célzó programok nem működnek Somlószőlősben - ilyen programok működtetésére ugyanis nem mutatkozott igény a településen. Ugyanakkor a különböző társadalmi szervezetek kezdeményezése révén megvalósuló programok a somlószőlői lakossághoz történő eljuttatásában természetesen minden esetben partner az Önkormányzat. A közösségi programokon való részvétel minden szempontból biztosított.

7.5 A fogyatékossgal élőket helyi szinten fokozottan érintő társadalmi problémák és a felszámolásukra irányuló kezdeményezések

Bár konkrét adataink e téma kapcsán nincsenek, de tapasztalataink alapján feltételezhetjük, hogy nincs olyan társadalmi probléma, amely településünkön fokozottabban érintené a fogyatékossgal élők csoportját, mint más településeken, vagy országszinten. Nem találkoztunk olyan esettel az elmúlt időszakban, amikor egy fogyatékossgal élő személyt bármilyen atrocitás vagy különös nehézség ért volna helyben. Azonban nálunk is minden bizonnyal jelen vannak azok az esetleges problémák, amelyekkel bárhol máshol is szembesülhet egy fogyatékossgal élő személy. Ilyen probléma lehet, hogy a többségi társadalom tagjai sokszor nem tudják, miként közelítsenek egy fogyatékossgal élő személyhez, hogy miként kommunikáljanak, mi a számukra megfelelő segítségnyújtási forma stb. Ezért aztán a többségnek néha egyszerűbb úgy tenni, mintha a fogyatékossgal élők „láthatatlanok” lennének. Ezzel ugyan csak saját bizonytalanságukat próbálják leplezni, mégis a fogyatékossgal érintett másik felet hozzák vele kellemetlen helyzetbe. Nem állítjuk, hogy ez lenne a legjellemzőbb attitűd a többség körében, de az azért valószínűsíthető, hogy sokaknak okoz kisebb-nagyobb nehézséget a fogyatékossgal élőkkel való társas kapcsolat kialakítása. Ezért mindenképpen szükséges a társadalmi szemléletformálás, az olyan érzékenyítő programok, melyek elsősorban gyermekkorban oldhatják fel eredményesen az esetleges gátlásokat, amelyek a fogyatékossgal élőkkel való kapcsolatok létrejöttét akadályozzák.

7.6 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása

A fogyatékossgal élők helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
A fogyatékossgal élőknek nehezebb a közösségbe való beilleszkedés.	A fogyatékossgal élők munkaterápiájának kialakítása.

Több célcsoportot érintő, településszintű megállapítások	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
A település szennyvizeének elvezetése nem megoldott.	Megvalósuljon a szennyvízelvezetés.

8. Helyi partnerség, lakossági önszerveződések, civil szervezetek és for-profit szereplők társadalmi felelősségvállalása

A településen van Roma Nemzetiségi Önkormányzat. Évente egy alkalommal beiskolázási támogatást nyújtanak a roma családokban élő gyermekeknek, továbbá Roma nap is megrendezésre kerül a falunappal. A RNO és a települési Önkormányzat közötti kapcsolat konfliktusmentes.

- a) a 3-7. pontban szereplő területeket érintő civil, egyházi, karitatív szervezeti szolgáltató és érdekvédelmi szervezetek, önszerveződések feltérképezése (közfeladatot ellátó szervezetek, közfeladatonként bemutatva, önkéntesek száma, partnerségi megállapodások száma);

Civil szervezeteink a Somlószőlői Önkéntes Polgárőr Egyesület, a Somlószőlői Sport Club Egyesület, a Somlószőlősért Egyesület és a Somlószőlői Gyerekekért Egyesület. Elmondható, hogy a helyi társadalmi megmozdulások – a közösség viszonylag alacsony létszáma miatt - gördülékenyek, az önkormányzati és civil szféra nagyfokú együttműködése mentén valósulnak meg.

- b) helyi önkormányzati, nemzetiségi önkormányzati, egyházi, civil szektor és gazdasági szereplők közötti partnerség bemutatása;

A településen nemzetiségi önkormányzat működik, azonban az egyházi és civil szereplőkkel az Önkormányzat jellemzően szorosan együttműködik. E kölcsönös együttműködés keretében az Önkormányzat minden évben forrást különít el költségvetésében a civil szervezetek támogatása céljából, a civil szféra képviselői pedig a települési rendezvények szervezésében és lebonyolításában is rendszeres jelleggel vállalnak aktív szerepet. Az esélyegyenlőségi célcsoportokat érintő esetleges problémák felmerülése esetén az Önkormányzat és a problémában érintett személy/csoport érdekeit képviselő civil vagy egyházi szereplő közösen gondolkodva, szoros együttműködésben keres megoldást a bajbajutottak megsegítése céljából. Somlószőlős Nagyközség Önkormányzata kiemelt jelentőséget tulajdonít az egyházi és civil szféra képviselőivel való partnerségi viszonyoknak, célja ezen együttműködés hosszú távú fenntartása és erősítése.

- c) önkormányzatok közötti, illetve térségi, területi társulásokkal való partnerség, társadalmi felzárkózást segítő közös programok bemutatása;

Somlószőlős a Somlószásárhelyi Közös Önkormányzati Hivatalhoz tartozik, amely 11 települést foglal magában: Kisszőlős, Somlószőlős, Doba, Somlójenő, Somlószásárhely, Borszörcsök, Noszlop, Oroszi, Csögle, Egeralja és Adorjánháza községeket. A település tagja a Somló-környéki Többcélú Kistérségi Társulásnak és a Gerence-Marcál-Rába és Somló Környéke Vidékfejlesztési Egyesületnek. A Devecseri Járásban minden településen megtalálhatók azok a célcsoportok, akiknek a gondjaik kezelésére fel kell készülni. A település vezetőinek törekedniük kell arra, hogy a célcsoportok szükségleteit kielégítsék.

- d) a nemzetiségi önkormányzatok célcsoportokkal kapcsolatos esélyegyenlőségi tevékenysége

A Roma Nemzetiségi Önkormányzat a mélyszegénységben élők és a romák érdekében végzi a tevékenységét a településen. A korábbi években megrendezésre került Roma nap a falunappal egybekötve, ahol főztek és közösségi napot tartottak. A Roma Nemzetiségi Önkormányzat szoros kapcsolatot tart a megyei, illetve országos szervezeteivel.

e) civil szervezetek célcsoportokkal kapcsolatos esélyegyenlőségi tevékenysége;

A helyi civil szerveződések jelentős része lát el olyan tevékenységeket, amelyek kapcsolódnak az esélyegyenlőségi célcsoportok hátrányainak kompenzálásához, esélyegyenlőségük előmozdításához. Az Önkormányzat fontosnak tartja a civil szerveződések támogatását.

f) for-profit szereplők részvétele a helyi esélyegyenlőségi feladatok ellátásában.

A for-profit szféra konkrét szerepvállalása az esélyegyenlőségi feladatok ellátásában nem jellemző településünkön, a profitorientált szereplők tevékenységükkel inkább a gazdasági élet élénkítéséhez, ezen keresztül pedig a munkanélküliség csökkentéséhez járulnak hozzá, továbbá saját dolgozóik számára nyújthatnak különböző szolgáltatásokat, vagy plusz juttatásokat, amelyek összességében hozzájárulhatnak a helyiek életszínvonalának fenntartásához, javulásához.

A társadalmi partnerség és együttműködés egyik eszköze a HEP Fórumok szervezése.

HEP Fórumok segítségével a helyi állami, önkormányzati, egyházi és civil szervezetek között a hatékonyabb együttműködés alakulhat ki a célcsoportok esélyegyenlőségi problémáinak a beazonosításában, a problémákra adekvátan válaszoló intézkedések megfogalmazásában, összehangolásában, valamint a HEP intézkedéseinek megvalósításában, megkönnyítve így az önkormányzatok esélyteremtő feladatainak ellátását.

9. A helyi esélyegyenlőségi program nyilvánossága

Somlószőlős Község Önkormányzata a Helyi Esélyegyenlőségi Program elfogadását megelőzően a konzultáció és véleményformálás lehetőségét minden, a megvalósításba bevont szakmai és társadalmi partner számára biztosítja. Az Intézkedési Tervben megjelenített tevékenységek részletes tartalmi kidolgozása, a megvalósítandó tevékenységek tervezése az adott szakterület képviselőinek aktív részvételével valósul meg. A Települési Esélyegyenlőségi Programban foglaltak megvalósulásának nyomon követését az évente elvégzett felülvizsgálat biztosítja. A felülvizsgálatot a felelős végzi el, minden évben beszámol egy nyílt képviselőtestületi ülésen a tervben foglaltak megvalósításáról. A hozzászólók kiegészítésével elkészült éves beszámolót a testület elfogadja, majd a helyben szokásos módon nyilvánosságra kerül.

- a) a helyzetelemzésben meghatározott esélyegyenlőségi problémák kapcsán érintett nemzetiségi önkormányzatok, egyéb partnerek (állami vagy önkormányzati intézmények, egyházak, civil szervezetek, stb.) bevonásának eszközei és eljárásai a HEP elkészítésének folyamatába;

A helyzetelemzésben részt vett az önkormányzat, nemzetiségi önkormányzat, falugondnok, óvónő, védőnő, háziorvos, rendőrség, polgárőrség.

- b) az a) pont szerinti szervezetek és a lakosság végrehajtással kapcsolatos észrevételeinek visszacsatolását szolgáló eszközök bemutatása, valamint annak rögzítése, hogy működtet-e HEP Fórumot.

A Helyi Esélyegyenlőségi Program elérhető lesz a település honlapján, mely által az intézkedési terveket megismerhetik, megvalósításukat nyomon követhetik.

A Helyi Esélyegyenlőségi Program – képviselő-testület általi megtárgyalását, majd elfogadását követően - kihirdetésre kerül a település honlapján (www.somloszolos.hu), valamint a Polgármesteri Hivatal hirdetőtábláján, hogy bárki számára megismerhető legyen, és a község lakossága számára biztosított legyen az észrevételek megtételének lehetősége. A helyi intézmények, az egyházak, a civil szféra képviselői, illetve a lakosság visszajelzéseit az Önkormányzat beépíti a végrehajtással kapcsolatos feladatok ellátásának folyamatába.

- c) A képviselő-testületi döntést követően az elfogadott HEP dokumentumot, valamint a hiteles határozatot a települési önkormányzat a helyben szokásos módon közzé teszi, és megküldi a TEF esélyegyenlőségi mentora részére. A TEF az települései önkormányzatok HEP-jeit közzéteszi, honlapján megjelenteti.

A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT)

1. A HEP IT részletei

A helyzetelemzés megállapításainak összegzése

Célcsoport	Következtetések	
	Problémák beazonosítása rövid megnevezéssel.	Fejlesztési lehetőségek meghatározása rövid címmel.
Romák és/vagy mélyszegénységben élők	Naprakész adatok hiánya a szegénység témakörének egyes aspektusairól.	Nyilvántartások folyamatos frissítése, adatgyűjtés, intézmények közti információáramlás erősítése.
Gyermekek	Gyermekek, fiatalok számára több prevenciós program nyújtása szükséges.	Prevenációs programsorozat szervezése gyermekek, fiatalok számára.
Idősek	Az időskorú lakosság elmagányosodása, bezárkózása.	Közösségi életbe, programokba való bevonásuk.
Nők	A dolgozó édesanyák nehéz helyzete, testi-lelki egészségük károsodása.	Kulturális és mentálhigiénés programok, sportolási és szabadidős lehetőségek biztosítása kifejezetten nők számára, nagycsaládosok számára közösségi tér/fórum létrehozása tapasztalat- és információcsere, tájékoztatás céljából.
Fogyatékkal élők	A fogyatékkal élőknek nehezebb a közösségbe való beilleszkedés.	A fogyatékkal élők munkaterápiájának kialakítása.
Több célcsoportot érintő, településszintű megállapítás	A település szennyvízének elvezetése nem megoldott.	Megvalósuljon a szennyvízelvezetés.

Jövőképünk

Olyan településen kívánunk élni, ahol a **romák** a közösség hasznos és elismert tagjai.

Fontos számunkra, hogy a **mélyszegénységben élők** társadalmi leszakadásának folyamatát minden lehetséges eszközzel megfékezzük, és elősegítsük e csoport felzárkózását a többségi társadalomhoz, továbbá, hogy életszínvonaluk javulását a lehető legnagyobb mértékben előmozdítsuk.

Kiemelt területnek tartjuk a **gyerekek** egészséges testi-lelki fejlődésének biztosítását. Nevelésük, oktatásuk befektetés a jövőbe, ezért erre kiemelt figyelmet fordítunk. Célunk továbbá településünk családbarát jellegének erősítése.

Folyamatosan odafigyelünk az idősek jólétének kérdésére, egészségügyi és szociális helyzetének alakulására, fókuszálva a megfelelő életszínvonal fenntartásának elősegítésére, az időskori elmagányosodás megelőzésére, valamint a szociális és egészségügyi szolgáltatások hozzáférhetőségének biztosítására.

Elengedhetetlennek tartjuk a **nők** esetében a szerepkonfliktusok csökkentését, azaz a munka és a család összeegyeztethetőségének elősegítését, a családbarát intézkedések támogatását, valamint a nőkkel szembeni erőszak visszaszorítását.

Különös figyelmet fordítunk a **fogyatékkal élők** helyzetének minél mélyebb megismerésére, életminőségének javítására, társadalmi integrációjuk előmozdítására, illetve a többségi társadalom tagjainak velük szembeni érzékenyítésére.

2. Összegző táblázat - A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT)

Intézkedés sorszáma	A Az intézkedés címe, megnevezése	B A helyzetelemzés következtetéseiben feltárt esélyegyenlőségi probléma megnevezése	C Az intézkedéssel elérni kívánt cél	D A célkitűzés összhangja egyéb stratégiai dokumentumokkal	E A cél kapcsolódása országos szakpolitikai stratégiákhoz	F Az intézkedés tartalma	G Az intézkedés felelőse	H Az intézkedés megvalósításának határideje	I Az intézkedés eredményességét mérő indikátor(ok)	J Az intézkedés megvalósításához szükséges erőforrások (humán, pénzügyi, technikai)	K Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága	L Önkormányzatok közötti együttműködésben megvalósuló intézkedés esetében az együttműködés bemutatása
0. Település szintű probléma												
1	Szennyvízhálózat kialakítása	A település szennyvízének elvezetése nem megoldott.	A cél, hogy megvalósuljon a szennyvízelvezetés.	Gazdasági - Társadalmi Fejlesztési Program - Településfejlesztési Konceptió - Településrendezési Terv	Magyar Nemzeti - Társadalmi Felzárkózási Stratégia 2030 - Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptió	Pályázatírás, kivitelező kiválasztása, árajánlatkérések, egyeztetések, tárgyalások, kivitelezés	polgármester	2029. 02. 28. (szerda)	A szennyvízhálózat kiépítése 50 %-ban megvalósul.	Humán: önkéntes Pénzügyi: pályázati forrás	5 év	Nem releváns.
1. A mélyszegénységben élők és a romák esélyegyenlősége												
1	Adatgyűjtés, nyilvántartás vezetése szegénységről	Naprakész adatok hiánya a szegénység témakörének egyes aspektusairól.	Nyilvántartások folyamatos frissítése, adatgyűjtés, intézmények közötti információáramlás erősítése 1. Rövidtávon: Adatgyűjtés, nyilvántartás vezetése, frissítése. 2. Középtávon: Adathiány megszüntetése. 3. Hosszútávon: Szegénység jelenségének mélyrehatóbb megismerése.	A cél összhangban áll a helyi stratégiai dokumentummal: Gazdasági program	Új Roma Stratégia (2019-2030)	1. Önbevalláson alapuló adatgyűjtés a Polgármesteri Hivatal szociális ügyintézőjénél megjelenő helyi lakosok komplex élethelyzetéről, problémáiról (jövedelmi, vagyoni helyzet, munkaerőpiaci helyzet, pénzügyi és természetbeni ellátásokban való részesülés, szolgáltatásokhoz történő hozzáférés stb.). 2. Nyilvántartás készítése, folyamatos frissítése. 3. Adatok elemzése, következtetések levonása.	Polgármester	2029. 02. 28. (szerda) folyamatos megvalósítás	Eredményességi mutatók rövid-, közép- és hosszútávon: 1. Minél több begyűjtött adat. 2. A begyűjtött adatok tárolására, kezelésére alkalmas nyilvántartás rendelkezésre állása. 3. Adatforrást biztosító nyilvántartás rendelkezésre állása, melyből komplex képanya nyerhető a szegénység témakörét illetően.	Humán: 1 fő Hivatali ügyintéző Technikai: 1 számítógép Pénzügyi: nem szükséges	5 év	Nem releváns.

II. A gyermekek esélyegyenlősége												
1	Prevenációs programsorozat szervezése gyermekek, fiatalok számára	Gyermekek, fiatalok számára többprevenációs program nyújtása szükséges a szervenvelébetegsége k megelőzése érdekében.	Preventív tevékenység révén áll a helyi gyermekek, fiatalok támogatása, védelme az öket nagyobb valószínűséggel érintő problémáktól 1. Rövidtávon: Gyermekek, fiatalok minél nagyobb arányú bevonása preventív programokba. 2. Középtávon: Gyermekek, fiatalok tájékozottságának növelése az öket érintő nehézségek, problémák tekintetében. 3. Hosszútávon: Gyermekek, fiatalok fokozottabb védelme az öket érintő nehézségekkel, veszélyeztetettséggel szemben.	A cél összhangban áll a helyi stratégiai dokumentummal: Gazdasági program	"Legyen jobb a gyermekeknek" Nemzeti Stratégia (2007-2032)	1. Prevenációs programok megvalósítását támogató pályázati lehetőségek felkutatása. 2. Prevenációs programok megtervezése. 3. Prevenációs programok megvalósítása, gyermekek, fiatalok minél nagyobb arányú bevonásával.	Polgármester	2029. 02. 28. (szerda) folyamatos megvalósítás	Eredményességi mutatók rövid- és középtávon: 1. Prevenációs programok megvalósítása. 2. Gyermekek, fiatalok minél nagyobb részvétele preventív programokon. 3. Pozitív visszajelzések a programokban résztvevőktől és a szülőktől.	Humán: 1 fő (mentor (rendőr)) Pénzügyi: foglalkozások anyagi költsége, önkéntes munka, önkormányzati költségvetés Technikai: 1 terem	5 év	Nem releváns
III. A nők esélyegyenlősége												
1	Kulturális programok, sportolási és szabadidős lehetőségek biztosítása	A dolgozó édesanyák nehéz helyzete, testi-lelki egészségük károsodása.	Kulturális programok, sportolási és szabadidős lehetőségek biztosítása kifejezetten nők számára, nagycsaládosok számára közösségi tér/fórum létrehozása tapasztalat- és információcsere,	A cél összhangban áll a helyi stratégiai dokumentummal: Gazdasági Program	"A nők szerepének erősítése és családban és társadalomban" (2021-2030)	1. Igények, problémák felmérése a gyermekek, munkavállaló nők körében. 2. Programok szervezése kifejezetten nők számára, sportolási lehetőségek biztosítása, mentálhigiénés és egészségmegőrzéssel kapcsolatos	Polgármester	2029. 02. 28. (szerda) folyamatos megvalósítás	Eredményességi mutatók rövid- és középtávon: 1. Tájékozottság a helybéli gyermekek, dolgozó nők helyzetéről. 2. Nőknek szóló programok, szabadidős lehetőségek számának	Humán: 1 fő (szervező) Pénzügyi: felméréshez szükséges anyagköltség Technikai: szállító jármű	5 év	Nem releváns.

			<p>tájékoztatás céljából.</p> <p>1. Rövidtávon: Dolgozó édesanyák problémáinak, igényeinek jobb megismerése.</p> <p>2. Középtávon: Programok szervezése kifejezetten nők számára, sportolási lehetőségek biztosítása, mentálhigiénés és egészségmegőrzéssel kapcsolatos rendezvények, nagycsaládosok számára fórum szervezése.</p> <p>3. Hosszútávon: Dolgozó édesanyák „kiegészének” megelőzése, testi-lelki egészségük megtartása.</p>			<p>rendezvények szervezése.</p> <p>3. Elért eredmények hosszú távú fenntartása, a dolgozó édesanyák helyzetének javulása</p>			<p>emelkedése.</p> <p>3. Pozitív visszajelzések a lakosság részéről.</p>		
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

IV. Az idősek esélyegyenlősége

1	Generációk találkozása	Az idős emberek elmagányosodása, elzárkózása.	Közös programokkal foglalkozásokkal hoznánk közelebb egymáshoz a távol eső generációkat: gyerekeket és időseket, amely által a magányos, idős emberek ismét közösségbe kerülnének, annak fontos tagjai lennének.	Gazdasági Program	Idősügyi Nemzeti Stratégia (2023-2024)	Az előadó, foglalkoztató kiválasztása, folyamatos szervezés, utómunkálatok.	Polgármester	2029. 02. 28. (szerda) folyamatos megvalósítás	Alkalmanként min. 5 fő bevonása.	Humán: 1 fő Technikai: 1 terem Pénzügyi: szórólapok költsége	5 év	Nem releváns
---	------------------------	---	--	-------------------	--	---	--------------	--	----------------------------------	--	------	--------------

V. A fogyatékkal élők esélyegyenlősége												
1	A fogyatékkal élők munkaterápiájának kialakítása	Nehéz a fogyatékkal élők számára a közösségbe való beilleszkedés.	Olyan munkahelyteremtése, amely motiválná a fogyatékosokat a munkavégzésre. Legfontosabb cél a motiváció megteremtésére: közösségbe való kerülés, közös munka élménye.	Gazdasági program	Országos Fogyatékosügyi Program (2015-2025)	R: Tervezés – 6 hónap K: Pályázatfigyelés – 1 év H: pályázat benyújtása – 3 év	Polgármester	2029. 02. 28. (szerda) folyamatos megvalósítás	Egy munkaterápiamegvalósítása.	Humán: szakemberek a beilleszkedésben, önkéntesek Pénzügyi: pályázati forrás Technikai: épület biztosítása, szállító jármű	5 év	Nem releváns

3. Megvalósítás

3.1 A megvalósítás előkészítése

Önkormányzatunk az általa fenntartott intézmények vezetői számára feladatul adja és ellenőrzi, a településen működő nem önkormányzati fenntartású intézmények vezetőit pedig partneri viszony során kéri, hogy a Helyi Esélyegyenlőségi Programot valósítsák meg, illetve támogassák.

Önkormányzatunk azt is kéri intézményeitől és partnereitől, hogy vizsgálják meg, és a program elfogadását követően biztosítsák, hogy az intézményük működését érintő, és az esélyegyenlőség szempontjából fontos egyéb közszolgáltatásokat meghatározó stratégiai dokumentumokba és iránymutatásokba épüljenek be és érvényesüljenek az egyenlő bánásmódról és esélyegyenlőségre vonatkozó azon kötelezettségek, melyek az önkormányzat Helyi Esélyegyenlőségi Programjában részletes leírásra kerültek.

Önkormányzatunk elvárja, hogy intézményei a Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Tervében szereplő vállalásokról, az őket érintő konkrét feladatokról intézményi szintű akcióterveket és évente cselekvési ütemterveket készítsenek.

Önkormányzatunk a HEP kidolgozására és megvalósítására, továbbá értékelésére, ellenőrzésére és az ennek során nyert információk visszacsatolására, valamint a programba történő beépítésének garantálására **Helyi Esélyegyenlőségi Programért Felelős Fórumot** hoz létre és működtet.

A fentiekkel kívánjuk biztosítani, hogy az HEP IT-ben vállalt feladatok településünkön maradéktalanul megvalósuljanak.

3.2 A megvalósítás folyamata

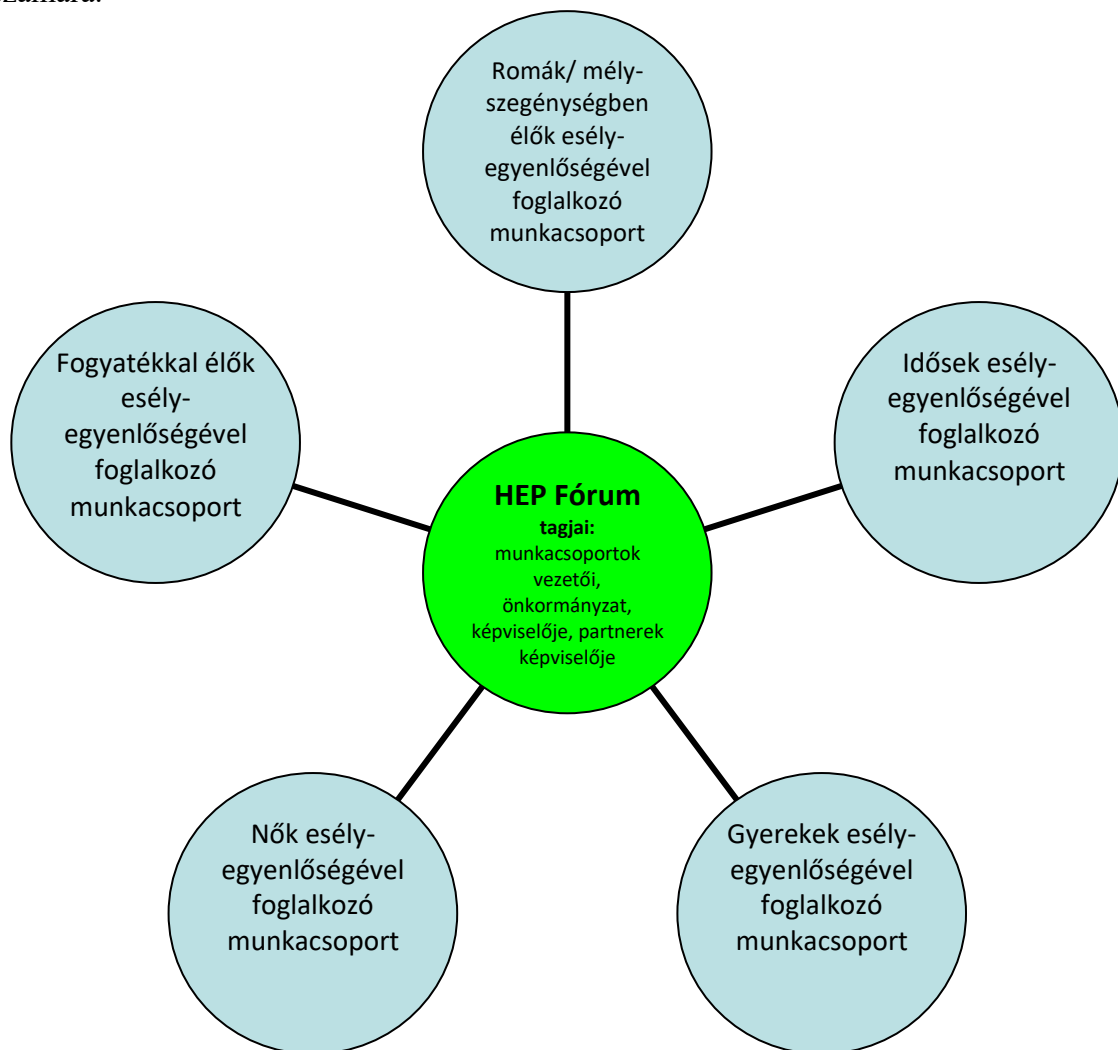
A társadalmi partnerség és együttműködés egyik eszköze a HEP Fórumok szervezése lehet. HEP Fórumok segítségével a helyi állami, önkormányzati, egyházi és civil szervezetek között a hatékonyabb együttműködés alakulhat ki. a célcsoportok esélyegyenlőségi problémáinak a beazonosításában, a problémákra adekvátan válaszoló intézkedések megfogalmazásában, összehangolásában, valamint a HEP intézkedéseinek megvalósításában, megkönnyítve így az önkormányzatok esélyteremtő feladatainak ellátását.

A HEP Fórum feladatai:

- a célcsoportok esélyegyenlőségi problémáinak a beazonosítása, a problémákra adekvátan válaszoló intézkedések megfogalmazása, összehangolása,
- a HEP intézkedéseinek megvalósításában, a HEP IT megvalósulásának figyelemmel kísérése, a HEP IT-ben lefektetett célok megvalósulásához szükséges beavatkozások évenkénti felülvizsgálata,

- annak figyelemmel kísérése, hogy a megelőző időszakban végrehajtott intézkedések elősegítették-e a kitűzött célok megvalósulását, és az ezen tapasztalatok alapján esetleges új beavatkozások meghatározása
- a HEP IT aktualizálása, az esetleges változások beépítése a HEP IT-be, a módosított HEP IT előkészítése képviselő-testületi döntésre
- az esélyegyenlőséggel összefüggő problémák megvitatása
- a HEP IT és az elért eredmények nyilvánosság elé tárása, dokumentálása, kommunikálása

Az esélyegyenlőség fókuszban lévő célcsoportjaihoz és/vagy kiemelt problématerületekre a terület aktorainak részvételével tematikus munkacsoportokat alakíthatunk 2 ezer fő feletti településeken (opcionális) az adott területen kitűzött célok megvalósítása érdekében. A munkacsoportok vezetői egyben tagjai az Esélyegyenlőségi Fórumnak is, a munkacsoportok rendszeresen (minimum évente) beszámolnak munkájukról az Esélyegyenlőségi Fórum számára.

A HEP Fórum működése:

A Fórum legalább két évente, a felülvizsgálatok és az új HEP elfogadása előtt, de szükség esetén ennél gyakrabban ülésezik.

A Fórum működését megfelelően dokumentálja, üléseiről jegyzőkönyv készül.

A Fórum javaslatot tesz az HEP IT megvalósulásáról készített beszámoló elfogadására, vagy átdolgoztatására, valamint szükség szerinti módosítására.

A HEP Fórum egy-egy beavatkozási terület végrehajtására felelőst jelölhet ki tagjai közül.

A HEP Fórumok javasolt összetétele:

Tagok

- a település polgármestere,
- a település/közös önkormányzatok jegyzője,
- helyi nemzetiségi önkormányzatok vezetői,
- beavatkozási területekhez kapcsolódó önkormányzati bizottságok képviselői,
- helyi/térségi releváns közszolgáltató intézmények képviselői,
- meghatározó helyi/térségi gazdasági szereplők, munkáltatók képviselői,
- 2 000 fő lakosságszám feletti települések esetében a Szociálpolitikai Kerekasztal képviselői,
- helyi jelzőrendszeri felelős,
- a településen működő - a HEP célcsoportjai kapcsán érintett - civil szervezetek és egyházak képviselői,
- A HEP intézkedési tervében szereplő intézkedések végrehajtásáért felelős intézmények, szervezetek képviselői,
- a település HEP referense,
- a rendvédelmi és közbiztonsági szervezetek képviselői,
- egyéb tagok (pl. tapasztalati szakértőként valamely célcsoportban érintett személy, vagy a településen aktív szerepet vállaló személyek).

Állandó meghívottak

- a település képviselő-testületének tagjai,
- az illetékes esélyegyenlőségi mentor,
- tankerületi központ képviselője,
- környező települések önkormányzati szereplői,
- járási jelzőrendszeri tanácsadó,
- egyéb meghívottak (járási hivatalok beavatkozási területekhez és célcsoportokhoz kapcsolódó szervezeti egységeinek képviselői, térségi felzárkózási programok képviselői).

3.3 Monitoring és visszacsatolás

A Helyi Esélyegyenlőségi Program megvalósulását, végrehajtását a HEP Fórum ellenőrzi, és javaslatot készít a HEP szükség szerinti aktualizálására az egyes beavatkozási területek felelőseinek, illetve a létrehozott munkacsoportok beszámolóinak alapján.

3.4 Nyilvánosság

A program elfogadását megelőzően, a véleménynyilvánítás lehetőségének biztosítása érdekében nyilvános fórumot hívunk össze.

A véleményformálás lehetőségét biztosítja az Helyi Esélyegyenlőségi Program nyilvánosságra hozatala is, valamint a megvalósítás folyamatát koordináló HEP Fórum első ülésének mihamarabbi összehívása.

A nyilvánosság folyamatos biztosítására legalább évente tájékoztatjuk a program megvalósításában elért eredményekről, a monitoring eredményeiről a település döntéshozóit, tisztségviselőit, az intézményeket és az együttműködő szakmai és társadalmi partnereket képviselőit.

A HEP Fórum által végzett monitoring vizsgálatok eredményeit nyilvánosságra hozzuk a személyes adatok védelmének biztosítása mellett. A nyilvánosság biztosítására az önkormányzat honlapja, a helyi média áll rendelkezésre. Az eredményekre felhívjuk a figyelmet az önkormányzat és intézményeinek különböző rendezvényein, beépítjük kiadványainkba, a tolerancia, a befogadás, a hátrányos helyzetűek támogatásának fontosságát igyekszünk megértetni a lakossággal, a támogató szakmai és társadalmi környezet kialakítása érdekében.

3.5 Kötelezettségek és felelősség

Az esélyegyenlőséggel összefüggő feladatokért az alábbi személyek/csoportok felelősek:

A Helyi Esélyegyenlőségi Program végrehajtásáért az önkormányzat részéről a polgármester felel.

- Az ő feladata és felelőssége a HEP Fórum létrejöttének szervezése, működésének sokoldalú támogatása, az önkormányzat és a HEP Fórum közötti kapcsolat biztosítása.
- Folyamatosan együttműködik a HEP Fórum vezetőjével.
- Felelősségi körébe tartozó, az alábbiakban felsorolt tevékenységeit a HEP Fórum bevonásával és támogatásával végzi. Így
 - o Felel azért, hogy a település minden lakója és az érintett szakmai és társadalmi partnerek számára elérhető legyen a Helyi Esélyegyenlőségi Program.
 - o Figyelemmel kíséri azt, hogy az önkormányzat döntéshozói, tisztségviselői és intézményeinek dolgozói megismerik és követik a HEP-ben foglaltakat.
 - o Támogatnia kell, hogy az önkormányzat, illetve intézményeinek vezetői minden ponton megkapják a szükséges felkészítést és segítséget a HEP végrehajtásához.
 - o Kötelessége az egyenlő bánásmód elvét sértő esetekben meg tennie a szükséges lépéseket, vizsgálatot kezdeményezni, és a jogsértés következményeinek elhárításáról intézkedni

A település vezetése, az önkormányzat tisztségviselői és a települési intézmények vezetői

- felelősek azért, hogy ismerjék az egyenlő bánásmódra és esélyegyenlőségre vonatkozó jogi előírásokat, biztosítsák a diszkriminációmentes intézményi szolgáltatásokat, a befogadó és toleráns légkört, és megragadjanak minden alkalmat, hogy az

esélyegyenlőséggel kapcsolatos ismereteiket bővítő képzésen, egyéb programon részt vegyenek.

- Felelőségük továbbá, hogy ismerjék a HEP IT-ben foglaltakat és közreműködjenek annak megvalósításában.
- Az esélyegyenlőség sérülése esetén hivatalosan jelezzék azt a HEP IT kijelölt irányítóinak.
- Az önkormányzati intézmények vezetői intézményi akciótervben gondoskodjanak az Esélyegyenlőségi Programban foglaltaknak az intézményükben történő maradéktalan érvényesüléséről.

Szükséges továbbá, hogy a jogszabály által előírt feladat-megosztás, együttműködési kötelezettség alapján a települési önkormányzattal kapcsolatban álló szereplők ismerjék a HEP-et, annak megvalósításában aktív szerepet vállaljanak.

3.6 Érvényesülés, módosítás

Amennyiben a **kétévente előírt** – de ennél gyakrabban, pl. évente is elvégezhető - **felülvizsgálat** során kiderül, hogy a HEP IT-ben vállalt célokat nem sikerül teljesíteni, a **HEP Fórum megvitatja a beavatkozási tevékenységek korrekciójára, kiegészítésére vonatkozó intézkedési tervjavaslatát** annak érdekében, hogy a célok teljesíthetők legyenek.

Az HEP IT-t mindenképp módosítani szükséges, ha megállapításaiban lényeges változás következik be, illetve amennyiben a tervezett beavatkozások nem elegendő módon járulnak hozzá a kitűzött célok megvalósításához.

Az egyenlő bánásmód elvét sértő esetekben az HEP IT végrehajtásáért felelős személy megteszi a szükséges lépéseket, vizsgálatot kezdeményez, és intézkedik a jogsértés következményeinek elhárításáról.

4. Elfogadás módja és dátuma

I. **Somlószőlős** község Helyi Esélyegyenlőségi Programjának szakmai és társadalmi vitája megtörtént. Az itt született észrevételeket a megvitatást követően a HEP Intézkedési Tervébe beépítettük.

II. Ezt követően **Somlószőlős** község képviselő-testülete a Helyi Esélyegyenlőségi Programot (melynek része az Intézkedési Terv) megvitatta és a számú határozatával elfogadta.

Csatolt melléklet:

- képviselő testület elfogadó határozatának kivonata

A kötelező táblák és az összefoglaló IT tábla nem a melléklete a HEP-nek hanem az egységes szerkezetbe foglalt HEP kötelező eleme!

Dátum: Somlószőlős, 2024.

Aláírás

4. Elfogadás módja és dátuma

- I. Somlószőlős község Helyi Esélyegyenlőségi Programjának szakmai és társadalmi vitája megtörtént. Az itt született észrevételeket a megvitatást követően a HEP Intézkedési Tervébe beépítettük.
- II. Ezt követően Somlószőlős község képviselő-testülete a Helyi Esélyegyenlőségi Programot (melynek része az Intézkedési Terv) megvitatta és a 17/2024. (IV. 18.) számú határozatával elfogadta.

Csatolt melléklet:

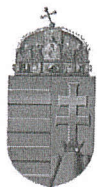
- képviselő testület elfogadó határozatának kivonata

A kötelező táblák és az összefoglaló IT tábla nem a melléklete a HEP-nek hanem az egységes szerkezetbe foglalt HEP kötelező eleme!

Dátum: Somlószőlős, 2024. 04. 22.

Kiss János Norbert
Polgármester

Somlósztőlösszölös Község Önkormányzata

8483 Somlósztőlösszölös, Kossuth Lajos utca 164.

Tel/Fax: 88-276-001, e-mail: somloszolos@iplus.hu

Somlósztőlösszölös Község Önkormányzata Képviselő-testülete 2024. április 18-án tartott nyilvános ülése jegyzőkönyvéből.

A Képviselő-testület 4 igen szavazattal - egyhangúlag – az Helyi Esélyegyenlőségi Program az alábbi határozatot hozta:

17/2024. (IV.18.) sz. határozat

Somlósztőlösszölös Község Önkormányzat Képviselő-testülete a Helyi Esélyegyenlőségi Programot elfogadja.
(A Helyi Esélyegyenlőségi Program jegyzőkönyv mellékletét képezi.)

Felelős: polgármester

Határidő: azonnal

Kiss János Norbert sk.
polgármester

Bendes István sk.
jegyző

A kivonat hitelül:

Somlósztőlösszölös, 2024. április 19.

Bendes István
jegyző